

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Απαντήσεις της ΕΕΤΤ στις παρατηρήσεις των τηλεπικοινωνιακών παρόχων επί της από 26.11.2010 διεξαχθείσας Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης, αναφορικά με τον 2ο γύρο ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- **αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα) και**
- **κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών),**

σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ και το άρθρο 17 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]

Μάρτιος 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ.....	1
2.1	ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	1
2.1.1	Παρατήρηση 1	1
2.1.2	Παρατήρηση 2.....	2
2.1.3	Παρατήρηση 3.....	3
2.1.4	Παρατήρηση 4.....	4
2.1.5	Παρατήρηση 5.....	4
2.1.6	Παρατήρηση 6.....	4
2.1.7	Παρατήρηση 7.....	5
2.1.8	Παρατήρηση 8.....	5
2.1.9	Παρατήρηση 9.....	7
2.2	ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	7
	E1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας;.....	8
2.2.1	Παρατήρηση 1	8
	E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω αγορά-Α);	9
	E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά (έστω αγορά-Β) η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά Α (υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων).....	9
2.2.2	Παρατήρηση 2.....	9
2.2.3	Παρατήρηση 3.....	9
2.2.4	Παρατήρηση 4.....	10
2.2.5	Παρατήρηση 5.....	11
2.2.6	Παρατήρηση 6.....	12
	E4: Συμφωνείτε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά; Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας;.....	13
2.2.7	Παρατήρηση 7.....	13
	E5: Συμφωνείτε ότι καθεμιά από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί;.....	14
2.2.8	Παρατήρηση 8.....	14
	E6: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος καθεμιάς εκ των ανωτέρω οριζομένων σχετικών αγορών (Α και Β) είναι ολόκληρη η ελληνική επικράτεια;	15
2.2.9	Παρατήρηση 9.....	15
2.2.10	Παρατήρηση 10.....	17
2.3	ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΡΙΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ.....	17
	E7: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και, συνεπώς, οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση;	17

2.3.1	Παρατήρηση 1.....	18
2.3.2	Παρατήρηση 2.....	19
2.3.3	Παρατήρηση 3.....	20
2.3.4	Παρατήρηση 4.....	22
2.3.5	Παρατήρηση 5.....	24
2.3.6	Παρατήρηση 6.....	26
2.3.7	Παρατήρηση 7.....	27
2.3.8	Παρατήρηση 8.....	28
2.3.9	Παρατήρηση 9.....	28
2.3.10	Παρατήρηση 10.....	29
2.4	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ.....	29
	E8: Συμφωνείτε ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμία από αυτές;.....	29
2.4.1	Παρατήρηση 1.....	30
2.5	ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.....	30
	E9: Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ;.....	30
2.5.1	Παρατήρηση 1.....	30
2.5.2	Παρατήρηση 2.....	31
	E10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β;	31
2.5.3	Παρατήρηση 3.....	31
	E11: Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β;	32
	E12: Συμφωνείτε ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών και ότι ο έλεγχος θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Α;	32
2.5.4	Παρατήρηση 4.....	32
2.5.5	Παρατήρηση 5.....	34
2.5.6	Παρατήρηση 6.....	36
2.5.7	Παρατήρηση 7.....	37
2.5.8	Παρατήρηση 8.....	38
3	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	39
4	ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	40
4.1	FORTHNET	41
4.2	HOL.....	45
4.3	ON TELECOMS	48
4.4	ΟΤΕ.....	49
4.5	VODAFONE.....	114
4.6	WIND.....	115

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 26.11.2010, η ΕΕΤΤ δημοσίευσε κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση Αγοράς και τις Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις στις αγορές:

- αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και
- κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών).

Η ΕΕΤΤ προσκάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς να απαντήσουν στην ως άνω διαβούλευση, η οποία διήρκησε από 26.11.2010 έως 20.01.2011.

Η παρούσα αναφορά παρουσιάζει τη σύνοψη των απαντήσεων των συμμετεχόντων στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, καθώς και τις απαντήσεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με τα βασικότερα σημεία των παρατηρήσεων των ως άνω συμμετεχόντων. Ειδικότερα, στην Ενότητα 2 της παρούσας αναφοράς παρατίθενται τα κυριότερα σχόλια των συμμετεχόντων στη Διαβούλευση καθώς και οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ επ' αυτών. Στην Ενότητα 3 της παρούσας αναφοράς παρουσιάζονται τυχόν προτεινόμενες τροποποιήσεις/ ενημερώσεις που η ΕΕΤΤ προτίθεται να πραγματοποιήσει στο κείμενο της ανάλυσης της αγοράς. Τέλος, στην Ενότητα 4 παρατίθενται αυτούσιες οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων στη Διαβούλευση εξαιρουμένων των σημείων που έχουν χαρακτηριστεί από τους συμμετέχοντες ως εμπιστευτικά. Σημειώνεται ότι ένας συμμετέχων (ON Telecoms) χαρακτήρισε συνολικά την απάντησή της ως εμπιστευτική ζητώντας τη μη δημοσίευση αυτής στο δικτυακό τόπο της ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ σεβόμενη το αίτημα αυτό δεν θα προβεί σε δημοσίευση αυτούσιου του κειμένου της απάντησης. Δεδομένου όμως ότι η εν λόγω απάντηση δεν περιλαμβάνει κανένα στοιχείο που να εμπίπτει στο εμπορικό/επιχειρηματικό απόρρητο της ως άνω εταιρείας, αναφέρεται σε αυτή στο πλαίσιο της παρούσας σύνοψης αποτελεσμάτων δημόσιας διαβούλευσης.

2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

2.1 Γενικές Παρατηρήσεις

2.1.1 Παρατήρηση 1

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι παρόλο που η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι στο χρόνο που μεσολάβησε από την πρώτη ανάλυση της αγοράς δημοσίων διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση έχει σημειωθεί μια σειρά σημαντικών αλλαγών στην Ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά (μεταξύ των οποίων η μεγάλη αύξηση των σημείων παρουσίας των εναλλακτικών παρόχων μέσω Αδεσμοποίησης Πρόσβασης στον Τοπικό Βρόχο (ΑΠΤΒ) και η διάθεση νέων πακέτων υπηρεσιών, κυρίως δεσμοποιημένων, από τους εναλλακτικούς παρόχους), εντούτοις η ΕΕΤΤ δεν έλαβε υπόψη της αυτές τις παρατηρήσεις κατά την ανάλυση της αγοράς και την εξέταση των τριών κριτηρίων.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με το σχόλιο του συμμετέχοντος. Κατά την παρουσίαση των εξελίξεων και τη διάρθρωση της αγοράς έχει αποτυπώσει και μελετήσει όλες τις αλλαγές που έχουν λάβει χώρα (ενότητα 2 κειμένου διαβούλευσης). Η ανάλυση της αγοράς και η εξέταση των τριών κριτηρίων έγινε, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Νόμο 3431/2006, την Οδηγία Πλαίσιο και τις Κατευθυντήριες Γραμμές, λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές που έχουν σημειωθεί στην ελληνική αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών και την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην αγορά των δημοσίων διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση. Η ΕΕΤΤ κατέληξε στα συμπεράσματά της σχετικά με την ανάλυση της αγοράς και την εξέταση των 3 κριτηρίων (ενότητες 4 και 5 του κειμένου διαβούλευσης) εξετάζοντας αναλυτικά τα παρακάτω:

- Την σχετική ισχύ του ΟΤΕ στην αγορά με εξέταση του μεριδίου αγοράς, τόσο σε σχέση με άλλους παρόχους όσο και διαχρονικά.
- Την πιθανότητα ύπαρξης δυνητικού ανταγωνισμού ο οποίος θα μπορούσε να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ, ιδίως εν όψει των φραγμών εισόδου, των φραγμών μεταστροφής και των φραγμών επέκτασης.
- Την έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής δύναμης των λιανικών

πελατών.

- Την ύπαρξη υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου.
- Εάν οι σχετικές αγορές έχουν τέτοια χαρακτηριστικά που δεν θα τείνουν με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και
- Εάν το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του για να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε αποτυχίες που εντοπίζονται στις αγορές αυτές.

Σε κάθε στάδιο η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της την εξέλιξη της αγοράς καθώς και την επίδραση των αλλαγών που έχουν συμβεί από τον πρώτο γύρο ανάλυσης. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στις αλλαγές στον ορισμό των αγορών λιανικών κλήσεων, όπου, σύμφωνα με τον προτεινόμενο από την ΕΕΤΤ ορισμό στο πλαίσιο του 2^{ου} γύρου ανάλυσης, οι αστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά με τις υπεραστικές κλήσεις ενώ κατά τον πρώτο γύρο ανάλυσης οι δύο τύποι κλήσεων δεν ενέπιπταν στην ίδια σχετική αγορά. Η αλλαγή στον ορισμό των σχετικών αγορών είναι απόρροια των αλλαγών στη δυναμική της λιανικής αγοράς εξαιτίας –μεταξύ άλλων- και της ευρείας διάθεσης πακέτων από τον ΟΤΕ και τους εναλλακτικούς παρόχους. Το συγκεκριμένο θέμα που θέτει ο συμμετέχων αναλύεται περαιτέρω στην θέση της ΕΕΤΤ στην υπο-ενότητα 2.1.3 του παρόντος κειμένου.

2.1.2 Παρατήρηση 2

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) επισημαίνει ότι η ΕΕΤΤ χρησιμοποιεί παρελθόντα στατιστικά στοιχεία και συγκεκριμένα του 2009 για τα μερίδια αγοράς όταν η ανάλυση διεξάγεται στα τέλη του 2010 παραβλέποντας δηλαδή την όποια εξέλιξη της αγοράς κατά το έτος αυτό.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι διεξάγει την ανάλυση αγοράς με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, όπως αυτά υποβάλλονται από τους παρόχους κυρίως με τα εξαμηνιαία ερωτηματολόγια προς την ΕΕΤΤ, σύμφωνα με την υφιστάμενη διαδικασία συλλογής στοιχείων. Στο ως άνω πλαίσιο, η ΕΕΤΤ διεξήγαγε την ανάλυσή της

βασιζόμενη στην κατάσταση της αγοράς, όπως αυτή αποτυπώνεται με βάση τα στοιχεία μέχρι και το δεύτερο εξάμηνο του 2009.

Δεδομένου ότι τη στιγμή της δημοσίευσης των απαντήσεων στις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων στην Εθνική δημόσια διαβούλευση η ΕΕΤΤ διαθέτει στατιστικά στοιχεία και για το πρώτο εξάμηνο του 2010, η ΕΕΤΤ τα παραθέτει κατωτέρω στην υπο-ενότητα 2.3.5. Παρότι τα εν λόγω στοιχεία αποτυπώνουν μία πτωτική τάση των μεριδίων της εταιρείας ΟΤΕ Α.Ε. δεν επαρκούν εντούτοις ώστε να διαφοροποιήσουν επί της ουσίας τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ για το χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.

2.1.3 Παρατήρηση 3

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) υποστηρίζει ότι η ΕΕΤΤ δεν αποτυπώνει τη δυναμική της αγοράς όταν σε έκθεσή της διαπιστώθηκε ότι ο ρυθμός αύξησης της παροχής υπηρεσιών μέσω ΑΠΤΒ κατά το Γ' τρίμηνο του 2010 ήταν 7,23%. Ο ίδιος συμμετέχων ισχυρίζεται ότι δεν αποτυπώνεται η δυναμική της αγοράς και οι πιέσεις που ασκούνται σε αυτήν από την κυρίαρχη πλέον τάση των καταναλωτών να προμηθεύονται συνδυαστικά πακέτα αντί μεμονωμένων υπηρεσιών-

Θέση ΕΕΤΤ:

Σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται ο συμμετέχων, η ΕΕΤΤ, κατά την ανάλυση της αγοράς, έλαβε υπόψη όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την αγορά και τη δυναμική αυτής. Αναφορικά με τις εξελίξεις που έχουν σημειωθεί στην ΑΠΤοΒ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην ενότητα 2, ενώ στην ενότητα 2.6 στην οποία παρουσιάζονται τα μερίδια αγοράς για άμεση και έμμεση πρόσβαση φαίνεται καθαρά η επίδραση της ΑΠΤοΒ στις αγορές λιανικών κλήσεων. Επίσης, η επίδραση της ΑΠΤοΒ στην αγορά φαίνεται καθαρά στα στοιχεία όγκου κλήσεων που παρουσιάζονται στον Πίνακα 5α, δεδομένου ότι ο όγκος αστικών και υπεραστικών κλήσεων μέσω άμεσης πρόσβασης αυξήθηκε από περίπου 800 εκατομμύρια λεπτά το 2006 σε πάνω από 4 δισεκατομμύρια λεπτά το 2009. Παράλληλα, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι η επίδραση των συνδυαστικών πακέτων στην αγορά, πέρα από την αλλαγή στο προφίλ των συνδρομητών όπως αυτή αποτυπώνεται στα στοιχεία όγκου κλήσεων, φαίνεται πρωτίστως στον ορισμό των σχετικών αγορών, όπου, αντίθετα με τον πρώτο γύρο ανάλυσης των συγκεκριμένων αγορών, οι αστικές και οι υπεραστικές κλήσεις ανήκουν πλέον στην ίδια σχετική αγορά.

2.1.4 Παρατήρηση 4

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) υποστηρίζει ότι η ΕΕΤΤ δεν έλαβε υπόψη το Μέτρο 4.2 της ΚτΠ «Χρηματοδότηση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη ευρυζωνικής πρόσβασης στις περιφέρειες της Ελλάδας» δυνάμει του οποίου υλοποιήθηκαν συνολικά 693 συνεγκαταστάσεις.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με την ανωτέρω προσέγγιση του εν λόγω συμμετέχοντος. Το εν λόγω μέτρο της ΚτΠ αφορά κυρίως στην κατασκευή μητροπολιτικών δικτύων, με την έννοια ότι διέρχονται από ορισμένα κρίσιμα σημεία μιας πόλης (π.χ. νοσοκομεία, σχολεία κλπ). Η επίδραση της ανάπτυξης των μητροπολιτικών δικτύων στις αγορές λιανικών κλήσεων έχει ληφθεί υπόψη στην εξέλιξη του όγκου κλήσεων καθώς και στη γεωγραφικότητα της αγοράς. Η ΕΕΤΤ απαντά αναλυτικά στα θέματα γεωγραφικότητας της αγοράς στην υπο-ενότητα 2.2.9 του παρόντος κειμένου, κατωτέρω.

2.1.5 Παρατήρηση 5

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) ισχυρίζεται ότι δεν αποτυπώνεται η επίδραση από την σύγκλιση των υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας η οποία είναι πλέον ορατή στην αγορά.

Θέση ΕΕΤΤ:

Σχετικά με τη σύγκλιση κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, και λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ΟΤΕ αναφέρεται σε συνδυαστικά πακέτα σταθερής / κινητής / internet, η ΕΕΤΤ αναφέρεται στις απαντήσεις της στην υπο-ενότητα 2.1.3, σχετικά με την επίδραση που έχουν τα συνδυαστικά πακέτα στην αγορά. Τέλος, σημειώνεται ότι οι υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο σύγκλισης σταθερού – κινητού και ο τρόπος που επιδρούν στις λιανικές αγορές κλήσεων έχουν εξετασθεί αναλυτικά στην υπο-ενότητα 3.3 του κειμένου της διαβούλευσης.

2.1.6 Παρατήρηση 6

Ο ΟΤΕ ισχυρίζεται ότι η τεκμηρίωση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την μελέτη υποκατάστασης της ζήτησης μεταξύ υπηρεσιών θα έπρεπε να συνοδεύεται από εμπεριστατωμένες έρευνες αγοράς σε καταναλωτές.

Θέση EETT:

Όπως αναφέρεται και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης, η εταιρεία Metron Analysis διενήργησε για λογαριασμό της EETT Έρευνα Καταναλωτών κατά την περίοδο Ιουνίου-Ιουλίου 2009. Η έρευνα αφορούσε στην παροχή ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ελληνική επικράτεια και διενεργήθηκε με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου και με την μορφή προσωπικών συνεντεύξεων στα νοικοκυριά των ερωτώμενων (ένας ερωτώμενος ανά νοικοκυριό, σε πανελλαδικό δείγμα 2008 ατόμων, ηλικίας 18 ετών και άνω).

2.1.7 Παρατήρηση 7

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η παρούσα ανάλυση αγοράς έρχεται με σημαντική καθυστέρηση τεσσάρων και πλέον ετών από την προηγούμενη όταν το νομικό πλαίσιο απαιτεί η ανάλυση των σχετικών αγορών να επαναλαμβάνεται ανά διετία προκειμένου να αποτυπώνονται οι όποιες εξελίξεις στην αγορά.

Θέση EETT:

Η EETT αρνείται τη βασιμότητα του επιχειρήματος του συμμετέχοντος, επισημαίνοντας ότι ο πρώτος γύρος ανάλυσης αγορών ολοκληρώθηκε με την δημοσίευση της σχετικής Απόφασης από την EETT στις 29 Δεκεμβρίου 2006 και οι διαδικασίες του δεύτερου κύκλου ανάλυσης ξεκίνησαν με την προετοιμασία για τη διεξαγωγή της έρευνας καταναλωτών τον Απρίλιο του 2009.

2.1.8 Παρατήρηση 8

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η EETT, αδικαιολόγητα στην παρούσα οικονομική κρίση, θέτει διαρκώς εμπόδια στον ΟΤΕ στην προσπάθειά του να διαμορφώσει οικονομικά προγράμματα που θα ελαφρύνουν τον οικονομικό προϋπολογισμό των νοικοκυριών και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Με αυτόν τον τρόπο, ο συμμετέχων θεωρεί ότι, η EETT στερεί στον ΟΤΕ τη δυνατότητα άσκησης ευέλικτης εμπορικής πολιτικής και ανταπόκρισης στις οξυνόμενες πιέσεις του ανταγωνισμού και θέτει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα του ΟΤΕ. Παράλληλα, η μη διατήρηση ενός σημαντικού μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ δεν του εξασφαλίζει επαρκείς ταμειακές ροές για να χρηματοδοτήσει επενδύσεις σε Δίκτυα Πρόσβασης Νέας Γενιάς, και η αποστέρηση της δυνατότητας άσκησης ευέλικτης εμπορικής πολιτικής σε συνδυασμό με τον

συνεχώς αυξανόμενο ανταγωνισμό θέτει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα του ΟΤΕ.

Θέση EETT:

Με τα μέτρα που προτείνει η EETT αναφορικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων έχει ως στόχο να μην επιτρέψει στον ΟΤΕ να ακολουθεί πρακτικές που παρεμποδίζουν τον ανταγωνισμό, κυρίως δια της επέκτασης της αγοραστικής του ισχύος σε γειτονικές αγορές. Ο κύριος στόχος της υποχρέωσης απαγόρευσης «μη εύλογης» σύζευξης υπηρεσιών είναι να προληφθεί η δημιουργία φραγμών εισόδου στην αγορά που άλλως θα επέρχετο δια της οριζόντιας επέκτασης της αγοραστικής ισχύος και η οποία (οριζόντια επέκταση αγοραστικής ισχύος) θα περιόριζε τον ανταγωνισμό με αρνητικές συνέπειες στους καταναλωτές. Παρότι η σύζευξη προϊόντων δύναται να οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και σκοπού με αποτέλεσμα να υπάρχει εξοικονόμηση και για τους τελικούς καταναλωτές, δύναται επίσης εκ της φύσης της να οδηγήσει σε περιορισμό του ανταγωνισμού.

Με τις προτεινόμενες υποχρεώσεις η EETT δεν περιορίζει την εμπορική πολιτική του ΟΤΕ ούτε τη δυνατότητα παροχής πακέτων υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι τα προτεινόμενα πακέτα του δεν οδηγούν σε επιθετική (ληστρική) τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου.

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 38(2) του Ν.3431/2006, οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ σε λιανικές αγορές μπορούν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση των προσδιοριζόμενων επιχειρήσεων να μην χρεώνουν υπερβολικές τιμές, να μην παρεμποδίζουν την είσοδο νεοεισερχόμενων στην αγορά, να μην προκαλούν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό με τον καθορισμό ιδιαίτερα χαμηλών τιμών προς προσέλκυση πελατών, να μην παρέχουν, με αθέμιτο τρόπο, προνόμια σε ειδικούς τελικούς χρήστες ούτε να δεσμοποιούν, χωρίς εύλογη αιτία, τις υπηρεσίες.

Σχετικά με το δεύτερο σκέλος του σχολίου του συμμετέχοντος, η EETT τονίζει ότι οι Κατευθυντήριες Γραμμές ορίζουν ότι ο σκοπός επιβολής ex ante υποχρεώσεων σε παρόχους που έχουν χαρακτηριστεί ως έχοντες ΣΙΑ, είναι να διασφαλισθεί ότι οι πάροχοι δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ισχύ τους με σκοπό είτε να περιορίσουν ή να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, είτε να επεκτείνουν την ισχύ τους αυτή σε γειτονικές αγορές. Η EETT μπορεί να επιβάλει ex ante υποχρεώσεις μόνο σε αγορές όπου υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με

ΣΙΑ, και όπου τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του Εθνικού και Κοινοτικού Δικαίου του ανταγωνισμού δεν κρίνονται ως επαρκή ή άμεσα προκειμένου να ξεπερασθεί πιθανή αποτυχία της αγοράς.

Οι κανονιστικές υποχρεώσεις πρέπει να είναι ενδεδειγμένες και να βασίζονται στο χαρακτήρα του εντοπιζόμενου προβλήματος, να είναι αναλογικές και αιτιολογημένες σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας 2002/21/EK.

Όλες οι προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις προς τον ΟΤΕ είναι σύμφωνες με τα ανωτέρω και έχουν ως στόχο την ξεπερασθούν οι αποτυχίες της αγοράς που έχουν εντοπισθεί. Η διατήρηση του υψηλού μεριδίου αγοράς του ΟΤΕ για την χρηματοδότηση επενδύσεων σε Δίκτυα Πρόσβασης Νέας Γενιάς αποκλειστικά από τον ΟΤΕ δεν μπορεί να αποτελεί στόχο για τα ρυθμιστικά μέτρα που προτείνει η ΕΕΤΤ στις αγορές τηλεφωνικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση.

2.1.9 Παρατήρηση 9

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι κατά τον ορισμό της αγοράς η ΕΕΤΤ δεν εξέτασε με πληρότητα τα κριτήρια που όφειλε σύμφωνα στο κείμενο αναφοράς του BEREC «BEREC-RSPG report on market definitions, June 2010».

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διεξήγαγε την ανάλυσή της σχετικά με τον ορισμό των σχετικών αγορών ακολουθώντας πιστά τους κανόνες της νομοθεσίας περί ελεύθερου ανταγωνισμού για τον ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος / υπηρεσίας και ιδίως τα κριτήρια που τίθενται σχετικά από τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι λόγοι για τους οποίους κατέληξε στα συμπεράσματά της σχετικά με τον ορισμό των αγορών αναλύονται επαρκώς στις υπό-ενότητες 3.2-3.8 του κειμένου της Διαβούλευσης. Σημειώνει δε, ότι το προαναφερθέν κείμενο αναφοράς του BEREC, αφενός αφορά την περίπτωση του φάσματος (The impact of technological and market evolution on market definitions in electronic communications: the case of spectrum) και αφετέρου, η λίστα με τα κριτήρια που παραθέτει είναι ενδεικτική και όχι υποχρεωτική (“In defining the relevant product market, NRAs might take into account of the following criteria:...”).

2.2 Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας;

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας.

2.2.1 Παρατήρηση 1

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) συμφωνεί με το συμπέρασμα της EETT αλλά επιπλέον θεωρεί ότι η EETT δεν προέβη σε ενδελεχή ανάλυση των οικονομικών πακέτων των παρόχων κινητής τηλεφωνίας, τα οποία προσφέρουν σε ανταγωνιστικές τιμές κλήσεις προς κινητά εντός δικτύου, κλήσεις προς σταθερά, κ.α.. Ο εν λόγω συμμετέχων θεωρεί ότι «οι κλήσεις από «Κινητό προς κινητό» και οι κλήσεις από «Σταθερό προς κινητό» είναι σε σημαντικό βαθμό υποκαταστάσιμες μεταξύ τους και ενδεχομένως θα ήταν σκόπιμο να υπαχθούν σε μία ενιαία αγορά.

Θέση EETT:

Η EETT κατά την εξέταση της υποκαταστασιμότητας μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας και των υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υφίστανται σημαντικές λειτουργικές διαφορές μεταξύ των σταθερών και κινητών συνδέσεων/κλήσεων και, ως εκ τούτου, δεν ανήκουν στην ίδια αγορά. Η βασικότερη λειτουργική διαφορά είναι η κινητικότητα που ενυπάρχει σε όλες τις υπηρεσίες κινητής και την οποία δεν μπορούν να προσφέρουν οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας. Συνεπώς, ενδέχεται να υπάρχει υποκατάσταση μόνο προς την μία κατεύθυνση, δηλαδή με την υποκατάσταση σταθερών κλήσεων από κινητές υπηρεσίες.

Επίσης την περίοδο 2007-2009 ο όγκος κλήσεων από κινητό σε κινητό εντός δικτύου (on-net) αυξήθηκε από 8,97 δισεκατομμύρια λεπτά σε 15,655 δισεκατομμύρια λεπτά, ενώ το ίδιο διάστημα ο όγκος κλήσεων από σταθερό σε κινητό μειώθηκε από 2,59 δισεκατομμύρια λεπτά σε 2,24 δισεκατομμύρια λεπτά. Συνεπώς, όπως αναφέρεται και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης στην ενότητα 3.3.1, ενώ υπάρχει ένας ισχυρός ρυθμός αύξησης του όγκου κλήσεων που εκκινούν από κινητό, ο ρυθμός

μείωσης των λεπτών κλήσεων από σταθερό σε κινητό δεν είναι τέτοιος που θα μπορούσε να συνδεθεί με έναν σημαντικό βαθμό υποκατάστασης.

Βάσει όλων των ανωτέρω, η EETT δεν μπορεί να δεχθεί τον συγκεκριμένο επιχείρημα και να θεωρήσει ότι οι κλήσεις από «Κινητό προς Κινητό» και οι κλήσεις από «σταθερό σε κινητό» ανήκουν στην ίδια αγορά.

E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω αγορά-A);

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν με το συμπέρασμα της EETT

E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά (έστω αγορά-B) η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά A (υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων)

Τέσσερις συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, Vodafone, Wind) συμφωνούν με το συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά αστικών και υπεραστικών κλήσεων.

2.2.2 Παρατήρηση 2

Ένας συμμετέχων (ON Telecoms) θεωρεί ότι αναφορικά με τις κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς, θα έπρεπε να διακριθούν και να οριοθετηθούν δύο ξεχωριστές αγορές: α) κλήσεις προς κινητά και β) κλήσεις προς λοιπούς μη γεωγραφικούς αριθμούς αυξημένης χρέωσης/προστιθέμενης αξίας».

Θέση EETT:

Η θεώρηση του συμμετέχοντος βασίζεται αποκλειστικά στην εξέταση της υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης.

Αντίθετα, για το καθορισμό του εύρους και του σκοπού της αγοράς η EETT στηρίχθηκε κυρίως στη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευρά προσφοράς, βασιζόμενη σε παράγοντες όπως η χρήση κοινών υποδομών για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών.

2.2.3 Παρατήρηση 3

Ένας συμμετέχων (Wind) συμφωνεί με το συμπέρασμα της EETT αλλά καλεί την EETT να εξετάσει την δυνατότητα υποκατάστασης της μιας αγοράς από την άλλη μέσω της τεχνολογίας two step dialing, η οποία υφίσταται κατά τον συμμετέχοντα. Σε κάθε περίπτωση ο συμμετέχων θεωρεί ότι στη παρούσα φάση η χρήση της εν λόγω τεχνολογίας δεν είναι τέτοια που να δύναται να αλλοιώσει ή να τροποποιήσει τον προτεινόμενο από την EETT ορισμό αγοράς.

Θέση EETT:

Η EETT αναγνωρίζει ότι η δυνατότητα πραγματοποίησης κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς με χρήση της τεχνολογίας two step dialing όπως και με χρήση προπληρωμένων καρτών είναι επιλογές που προσφέρονται σήμερα στους τελικούς χρήστες. Παρόλο που η καταρχήν θέση της είναι ότι δεν πρέπει να περιορίζονται οι επιλογές των καταναλωτών, συμφωνεί με την τοποθέτηση της εταιρείας ότι πρέπει να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και σε περίπτωση που η χρήση της εν λόγω τεχνολογίας είναι τέτοια που δύναται να αλλοιώσει ή να τροποποιήσει τον προτεινόμενο από την EETT ορισμό αγοράς, να προβεί σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες.

2.2.4 Παρατήρηση 4

Ένας συμμετέχων (OTE) θεωρεί ότι η EETT στην αγορά κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εντάσσει κατηγορίες κλήσεων με εντελώς διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά.

Θέση EETT:

Στο βαθμό που η θέση του συμμετέχοντος είναι ότι οι υπηρεσίες «περιεχομένου» δεν είναι λειτουργικά ισοδύναμες με τις φωνητικές υπηρεσίες, η EETT δεν θα είχε ιδιαίτερο πρόβλημα να συμφωνήσει. Εντούτοις, η ανάλυση της EETT δεν βασίζεται αποκλειστικά στην εξέταση της υποκαταστασιμότητας από πλευράς ζήτησης, όπως η θεώρηση του συμμετέχοντος, αλλά εξέτασε και την περίπτωση υποκατάστασης από πλευρά προσφοράς, βασιζόμενη σε παράγοντες όπως το γεγονός χρήσης κοινών υποδομών για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών. Η EETT εξέτασε επίσης εάν οι πελάτες έχουν το κίνητρο αλλά και τη δυνατότητα να αλλάξουν προμηθευτή κατά την περίπτωση αύξησης της τιμής μιας από τις αναφερόμενες υπηρεσίες. Αντίθετα, η θεώρηση του συμμετέχοντος, όπως φαίνεται από τις επόμενες παρατηρήσεις,

βασίζεται αποκλειστικά στην εξέταση της υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης.

2.2.5 Παρατήρηση 5

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η EETT θα έπρεπε να αξιολογήσει την υποκατάσταση μεταξύ κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο και κλήσεων που εκκινούν από κινητό τηλέφωνο για κάθε μία από τις αγορές που ορίζει (δηλαδή την αγορά κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς και την αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς) ξεχωριστά αντί της εξέτασης της υποκατάστασης μεταξύ των κλήσεων από σταθερό προς κινητό με τις κλήσεις γεωγραφικών αριθμών (αστικών και υπεραστικών κλήσεων). Ο συμμετέχων θεωρεί ότι οι κλήσεις από «Κινητό προς κινητό» και οι κλήσεις από «Σταθερό προς κινητό» είναι σε σημαντικό βαθμό υποκαταστάσιμες μεταξύ τους.

Επιπρόσθετα, ο ίδιος συμμετέχων θεωρεί ότι οι κλήσεις προς κινητά θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν μαζί με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς δεδομένου ότι οι συνδρομητές επιλέγουν πλέον έναν πάροχο για όλες τις κατηγορίες κλήσεων. Επίσης, η αγορά στην οποία εμπίπτουν οι κλήσεις προς κινητά δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνει τις υπόλοιπες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς (οι οποίες έχουν τελείως διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά και αποτελούν φθίνουσες αγορές- άρα δεν συντρέχουν λόγοι να εξεταστούν ζητήματα ανταγωνισμού σε αυτές).

Τέλος, ο συμμετέχων θεωρεί ότι η επιλογή της EETT να ορίσει μία ενιαία αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που περιλαμβάνει και τις κλήσεις προς κινητά κρίνεται μάλλον σκόπιμη προκειμένου να επεκτείνει την ρυθμιστική της παρέμβαση στο σύνολο της αγοράς.

Θέση EETT:

Αναφορικά με το πρώτο σκέλος της παρατήρησης η EETT έχει απαντήσει στον συμμετέχοντα ανωτέρω, στην υπο-ενότητα 2.1.5.

Σχετικά με τη συμπερίληψη των κλήσεων προς κινητά στην ίδια σχετική αγορά με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς, η EETT σημειώνει ότι στο κείμενο της διαβούλευσης, και συγκεκριμένα στην υπο-ενότητα 3.5, εξέτασε αναλυτικά την πιθανή υποκατάσταση, τόσο από πλευράς ζήτησης (Λειτουργικότητα, Εξέλιξη όγκου κίνησης και μεριδίων, Τιμολόγηση), όσο και από πλευράς προσφοράς και κατέληξε

στο συμπέρασμα ότι οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς (συμπεριλαμβανομένων κλήσεων από σταθερό προς κινητό) είναι συμπληρωματικές των κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς. Η θεώρηση του συμμετέχοντος, η οποία περιορίζεται στην εξέταση της υποκατάστασης από πλευρά ζήτησης, δεν αποδίδει την πλήρη εικόνα της δυναμικής της αγοράς.

Τέλος, ο ισχυρισμός του συμμετέχοντος ότι η ΕΕΤΤ σκόπιμα ορίζει μία ενιαία αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς προκειμένου να επεκτείνει την ρυθμιστική της παρέμβαση και σε φθίνουσες αγορές είναι λανθασμένος. Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τις προτάσεις της (ενότητα 6.7 του κειμένου διαβούλευσης), δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ανώτατα όρια τιμής για όλους τους τύπους των κλήσεων και πιστεύει ότι δεν θα ήταν κατάλληλο να εφαρμοσθεί ένα ανώτατο όριο τιμής για κλήσεις σε Παρόχους Υπηρεσιών (πλην των κλήσεων dial-up για πρόσβαση στο internet) δεδομένης της μεγάλης διαφοροποίησης στον τύπο κλήσεων, στις σειρές αριθμών, στις τιμολογιακές σχέσεις και συμφωνίες καταμερισμού εσόδων, τα οποία θα ήταν δύσκολο να ενσωματωθούν σε ένα κοινό ανώτατο όριο τιμής. Συνεπώς, δεδομένης της διαφοροποίησης στις κανονιστικές υποχρεώσεις ανά τύπο κλήσης, καθίσταται φανερό η μη ορθότητα του συλλογισμού του συμμετέχοντος.

2.2.6 Παρατήρηση 6

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι οι κλήσεις προς τους αριθμούς Freephone και Onephone (800 και 801) είναι τιμολογιακά και ως ένα βαθμό λειτουργικά υποκαταστάσιμες με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς και συνεπώς θα μπορούσαν να ενταχθούν στην αγορά κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς. Σε κάθε περίπτωση, ο συμμετέχων δεν θεωρεί δόκιμο οι προαναφερθείσες κλήσεις να ενταχθούν στην ίδια αγορά με τις άλλες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς.

Ο ίδιος συμμετέχων θεωρεί ότι οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών και οι κλήσεις dial-up συνιστούν διακριτές αγορές κλήσεων. Σχετικά με τις κλήσεις dial-up, υποστηρίζει επιπλέον ότι η ενσωμάτωση αυτών των υπηρεσιών κλήσεων (στις οποίες ο ΟΤΕ κατέχει μονοπωλιακή θέση) στην ίδια αγορά με τις άλλες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς αλλοιώνει την συνολική εικόνα σχετικά με το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι στο κείμενο της διαβούλευσης, και συγκεκριμένα στην υπο-ενότητα 3.5, εξέτασε ενδελεχώς την πιθανή υποκατάσταση, τόσο από πλευράς ζήτησης (Λειτουργικότητα, Εξέλιξη όγκου κίνησης και μεριδίων, Τιμολόγηση), όσο και από πλευράς προσφοράς και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς (συμπεριλαμβανομένων κλήσεων από σταθερό προς κινητό) είναι συμπληρωματικές των κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς. Η θεώρηση του συμμετέχοντος, η οποία περιορίζεται στην εξέταση της υποκατάστασης από πλευρά ζήτησης, δεν αποδίδει την πλήρη εικόνα της δυναμικής της αγοράς. Ειδικά για το δεύτερο σκέλος της παρατήρησης του συμμετέχοντος, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι στην υπο-ενότητα 5.2.2 του κειμένου της διαβούλευσης, όπου εξετάζει τα μερίδια αγοράς των κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς, παραθέτει τα στοιχεία ξεχωριστά για τις κλήσεις dial-up, για τις λοιπές κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών, καθώς και για το σύνολο της αγοράς. Συνεπώς, καθίσταται προφανές ότι δεν τίθεται ζήτημα αλλοίωσης της συνολικής εικόνας της αγοράς σχετικά με το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ από τη συμπερίληψη των κλήσεων dial-up.

Ε4: Συμφωνείτε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά; Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας;

Όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν σε γενικές γραμμές με τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ.

2.2.7 Παρατήρηση 7

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά με τις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας μόνον όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω ΑΠToB ενώ οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσω της ευρυζωνικής πρόσβασης του συνδρομητή ως δεύτερη (βοηθητική) γραμμή δεν θα πρέπει να ενταχθούν σε αυτήν.

Θέση ΕΕΤΤ:

Όπως αναλύεται στην παράγραφο 3.6 του κειμένου της διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις υπηρεσιών managed VoIP από

παρόχους δικτύου, που προσφέρονται μαζί με ευρυζωνική σύνδεση και οι οποίες διαθέτουν όλες τις δυνατότητες της παραδοσιακής τηλεφωνίας και μπορούν συνεπώς να θεωρηθούν υποκατάστατο της παραδοσιακής τηλεφωνίας, ανεξάρτητα αν παρέχονται ως πρώτες ή βοηθητικές γραμμές στο συνδρομητή. Συνεπώς η ΕΕΤΤ θεωρεί ορθό το συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες αυτές εμπίπτουν, ανάλογα με την κατηγορία τους (δηλ., αστικές/ υπεραστικές, προς μη γεωγραφικούς αριθμούς), στις αντίστοιχες σχετικές αγορές προϊόντων, δηλ. α) αγορά αστικών και υπεραστικών κλήσεων και β) αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς, χωρίς να υπάρχει περαιτέρω ανάγκη χαρακτηρισμού των γραμμών ως πρωτεύουσες ή δευτερεύουσες.

E5: Συμφωνείτε ότι καθεμιά από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι καθεμιά από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί.

2.2.8 Παρατήρηση 8

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι το υψηλότερο επίπεδο οικονομιών κλίμακας και σκοπού που παρουσιάζει η παροχή υπηρεσιών σε μη οικιακούς πελάτες καθώς και το μεγαλύτερο αναμενόμενο έσοδο ανά συνδρομητή έχει σαν αποτέλεσμα οι πάροχοι να ανταγωνίζονται τον ΟΤΕ με ιδιαίτερη ένταση στην αγορά των μη οικιακών πελατών έστω και εάν δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα και στην παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς πελάτες. Συνεπώς σύμφωνα με τον συμμετέχοντα θα πρέπει να ορισθούν διαφορετικές αγορές.

Θέση ΕΕΤΤ:

Όπως αναλύεται στην υπο-ενότητα 3.7 του κειμένου της διαβούλευσης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η δυναμική της ζήτησης που υπάρχει επί του παρόντος στην αγορά δεν παρέχει στην ΕΕΤΤ σαφή και σταθερά κριτήρια για τον διαχωρισμό μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών. Επιπλέον, τα στοιχεία που έχει η ΕΕΤΤ στη διάθεσή της δεν υποδεικνύουν ότι υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφοράς όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών λιανικής φωνητικής τηλεφωνίας σε οικιακούς χρήστες από τη μια πλευρά και σε μη-οικιακούς χρήστες από την άλλη, ώστε να δικαιολογείται η ένταξή τους σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων.

Επισημαίνει επίσης ότι στο σχετικό ερωτηματολόγιό της αναφορικά με την ανάλυση αγορών, ο ΟΤΕ δεν παρέχει στοιχεία στην ΕΕΤΤ χωριστά για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

Συνεπώς, με βάση τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ δεν προκύπτει διαχωρισμός πελατών σε οικιακούς και μη οικιακούς στην ελληνική αγορά.

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει επίσης ότι τα επιχειρήματα της ΕΕ σχετικά με τη μη διάκριση οικιακών και μη οικιακών πελατών στις αγορές λιανικής πρόσβασης ισχύουν σε μεγάλο βαθμό και για τις αγορές λιανικών κλήσεων. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική έκθεση της νέας Σύστασης για τις αγορές, στις Κοινοποιήσεις των Κρατών Μελών δεν υπάρχει ένδειξη σημαντικών και συστηματικών διαφορών στις συμβάσεις στις περιπτώσεις των οικιακών και μη οικιακών πελατών. Συνεχίζοντας, η ΕΕ αναφέρει ότι οι πάροχοι συνήθως δεν κατηγοριοποιούν, ούτε ταξινομούν τους πελάτες τους σε οικιακούς και μη οικιακούς, με αποτέλεσμα η συλλογή στοιχείων της αγοράς να καθίσταται δύσκολη. Τέλος, από την πλευρά της προσφοράς, τα προϊόντα είναι παρόμοια, οπότε η υποκατάσταση προσφοράς είναι προφανής.

Ε6: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος καθεμιάς εκ των ανωτέρω οριζομένων σχετικών αγορών (Α και Β) είναι ολόκληρη η ελληνική επικράτεια;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με τη θέση της ΕΕΤΤ στο συγκεκριμένο ερώτημα.

2.2.9 Παρατήρηση 9

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην σχετική αγορά παρουσιάζει ευδιάκριτες γεωγραφικές διαφοροποιήσεις τις οποίες οι ΕΕΤΤ όφειλε να μελετήσει. Οι διαφοροποιήσεις, σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, εντοπίζονται μεταξύ των περιοχών όπου οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν προχωρήσει σε συνεγκατάσταση παρέχοντας υπηρεσίες μέσω ΑΠΤοΒ και των περιοχών όπου οι υπηρεσίες παρέχονται αποκλειστικά μέσω ΕΠ/ΠΦ ή ΧΕΓ. Ο εν λόγω συμμετέχων για να τεκμηριώσει την άποψή του περί ανομοιογένειας στις συνθήκες ανταγωνισμού σε επιμέρους γεωγραφικές περιοχές, αναφέρει διάφορα ποσοτικά/ στατιστικά στοιχεία, όπως την κατανομή των Α/Κ του ΟΤΕ ως προς τον αριθμό των συνεγκατεστημένων σε κάθε Α/Κ παρόχων, το ότι οι εναλλακτικοί προσφέροντας υπηρεσίες ΑΠΤοΒ σε 888 σημεία παρουσίας, σε σύνολο 2.288 σημείων παρουσίας του ΟΤΕ, καλύπτουν το 85,8% της συνολικής συνδρομητικής βάσης.

Θέση ΕΕΤΤ:

Όπως αναφέρεται και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης στην ενότητα 3.8, οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες κλήσεων στις περιοχές που διατηρούν υποδομές (ίδια μέσα ή μέσω ΑΠΤΒ), ενώ στις υπόλοιπες περιοχές προσφέρουν ή δύνανται να προσφέρουν κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ. Συνεπώς ο αριθμός των προμηθευτών/ ανταγωνιστών του ΟΤΕ είναι ο ίδιος σε όλη την επικράτεια και κατά συνέπεια ο περιορισμός στον ανταγωνισμό που προέρχεται από τους εναλλακτικούς παρόχους είναι εθνικός.

Επίσης, όπως αναφέρεται και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης, οι υφιστάμενοι φραγμοί εισόδου είναι διαρθρωτικοί, ενώ ο ΟΤΕ δεν εφαρμόζει διαφορετικές στρατηγικές τιμολόγησης και εμπορικής προώθησης σε αστικές περιοχές και στην περιφέρεια.

Με βάση τα ανωτέρω, ακόμη και εάν πιθανολογήσουμε ότι τα μερίδια των εναλλακτικών παρόχων είναι υψηλότερα στις γεωγραφικές περιοχές που δραστηριοποιούνται μέσω ΑΠΤοΒ, οι συνθήκες ανταγωνισμού δεν δικαιολογούν τον ορισμό διαφορετικών γεωγραφικών αγορών. Τούτο διότι ο ορισμός της γεωγραφικής αγοράς δεν απαιτεί να είναι απολύτως ομοιογενείς οι συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ παραγωγών ή παρόχων υπηρεσιών.

Επίσης, το γεγονός ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες μέσω ΑΠΤοΒ σε 888 σημεία παρουσίας καλύπτοντας το 85,8% της συνολικής συνδρομητικής βάσης, επιβεβαιώνει το γεγονός ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι ανταγωνίζονται τον ΟΤΕ σε εθνικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, αν και οι εναλλακτικοί πάροχοι δεν διαθέτουν δίκτυα ανάλογης πυκνότητας με αυτήν του δικτύου του ΟΤΕ και δεν προσφέρουν υπηρεσίες πρόσβασης σε όλη την γεωγραφική έκταση της χώρας, εντούτοις το γεγονός ότι έχουν σημεία παρουσίας σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες τούς επιτρέπει να ανταγωνίζονται τις υπηρεσίες που παρέχει ο ΟΤΕ σε εθνικό επίπεδο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το ποσοστό του πληθυσμού στο οποίο οι πάροχοι έχουν πρόσβαση μέσω ιδιόκτητων ή μισθωμένων δικτύων πρόσβασης δεν είναι ο κατάλληλος δείκτης προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με τις τάσεις που παρουσιάζονται στα μερίδια αγοράς και τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν.

Βάσει όλων των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ εμμένει στην αρχική της άποψη, όπως εκφράστηκε στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

2.2.10 Παρατήρηση 10

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) αναφέρει ότι οι νέες συνδέσεις των εναλλακτικών για το πρώτο δεκάμηνο του 2010 αφορούσαν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους συνδέσεις σε περιοχές υψηλού οικονομικού ενδιαφέροντος, στις οποίες περιοχές οι εναλλακτικοί έχουν προχωρήσει σε φυσικές συνεγκαταστάσεις στα Αστικά Κέντρα του ΟΤΕ, ενώ αντίθετα ο ΟΤΕ έχει χαμηλά μερίδια όσον αφορά στις νέες συνδέσεις στις συγκεκριμένες περιοχές. Ο συμμετέχων αναφέρει ότι ο ΟΤΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό αποκτά συνδρομητές σε περιοχές που δεν παρουσιάζουν οικονομικό ενδιαφέρον και στις οποίες δραστηριοποιείται βάσει των υποχρεώσεων Καθολικής Υπηρεσίας που του έχουν επιβληθεί παρότι δεν λαμβάνει οποιαδήποτε αποζημίωση γι' αυτό.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι η ανάλυσή της αφορά τις αγορές λιανικών κλήσεων, οι οποίες επηρεάζονται από τις ανάντη αγορές διασύνδεσης (έμμεση κίνηση εναλλακτικών μέσω ΕΦ/ΠΦ) και ΑΠΤοΒ (άμεση κίνηση εναλλακτικών). Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συνιστώσες όπως αυτές αποτυπώνονται και επηρεάζουν τις κατάντη αγορές λιανικών κλήσεων, η ΕΕΤΤ εμμένει στο συμπέρασμά της όπως αυτό φαίνεται στην υπο-ενότητα 3.8 του κειμένου της διαβούλευσης, βάσει του οποίου η σχετική γεωγραφική αγορά αφορά ολόκληρη την εθνική επικράτεια. Σημειώνει και τονίζει επίσης ότι ο ΟΤΕ δεν εφαρμόζει διαφορετικές στρατηγικές τιμολόγησης και εμπορικής προώθησης σε αστικές περιοχές και στην περιφέρεια. Ο ΟΤΕ χρεώνει γεωγραφικά ενιαίες τιμές για τις λιανικές υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες υπό τους ίδιους όρους και τις ίδιες τιμές σε εθνικό επίπεδο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το ποσοστό του ΟΤΕ επί των νέων συνδέσεων δεν είναι ο κατάλληλος δείκτης προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με τις τάσεις που παρουσιάζονται στα μερίδια αγοράς και τις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν.

2.3 Δοκιμασία τριών κριτηρίων

E7: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και, συνεπώς, οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν, ενώ ένας συμμετέχων (OTE) διαφωνεί με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και συνεπώς, οι αγορές πρέπει να υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση.

2.3.1 Παρατήρηση 1

Αναφορικά με την εφαρμογή του τεστ των 3 κριτηρίων για την αγορά αστικών και υπεραστικών κλήσεων ένας συμμετέχων (OTE) θεωρεί ότι:

- Ο στην αγορά δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός παρόχων οι οποίοι προσφέρουν κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ και ΧΕΓ και συνεπώς δεν υπάρχουν υψηλοί φραγμοί εισόδου
- Ο κατά την εξέταση του επιπέδου μη ανακτήσιμου κόστους και των οικονομιών κλίμακος και σκοπού, η επιχειρηματολογία της ΕΕΤΤ παραβλέπει το γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει χονδρικές υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων σε κοστοστρεφείς τιμές βάσει της μεθοδολογίας Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους με βάση το Τρέχον Κόστος των παγίων δηλαδή σε τιμές που, εξ ορισμού, ενσωματώνουν τις οικονομίες κλίμακας και σκοπού του ΟΤΕ

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με το σχόλιο του συμμετέχοντος. Όπως αναλύει στην υπο-ενότητα 4.2 του κειμένου διαβούλευσης, η χονδρική εκκίνηση με ΕΦ/ΠΦ χάνει το ρόλο του επιχειρηματικού μοντέλου που διευκολύνει την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στις διάφορες αγορές κλήσεων. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται από τα στοιχεία των πινάκων 5(α) και 5(β) του κειμένου της διαβούλευσης, το ποσοστό των κλήσεων έμμεσης πρόσβασης μέσω ΕΦ/ΠΦ μειώνεται για όλες τις κατηγορίες κλήσεων. Ένας από τους κύριους λόγους εμφάνισης αυτής της τάσης αποτελεί η προσφορά δεσμοποιημένων προϊόντων κλήσεων, στις οποίες δεν μπορούν να απαντήσουν εμπορικά οι πάροχοι ΕΦ/ΠΦ, ακόμα και μέσω της χονδρικής εκμίσθωσης γραμμών. Συνεπώς η χονδρική εκκίνηση κλήσεων σε συνδυασμό με την ΕΦ/ΠΦ δεν αποτελεί κανονιστικό μέτρο το οποίο θα δημιουργούσε και θα εξασφάλιζε αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές κλήσεων.

Παράλληλα, η δραστηριοποίηση ενός παρόχου αστικών και υπεραστικών σταθερών κλήσεων μέσω υπηρεσιών ΕΦ/ΠΦ απαιτεί εκτεταμένη διασύνδεση με τον ΟΤΕ σε

τοπικό επίπεδο. Η ευρεία διασπορά των τοπικών κόμβων του ΟΤΕ απαιτεί την ανάληψη σημαντικού μη ανακτήσιμου κόστους από έναν εναλλακτικό προκειμένου να μπορεί να επιτύχει διασύνδεση σε τοπικό επίπεδο. Η ανάγκη αυτή εξακολουθεί να υφίσταται ακόμα και όταν ο εναλλακτικός πάροχος δραστηριοποιείται μέσω ΑΠΤοΒ, ανεβαίνοντας την σκάλα των επενδύσεων.

Σε περίπτωση που ο εναλλακτικός πάροχος που δραστηριοποιείται στις αγορές λιανικών κλήσεων, είτε μέσω ΕΦ/ΠΦ, είτε μέσω ΑΠΤοΒ, δε προβεί στις απαραίτητες επενδύσεις ώστε να επιτύχει εκτεταμένη διασύνδεση (ακόμα και σε τοπικό επίπεδο) με το δίκτυο του ΟΤΕ, το περιθώριο κέρδους του περιορίζεται σημαντικά κυρίως λόγω των μεγάλων απαιτήσεων σε υπηρεσίες διαβίβασης που είναι αναγκασμένος να αγοράσει από τον ΟΤΕ. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από την πορεία ανάπτυξης των δικτύων των εναλλακτικών παρόχων και συγκεκριμένα από τον αριθμό των σημείων διασύνδεσής τους με το δίκτυο του ΟΤΕ.

2.3.2 Παρατήρηση 2

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) διαφωνεί με την θέση της ΕΕΤΤ που θεωρεί ως σημαντικό φραγμό εισόδου τα λιανικά κόστη ενός παρόχου. Ο συμμετέχων υποστηρίζει ότι η θεώρηση της ΕΕΤΤ είναι απολύτως εσφαλμένη καθώς τα λιανικά κόστη αποτελούν λειτουργικά έξοδα του παρόχου και συνεπώς σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μη ανακτήσιμα ώστε να συνιστούν φραγμό εισόδου. Σημειώνει δε ότι οι βασικοί εναλλακτικοί πάροχοι διαθέτουν ιδιαίτερα εκτεταμένα δίκτυα καταστημάτων τόσο ιδιόκτητων όσο και δικαιόχρηστων αλλά και συνεργασίες με τρίτα δίκτυα λιανικών πωλήσεων με ιδιαίτερα σημαντική κάλυψη. Ο συμμετέχων καταλήγει ότι, βάσει των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι ο ΟΤΕ δεν απολαμβάνει, όσον αφορά τα λιανικά του κόστη, οικονομίες σκοπού μεγαλύτερες από αυτές που απολαμβάνουν οι ανταγωνιστές του.

Θέση ΕΕΤΤ:

Το γεγονός ότι ορισμένοι υφιστάμενοι πάροχοι διαθέτουν εκτεταμένα δίκτυα καταστημάτων λιανικής δεν αναιρεί το γεγονός ότι η βιώσιμη είσοδος στις λιανικές αγορές απαιτεί σημαντικές επενδύσεις σε πωλήσεις και προώθηση, τιμολόγηση, προσωπικό εξυπηρέτησης πελατών, κλπ., καθώς όλα τα ανωτέρω είναι απαραίτητα. Παράλληλα σημειώνεται ότι το πλεονέκτημα φήμης του ΟΤΕ, σε συνδυασμό με την απροθυμία/δισταγμό μεταστροφής των λιανικών του πελατών και το φόβο διακοπής

υπηρεσίας κατά τη μετάβαση σε άλλο πάροχο, καθιστούν αναγκαία την ανάληψη υψηλότερου κόστους για προώθηση και διαφήμιση των προϊόντων και εξυπηρέτηση πελατών από την πλευρά ενός νεοεισερχόμενου παρόχου.

Αναφορικά με τις οικονομίες σκοπού όπως αναφέρεται και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι μπορεί να υφίσταται σημαντική αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των προϊόντων χονδρικής και λιανικής που δύναται να παρέχει ο σταθερός κοινοποιημένος φορέας με τη χρήση της ίδιας υποδομής (π.χ., το δίκτυο μπορεί να κατανεμηθεί μεταξύ αστικών κλήσεων, υπεραστικών κλήσεων, κλήσεων προς κινητό, κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς και υπηρεσιών χονδρικής όπως εκκίνηση, διαβίβαση και τερματισμός). Συνεπώς, ο ΟΤΕ διαθέτει ένα πλεονέκτημα κόστους, το οποίο προέρχεται από τις οικονομίες σκοπού που δύναται να επιτύχει από τη χρήση κοινών στοιχείων για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών. Αντίθετα με τη θέση που αναπτύσσει ο συμμετέχων, η ΕΕΤΤ, κατά την ανάλυση και θεώρησή της σχετικά με τους φραγμούς εισόδου, δεν συνέδεσε τις οικονομίες σκοπού με τα λιανικά κόστη. Συνεπώς η ΕΕΤΤ εμμένει στην αρχική της θέση όπως διατυπώθηκε στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης.

2.3.3 Παρατήρηση 3

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) αναφέρει ότι αποτελεί παράδοξο το γεγονός ότι η ΕΕΤΤ παρά, το ότι επιβάλλει συγκεκριμένες ρυθμιστικές υποχρεώσεις ακόμα και σε σχετικές αγορές πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση με βάση την νέα Σύσταση, εξακολουθεί να θεωρεί ότι υφίστανται δομικά προβλήματα ανταγωνισμού στην κατάντη αγορά.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι επιβληθείσες κανονιστικές υποχρεώσεις στις ορισθείσες αγορές λιανικής είναι απολύτως αναγκαίες παρά τη ρύθμιση των ανάντη αγορών χονδρικής δεδομένου ότι οι επιβληθείσες κανονιστικές υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής δεν επαρκούν για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις κοινοποιηθείσες αγορές λιανικών κλήσεων κατά τον χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης. Οι λόγοι οι οποίοι αναλύονται στην Κοινοποίηση καθώς και στην επιστολή υπ' αριθ. ΕΜΠ. ΥΠΗΡ ΕΕΤΤ 3142/Φ.960/13.12.2010, της ΕΕΤΤ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Η χονδρική εκκίνηση κλήσεως σε συνδυασμό με την επιλογή και την προεπιλογή φορέα (ΕΦ/ΠΦ) χάνει τον παραδοσιακό της ρόλο στη διευκόλυνση του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές κλήσεων. Βασικός λόγος για αυτήν την εξέλιξη είναι η ολοένα αυξανόμενη τάση προσφοράς πακέτων υπηρεσιών (δηλαδή τουλάχιστον πρόσβαση και κλήσεις) με σταθερή τιμή μηνιαίου πακέτου. Οι παρόχοι ΕΦ/ΠΦ δεν είναι σε θέση να ανταγωνιστούν σε εμπορικό επίπεδο με τα διαθέσιμα πακέτα στις προσφερόμενες τιμές, ούτε με τη χρήση της Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών (ΧΕΓ). Αποτέλεσμα των ανωτέρω εξελίξεων είναι να κινδυνεύει το επιχειρηματικό μοντέλο των παρόχων ΕΦ/ΠΦ. Το ως άνω γεγονός επιβεβαιώνει το συμπέρασμα ότι η χονδρική εκκίνηση κλήσεων σε συνδυασμό με την ΕΦ/ΠΦ δεν αποτελεί κανονιστική υποχρέωση σε επίπεδο χονδρικής η οποία να επαρκεί για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις κοινοποιηθείσες αγορές λιανικών κλήσεων κατά τον χρονικό ορίζοντα της παρούσας αναθεώρησης.
- Κατά δεύτερο λόγο και ενώ ένας αριθμός παρόχων ΕΦ/ΠΦ ανέβηκε τη σκάλα των επενδύσεων χρησιμοποιώντας αδεσμοποίητη πρόσβαση (μεταπήδησε από την παροχή υπηρεσιών μέσω έμμεσης πρόσβασης στην παροχή τέτοιων υπηρεσιών μέσω άμεσης πρόσβασης, ως αποτέλεσμα της αύξησης των επενδύσεων), το επιχειρηματικό τους μοντέλο παραμένει αβέβαιο και εύθραυστο. Παρότι διαθέτουν καλύτερες πιθανότητες να προβούν σε δεσμοποιημένη πώληση προϊόντων και να προσφέρουν καινοτόμες τιμολογιακές λύσεις σε σχέση με τους προκατόχους τους οι οποίοι στηρίζονταν αποκλειστικά στην ΕΦ/ΠΦ, εξακολουθούν να προσκρούουν σε σημαντικά εμπόδια όσον αφορά στην επέκτασή τους.
- Κατά τρίτο λόγο εξαιρετικά σημαντικό παράγοντα αποτελεί η επικρατούσα οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα η οποία μετέβαλε ουσιαστικά τις αντιλήψεις αναφορικά με την όποια σταθερότητα της πορείας του ανταγωνισμού της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι οι καταναλωτές δεν έχουν την ικανότητα να ασκήσουν αγοραστική δύναμη και να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό. Σε ένα τέτοιο οικονομικό κλίμα, η

ικανότητα των εναλλακτικών παρόχων να εξασφαλίσουν κερδοφορία, να εδραιώσουν οικονομίες κλίμακας και να επενδύσουν σε δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς είναι σημαντικά υποβαθμισμένη. Επιπρόσθετα, οι πάροχοι ΑΠΤΒ θα επωφελούνταν σημαντικά στην περίπτωση υλοποίησης της κρατικής επένδυσης σε ένα εθνικό εναλλακτικό δίκτυο οπτικών ινών, η οποία είχε εξαγγελθεί από την ελληνική κυβέρνηση. Το σχέδιο αυτό έμεινε στάσιμο πολλά χρόνια και εάν κάποτε πραγματοποιηθεί θα είναι σοβαρά υποβαθμισμένο όσον αφορά στην έκτασή του, κατά κύριο λόγο εξαιτίας της οικονομικής κρίσης στην οποία βρίσκεται το ελληνικό κράτος, ενώ δεν θα έχει αντίκτυπο στην αγορά στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.

- Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η αύξηση των αδεσμοποίητων τοπικών βρόχων δεν επαρκεί από μόνη της ώστε να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές λιανικών κλήσεων στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.
- Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι σε αντίθεση με πολλά άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, στην Ελλάδα δεν υφίσταται επί του παρόντος διαθέσιμη εναλλακτική πλατφόρμα πρόσβασης, ούτε υπάρχουν ρεαλιστικές προοπτικές για την ανάπτυξη μιας τέτοιας πλατφόρμας στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα δεν υφίστανται καλωδιακά δίκτυα, ενώ η οπτική ίνα είναι ακόμα σε πιλοτική φάση με μικρή κάλυψη. Ως εκ τούτου η αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές κλήσεων εξαρτάται σημαντικά τόσο από την αδεσμοποίητη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο όσο και από την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων προστασίας του ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής.

2.3.4 Παρατήρηση 4

Αναφορικά με τους φραγμούς στην μεταστροφή, ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η ανάλυση της ΕΕΤΤ δεν επιβεβαιώνεται δεδομένου ότι σύμφωνα με στοιχεία του ΟΤΕ κατά την περίοδο 1/1/2010 έως 31/11/2010 άλλαξαν πάροχο 652.765 συνδρομητές (περιλαμβανομένων των 180.681 νέων συνδρομητών μέσω ΑΠΤοΒ) ήτοι το 12,5% της συνολικής συνδρομητικής βάσης συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό για μία περίοδο μόλις ένδεκα μηνών.

Επιπλέον, ο ίδιος συμμετέχων θεωρεί ότι το υψηλό μερίδιο της Forthnet, η οποία κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των παρόχων χωρίς ωστόσο να παρέχει τις πλέον ανταγωνιστικές τιμές, έρχεται σε αντίφαση με τον ισχυρισμό της ΕΕΤΤ ότι «η τιμή εξακολουθεί να είναι ο κρίσιμος παράγοντας που καθορίζει την επιλογή των πελατών στην απόφαση μεταστροφής μεταξύ παρόχων κλήσεων».

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με την ανωτέρω θεώρηση. Από τα στοιχεία που εν λόγω συμμετέχων δίνει προκύπτει ότι από τις περίπου 650.000 αλλαγές παρόχου μόνο οι 180.000 αφορούν συνδρομητές που έφυγαν από τον ΟΤΕ. Το 73% συνεπώς των μεταβάσεων αφορούν λιανικούς πελάτες άλλων παρόχων. Προφανώς δε, κάποιο ποσοστό αυτών των μεταβάσεων αφορά λιανικούς πελάτες που επέστρεψαν στον ΟΤΕ. Οι 470.000 μεταβάσεις από κάποιο εναλλακτικό πάροχο σε άλλο ή στον ΟΤΕ αντιστοιχούν σε ένα ποσοστό της συνδρομητικής τους βάσης της τάξης του 35%. Αντίθετα, οι 180.000 μεταβάσεις από το δίκτυο του ΟΤΕ αντιστοιχούν σε ποσοστό ελαφρά μικρότερο του 5%. Τα ποσοστά αυτά επιβεβαιώνουν πλήρως το σκεπτικό της ΕΕΤΤ ότι εξακολουθούν να υφίστανται φραγμοί στη μεταστροφή κυρίως από το δίκτυο του ΟΤΕ προς άλλους παρόχους.

Σχετικά με τον δεύτερο ισχυρισμό του συμμετέχοντος, η ΕΕΤΤ εξακολουθεί να πιστεύει ότι η τιμή αποτελεί τον κρίσιμο παράγοντα που καθορίζει την επιλογή των πελατών στην απόφαση μεταστροφής τους μεταξύ παρόχων, γεγονός που αφενός επιβεβαιώνεται από την έρευνα καταναλωτών που διεξήχθη για λογαριασμό της ΕΕΤΤ αφετέρου δικαιολογείται, ιδιαίτερα σήμερα, δεδομένης της δύσκολης οικονομικής κατάστασης που βιώνει η χώρα.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έρευνα της ΕΕΤΤ στην απόφαση μεταστροφής μεταξύ παρόχων το ‘χαμηλό μηνιαίο πάγιο’ και οι ‘χαμηλές χρεώσεις κλήσεων’ κρίθηκαν ως πιο σημαντικοί παράγοντες από το 68,6% και το 65,3% αντίστοιχα όσων έχουν σταθερό τηλέφωνο στο νοικοκυριό τους, με τον τρίτο κατά σειρά σημαντικότητας παράγοντα να βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση¹.

Επιπλέον, ο προαναφερθείς ισχυρισμός της ΕΕΤΤ όσον αφορά την σημαντικότητα του παράγοντα ‘τιμή’ αφορά το σύνολο των συνδρομητών/ νοικοκυριών της χώρας με

¹ Η ‘ποιότητα και αξιοπιστία τηλεφωνικών υπηρεσιών’, ο τρίτος κατά σειρά σημαντικότητας παράγοντας, κρίθηκε σημαντικός από το 32% των ερωτηθέντων.

σταθερό τηλέφωνο, δηλ. τους συνδρομητές όλων των παρόχων και όχι μόνο αυτούς μίας συγκεκριμένης εταιρείας. Ενδέχεται δηλ. οι συνδρομητές μιας συγκεκριμένης εταιρείας να την επιλέγουν για λόγους διαφορετικούς από αυτούς που ισχύουν για το σύνολο των συνδρομητών. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, το μερίδιο αγοράς της εν λόγω εταιρείας (Forthnet) θα επέτρεπε στους συνδρομητές της να διαφοροποιούνται, χωρίς ωστόσο αυτό να ανατρέπει τον ισχυρισμό της EETT που αφορά το σύνολο των συνδρομητών.

2.3.5 Παρατήρηση 5

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) αναφέρει ότι η EETT στην ανάλυσή της αποφεύγει να προβλέψει την μελλοντική εξέλιξη των μεριδίων αγοράς και χρησιμοποιεί παρελθόντα στατιστικά στοιχεία (του 2009), όταν η ανάλυση διεξάγεται στα τέλη του 2010, οπότε παραβλέπεται η όποια εξέλιξη της αγοράς κατά το έτος αυτό. Ο εν λόγω πάροχος εκφράζει την ανησυχία του για την λανθασμένη αξιολόγηση του επιπέδου του ανταγωνισμού και της προοπτικής του, καθώς η επιβολή των προτεινόμενων ρυθμιστικών μέτρων σε συνδυασμό με μία καθυστερημένη επανεξέταση της αγοράς, θα ήταν επιζήμια για την λειτουργία του ανταγωνισμού.

Ο ίδιος πάροχος αμφισβητεί την αξιοπιστία των δεδομένων που χρησιμοποιεί η EETT στην ανάλυσή της και πιο συγκεκριμένα αμφισβητεί τα στοιχεία των εναλλακτικών τα οποία παρέχονται (όπως αναφέρει) από τους εναλλακτικούς απλά κατά δήλωσή τους και χωρίς να έχουν υποστεί τον οποιοδήποτε έλεγχο σε αντίθεση με τα στοιχεία του ΟΤΕ. Σύμφωνα με τον πάροχο τα εμφανιζόμενα στην ανάλυση της EETT μερίδια αγοράς του ΟΤΕ είναι υπερεκτιμημένα.

Χρησιμοποιώντας ωστόσο τα στοιχεία της EETT ως είχαν έως το 2009, ο πάροχος προβαίνει σε πρόβλεψη για το 2010 των μεριδίων αγοράς στην αγορά εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι οι προβλεπόμενες μειώσεις των μεριδίων του ΟΤΕ σε διάστημα μόλις ενός έτους (του 2010) οδηγούν στο αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα ότι η αγορά τείνει στον αποτελεσματικό ανταγωνισμό εάν δεν είναι ήδη στο σημείο αυτό.

Θέση EETT:

Η EETT επισημαίνει ότι διεξάγει την ανάλυση αγοράς κάθε φορά με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, όπως αυτά της υποβάλλονται από τους παρόχους, κατά βάση μέσω εξαμηνιαίων ερωτηματολογίων. Στο διάστημα ωστόσο που μεσολάβησε

από την Κοινοποίηση και Δημόσια Διαβούλευση του Σχεδίου Μέτρων για τις εν λόγω αγορές, η EETT προέβη, όπως ήταν προγραμματισμένο, στην συλλογή νέων στοιχείων και στον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς (βάσει της κίνησης) για το πρώτο εξάμηνο του 2010.

Κατά την συλλογή στοιχείων, η EETT προβαίνει σε μία σειρά ελέγχων στα υποβληθέντα στοιχεία με στόχο να διασφαλίσει την ορθότητά τους. Τα υποβληθέντα στοιχεία των παρόχων ελέγχονται, μεταξύ άλλων, συγκριτικά μεταξύ τους, ελέγχεται η διαχρονική τους εξέλιξη, ελέγχονται συνδυαστικά με άλλα στοιχεία που συλλέγει η EETT. Στα πλαίσια των ελέγχων που διεξήχθησαν για τα στοιχεία του πρώτου εξαμήνου του 2010, διαπιστώθηκε κάποια ασυνέπεια στα στοιχεία μίας εταιρείας. Η ασυνέπεια ωστόσο, αποδείχθηκε ότι οφείλονταν σε λανθασμένα στοιχεία που είχαν υποβληθεί από την εν λόγω εταιρεία, όχι για το πρώτο εξάμηνο του 2010 αλλά, για το δεύτερο εξάμηνο του 2009. Το γεγονός επηρεάζει τα υπολογιζόμενα από την EETT μερίδια αγοράς του 2009 (για τις κλήσεις σε γεωγραφικούς αριθμούς και τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό) χωρίς ωστόσο να επιφέρει μεταβολές στα μερίδια μεγαλύτερες της τάξης του 1%. Τα μερίδια αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των επικαιροποιημένων μεριδίων αγοράς για το 2009, παρουσιάζονται στον Πίνακα 1. Διαγραμμαμένα παρουσιάζονται τα στοιχεία για το 2009, όπως είχαν παρουσιαστεί στο κείμενο της διαβούλευσης (πριν την επικαιροποίηση). Επιπρόσθετα, στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα μερίδια αγοράς όπως εξελίχθηκαν για το πρώτο εξάμηνο του 2010.

Πίνακας 1

Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ	2005	2006	2007	2008	2009	2009	2010Α
Αστικές	74,1%	71,6%	70,3%	69,1%	68,6%	68,0%	64,6%
Υπεραστικές	68,5%	67,3%	63,3%	63,5%	65,5%	64,8%	61,5%
Αστικές και Υπεραστικές	73,2%	70,9%	69,1%	68,0%	68,0%	67,4%	64,0%
Από σταθερό σε κινητό	70,1%	69,9%	71,2%	71,6%	70,9%	70,5%	66,9%

Σύμφωνα με τα νεότερα στοιχεία, το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ το πρώτο εξάμηνο του 2010 μειώθηκε σε 64% στις αστικές και υπεραστικές κλήσεις (από 67,4% στο τέλος του 2009) και σε 66,9% στις κλήσεις προς κινητά από 70,5% στο τέλος του 2009.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, στις αστικές και υπεραστικές κλήσεις το μερίδιο του ΟΤΕ παρουσίασε μία πτωτική πορεία με ετήσιο ρυθμό μείωσης περίπου 2% την περίοδο 2005-2007, η πτωτική αυτή τάση συνεχίστηκε αλλά με χαμηλότερο ρυθμό την

περίοδο 2008-2009 (ετήσιος ρυθμός μείωσης περίπου 1%), ενώ στο πρώτο εξάμηνο του 2010 υπήρξε μία σημαντική μείωση².

Όσον αφορά τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό, το μερίδιο του ΟΤΕ παρέμεινε σχετικά σταθερό, κοντά στο 70% καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2005 - 2009, ενώ παρατηρήθηκε μία μείωση στο πρώτο εξάμηνο του 2010.

Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία των προηγούμενων ετών όπως παρουσιάστηκαν ανωτέρω, η τάση που παρατηρείται στα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ για τις αστικές και υπεραστικές κλήσεις ήταν πτωτική με χαμηλούς ρυθμούς μείωσης την περίοδο 2005-2009, ενώ ο ρυθμός μείωσης αυξήθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010. Αναφορικά με τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό η τάση που παρατηρείται στα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ήταν σταθεροποιητική την περίοδο 2005-2009 και πτωτική κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010.

Τέλος, όπως αναφέρεται και στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης (ενότητα 5.2), τα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ, αν και έχουν μειωθεί σε σχέση με τα μερίδια που είχε ο ΟΤΕ κατά την πρώτη ανάλυση των εν λόγω αγορών, εξακολουθούν να παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, παρά την μείωση που σημειώθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2010 και δεν διαφοροποιούν επί της ουσίας τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ για το χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.

Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ εμμένει στις θέσεις της, θεωρώντας ότι τα νέα στοιχεία για το 2010 δεν αλλάζουν τα συμπεράσματα της μελέτης της. Δεσμεύεται ωστόσο να παρακολουθεί στενά την εξέλιξη των μεριδίων αγοράς ώστε εάν υπάρξει σημαντική περαιτέρω μείωσή τους, σε βαθμό που να πιθανολογείται ότι η αγορά τείνει προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, να εκκινήσει άμεσα νέα εξέταση της αγοράς.

2.3.6 Παρατήρηση 6

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) ισχυρίζεται ότι η ΕΕΤΤ, προκειμένου να αποδείξει ότι πληρούνται οι συνθήκες του τρίτου κριτηρίου, θα έπρεπε να τεκμηριώσει ότι στην περίπτωση της Ελλάδας συντρέχουν ειδικές συνθήκες που καθιστούν ανεπαρκές το δίκαιο του ανταγωνισμού αντί απλώς να πιθανολογεί ενδεχόμενες αντιανταγωνιστικές πρακτικές εκ μέρους του ΟΤΕ.

Θέση ΕΕΤΤ:

² Σημειώνεται ότι τα εξαμηνιαία μερίδια δεν είναι άμεσα συγκρίσιμα με τα ετήσια.

Η ΕΕΤΤ κατά την εξέταση του εάν πληρούνται οι συνθήκες του τρίτου κριτηρίου, αναφέρει συγκεκριμένα προβλήματα τα οποία δεν είναι δυνατό να αντιμετωπισθούν από την εφαρμογή μόνο του δικαίου του ανταγωνισμού. Τα προβλήματα που αναφέρονται είναι υπαρκτά και όπως αναφέρεται και στην ενότητα 5.5 του κειμένου της διαβούλευσης, σειρά Αποφάσεων της ΕΕΤΤ στο χρονικό διάστημα μεταξύ του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών και της παρούσας εξέτασης, αναδεικνύουν ότι ο ΟΤΕ εξακολουθεί, όχι μόνο να έχει τη δυνατότητα, αλλά και να αναπτύσσει περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές στις σχετικές αγορές. Κατά την περίοδο αυτή η ΕΕΤΤ έχει αρνηθεί την έγκριση εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία αποτελούσαν πρακτικές συμπίεσης τιμών και θα οδηγούσαν στον περιορισμό του ανταγωνισμού. Ενόψει των ανωτέρω συμπεραίνεται ότι μόνη η εφαρμογή του δικαίου περί ανταγωνισμού δεν επαρκεί δεδομένου ότι έρχεται να επιβάλλει ex post κυρώσεις για μια συμπεριφορά πλήττουσα τις διατάξεις του ν.703/77 η οποία έχει ήδη εκδηλωθεί χωρίς να παρέχει την απαιτούμενη νομική βάση που θα επέτρεπε την ex ante επιβολή των υποχρεώσεων οι οποίες θα απέτρεπαν τις ως άνω συμπεριφορές ή θα ανέστρεφαν τις συνέπειες αυτής κατά το παρελθόν.

2.3.7 Παρατήρηση 7

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ), εκθέτοντας στοιχεία από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, αναφέρει ότι ακόμα και σε περιπτώσεις κρατών όπου ο κυρίαρχος πάροχος είχε μεγαλύτερα μερίδια αγοράς στις υπό ανάλυσης αγορές αλλά και στην αγορά πρόσβασης έναντι αυτών του ΟΤΕ, οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές έκριναν ότι δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και δεν προχώρησαν σε περαιτέρω ανάλυση αποσύροντας τις υφιστάμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ δεν μπορεί να άρει την ρύθμιση στις υπό εξέταση αγορές επειδή οι αγορές είναι εκτός Σύστασης ή επειδή αρκετές χώρες έχουν άρει την ρύθμιση στις συγκεκριμένες αγορές. Η ΕΕΤΤ, ως όφειλε με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, προέβη στην εξέταση των τριών κριτηρίων και στην ανάλυση των εν λόγω αγορών, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στην ελληνική αγορά και με βάση αυτές κατέληξε στα συμπεράσματα και προτάσεις που παρουσίασε στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης.

2.3.8 Παρατήρηση 8

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) υποστηρίζει ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι διστάζουν να παρέχουν στους συνδρομητές τους κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών περιεχομένου προκειμένου να μην επωμιστούν τις υψηλές επισφάλειες, τις οποίες εν τέλει επωμίζεται ο ΟΤΕ, ο οποίος υποχρεούται να παρέχει κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς. Αντιθέτως οι εναλλακτικοί πάροχοι προτιμούν να δραστηριοποιούνται στον τερματισμό των συγκεκριμένων κλήσεων που παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλό περιθώριο κέρδους. Ο συμμετέχων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η μη δραστηριοποίηση των παρόχων στην συγκεκριμένη αγορά δεν αποτελεί αποτέλεσμα αστοχίας της αγοράς αλλά επιχειρηματική επιλογή τους με στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους και την μείωση του επιχειρηματικού ρίσκου.

Θέση EETT:

Η EETT καταρχήν συμφωνεί με την επισήμανση του ΟΤΕ ότι οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών περιεχομένου έχουν υψηλές επισφάλειες και σημειώνει ότι αποδέχεται ότι οι υψηλές επισφάλειες συνιστούν έναν από τους παράγοντες, αλλά όχι τον μόνο, που συμβάλουν στην έλλειψη επαρκούς περιθωρίου κέρδους για τις κλήσεις αυτές.

Το ανωτέρω όμως δεν έρχεται σε αντίθεση με το αρχικό της συμπέρασμα στο οποίο και εμμένει, ότι δηλαδή η αποτυχία των εναλλακτικών να εισέλθουν μέχρι σήμερα στην αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς μέσω ΕΦ/ΠΦ αποδεικνύει ότι υπάρχει έλλειψη επαρκούς περιθωρίου κέρδους στην παροχή των κλήσεων αυτών.

2.3.9 Παρατήρηση 9

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) αναφέρει ότι η EETT κατά τον ορισμό της αγοράς κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς εντάσσει κατηγορίες κλήσεων με εντελώς διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά και οι οποίες συνιστούν διακριτές μεταξύ τους αγορές. Με τον τρόπο αυτό ομογενοποιεί, κατά τρόπο αδόκιμο επιστημονικά, τις διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία κλήσεων όπως για παράδειγμα τις κλήσεις dial-up όπου είναι προφανές ότι για την συγκεκριμένη αγορά δεν είχε νόημα να αναπτυχθεί ανταγωνισμός κατά το παρελθόν ενώ λόγω της ταχέως φθίνουσας πορείας της δεν είναι δυνατόν να αναμένεται ούτε και μελλοντικά. Το ίδιο ισχύει και για τις κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών όπου η μη δραστηριοποίηση των παρόχων στην συγκεκριμένη αγορά δεν αποτελεί

αποτέλεσμα αστοχίας της αγοράς αλλά επιχειρηματική επιλογή τους με στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους και την μείωση του επιχειρηματικού ρίσκου.

Θέση EETT:

Η EETT δεν θεωρεί ότι πρέπει να προσθέσει κάτι σε όσα αναφέρονται στις απαντήσεις της σχετικά με τους παράγοντες που εξετάστηκαν για τον ορισμό της αγοράς μη γεωγραφικών κλήσεων (υπο-ενότητες 2.2.4 – 2.2.6 ανωτέρω).

2.3.10 Παρατήρηση 10

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η απουσία, έως σήμερα, προβλημάτων ανταγωνισμού και καταγγελιών εκ μέρους καταναλωτών ή παρόχων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ex-post εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού είναι επαρκής για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενες αστοχίες της αγοράς.

Θέση EETT:

Σχετικά με την εξέταση του εάν πληρούνται οι συνθήκες του τρίτου κριτηρίου, τα προβλήματα που αναφέρει η EETT είναι συγκεκριμένα και υπαρκτά και δεν είναι δυνατό να αντιμετωπισθούν με την εφαρμογή μόνο του δικαίου του ανταγωνισμού. Όπως αναφέρθηκε τόσο στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης (υπο-ενότητα 5.5), όσο και ανωτέρω στο παρόν κείμενο (υπο-ενότητα 2.3.6), στο χρονικό διάστημα μεταξύ του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών και της παρούσας εξέτασης η EETT έχει επιβάλλει στον ΟΤΕ πρόστιμα για άρνηση παροχής στοιχείων και παράβαση των υποχρεώσεων του αναφορικά με την τήρηση ανώτατου ορίου τιμής στο τέλος παρακράτησης κλήσεων προς παρόχους δικτύου κινητής, ενώ έχει αρνηθεί την έγκριση εκπτώτικών προγραμμάτων του ΟΤΕ τα οποία αποτελούσαν πρακτικές συμπίεσης τιμών και θα οδηγούσαν στον περιορισμό του ανταγωνισμού.

2.4 Ανάλυση Αγοράς

E8: Συμφωνείτε ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμία από αυτές;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με την αρχική θέση της EETT σχετικά με την ανάλυση των ορισθέντων αγορών, όπως περιγράφεται στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης, ενώ ένας (ΟΤΕ) διαφωνεί.

2.4.1 Παρατήρηση 1

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι στις υπό ανάλυση αγορές και με βάση τα ειδικά εθνικά χαρακτηριστικά δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και συνεπώς οι αγορές αυτές δεν χρήζουν ex-ante ρύθμισης, είναι δε επαρκώς ανταγωνιστικές.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διεξήγαγε την ανάλυση της αγοράς και την εξέταση των τριών κριτηρίων σύμφωνα, μεταξύ άλλων, με τα οριζόμενα στην Οδηγία Πλαίσιο και τις Κατευθυντήριες Γραμμές, ενώ οι λόγοι για τους οποίους κατέληξε στα συμπεράσματά της αναλύονται και τεκμηριώνονται επαρκώς και διεξοδικά τόσο στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης, όσο και στις τεκμηριωμένες απαντήσεις της ΕΕΤΤ στα σχόλια των συμμετεχόντων (υπο-ενότητα 2.3 του παρόντος κειμένου).

2.5 Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Ε9: Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ να διατηρηθεί η υποχρέωση ελέγχου τιμών των υπηρεσιών του ΟΤΕ με τη μορφή ανώτατων ορίων τιμής, ενώ ένας (ΟΤΕ) διαφωνεί.

2.5.1 Παρατήρηση 1

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) υποστηρίζει ότι οι ανταγωνιστικές δυνάμεις της αγοράς εξαλείφουν τον οποιοδήποτε κίνδυνο υπερβολικής τιμολόγησης εκ μέρους του ΟΤΕ καθώς θα τον έθεταν άμεσα εκτός αγοράς και θα οδηγούσαν σε σημαντική απώλεια του μεριδίου αγοράς του.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ διαφωνεί με τη θέση του συμμετέχοντος. Σχετικά με την υποχρέωση ελέγχου τιμών, όπως αναφέρεται στην υπο-ενότητα 5.5 του κειμένου της δημόσιας διαβούλευσης, επεβλήθη πρόστιμο στον ΟΤΕ εξαιτίας της εφαρμογής από μέρους του υψηλότερων τελών παρακράτησης στις κλήσεις προς κινητά από αυτά που προέβλεπε το ανώτατο όριο. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με δημόσια διαθέσιμα στοιχεία, σε όλες τις περιπτώσεις κλήσεων προς τα δίκτυα εναλλακτικών, ο ΟΤΕ θέτει το τέλος παρακράτησης στο ανώτατο επιτρεπτό όριο. Συνεπώς, η επιβολή ανώτατου ορίου

τιμών/τελών παρακράτησης είναι εξέχουσας σημασίας ώστε να αποφευχθεί πιθανή εφαρμογή από την πλευρά του ΟΤΕ υψηλότερων τιμών λιανικής για σταθερές κλήσεις προς τα δίκτυα των εναλλακτικών, με προφανείς αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά.

2.5.2 Παρατήρηση 2

Ένας συμμετέχων (ON Telecoms) θεωρεί ότι πλέον των υπηρεσιών στις οποίες η ΕΕΤΤ προτείνει να επιβληθεί ξεχωριστό ανώτατο όριο τιμής, ενδεχομένως θα έπρεπε να εξετασθεί και η εφαρμογή ανώτατου ορίου τιμής για κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών ανάλογα με τον τύπο κλήσεων και τις σειρές των αριθμών. Σε κάθε περίπτωση, ιδιαίτερη σημασία για τους παρόχους που ήδη δραστηριοποιούνται στην αγορά έχει η εξασφάλιση συνθηκών ανταγωνισμού δια της ρύθμισης του τέλους παρακράτησης που εφαρμόζει ο ΟΤΕ για κλήσεις που τερματίζουν εκτός δικτύου του ΟΤΕ.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ, όπως αναφέρει αναλυτικά στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης (υπό-ενότητα 6.7.Α), κατά την εξέταση του εάν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ανώτατα όρια τιμής για όλους τους τύπους των κλήσεων ή εάν η εφαρμογή τους θα πρέπει να είναι πιο περιορισμένη, κατέληξε στο αρχικό συμπέρασμα ότι δεν θα ήταν κατάλληλο να εφαρμοσθεί ένα ανώτατο όριο τιμής για κλήσεις σε Παρόχους Υπηρεσιών (πλην των κλήσεων dial-up για πρόσβαση στο internet) δεδομένης της μεγάλης διαφοροποίησης στο τύπο κλήσεων, στις σειρές αριθμών, στις τιμολογιακές σχέσεις και συμφωνίες καταμερισμού εσόδων, τα οποία θα ήταν δύσκολο να ενσωματωθούν σε ένα κοινό ανώτατο όριο τιμής.

E10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης, ενώ ένας (ΟΤΕ) διαφωνεί.

2.5.3 Παρατήρηση 3

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) επισημαίνει ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να προσφέρει διαφορετικούς όρους και συνθήκες σε διαφορετικές ομάδες πελατών, όταν δικαιολογούνται με βάση οικονομίες κλίμακας και σκοπού όπως στην περίπτωση των μη οικιακών πελατών.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ έχει πάρει θέση σχετικά με το σχόλιο του συμμετέχοντος στο κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης (υπο-ενότητα 6.7.Δ). Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης εμποδίζει τους παρόχους που έχουν ΣΙΑ από την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές ή την εφαρμογή παρόμοιων όρων σε συναλλαγές που δεν είναι ισοδύναμες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν μπορεί να προσφέρει διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις σε διαφορετικές ομάδες πελατών, ωστόσο, τυχόν διαφορές θα πρέπει να είναι αντικειμενικά αιτιολογημένες. Στο επίπεδο λιανικής, βασική αιτιολογία διαφοροποιήσεων αποτελούν οι διαφορές κόστους.

E11: Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με την επιβολή υποχρεώσεων κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων κόστους και λογιστικού διαχωρισμού, ενώ ένας (ΟΤΕ) διαφωνεί, χωρίς ωστόσο να υποβάλει συγκεκριμένη παρατήρηση ή σχόλιο.

E12: Συμφωνείτε ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών και ότι ο έλεγχος θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Α;

Πέντε συμμετέχοντες (Forthnet, HOL, ON Telecoms, Vodafone, Wind) συμφωνούν με τις θέσεις της ΕΕΤΤ, ενώ ένας (ΟΤΕ) διαφωνεί.

2.5.4 Παρατήρηση 4

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της Συνθήκης των ΕΚ³, και με δεδομένο ότι οι

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής, Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις

υπηρεσίες χονδρικής παρέχονται από τον δεσπόζοντα οργανισμό κοστοστρεφώς, το βασικό κριτήριο για την συμβατότητα ή μη μιας οικονομικής προσφοράς του δεσπόζοντα οργανισμού είναι ο έλεγχος επιθετικής τιμολόγησης με βάση τα δικά του LRIC κόστη λιανικής.

Όσον αφορά επιμέρους θέματα αναφορικά με την προτεινόμενη μεθοδολογία ο εν λόγω συμμετέχων επισημαίνει ότι η συγκεκριμένη κανονιστική υποχρέωση όχι μόνο δεν επιτυγχάνει τον στόχο της, δεν συμβάλλει δηλαδή στην αύξηση της διαφάνειας και της νομικής βεβαιότητας, αλλά επιπλέον δημιουργεί σημαντικά παρεπόμενα κόστη οδηγώντας συνολικά σε μείωση της κοινωνικής ευημερίας. Πιο συγκεκριμένα δημιουργεί ιδιαίτερα υψηλά διαχειριστικά κόστη τόσο στον ΟΤΕ για την συγκέντρωση των απαιτούμενων στοιχείων όσο και στην ΕΕΤΤ για τον έλεγχο τους, ενώ επιπλέον στερεί τον ΟΤΕ από την δυνατότητα διαμόρφωσης ευέλικτης εμπορικής πολιτικής και ανταπόκρισης του στις ιδιαίτερα οξυμμένες συνθήκες ανταγωνισμού. Ο συμμετέχων σημειώνει επίσης ότι, δεδομένης της πολυπλοκότητας του, το προτεινόμενο μοντέλο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι συμβάλλει στην αύξηση της διαφάνειας και νομικής βεβαιότητας που αποτελεί άλλωστε τον στόχο της συγκεκριμένης κανονιστικής ρύθμισης. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η ΕΕΤΤ κρίνει ότι απαιτούνται 25 εργάσιμες ημέρες για να εξετάσει ένα οικονομικό πρόγραμμα όταν ο ΟΤΕ έχει υποβάλλει το σύνολο των απαιτούμενων στοιχείων. Αυτό και μόνο αποτελεί τεκμήριο ότι το προτεινόμενο μοντέλο ελέγχου είναι ιδιαίτερα περίπλοκο και ακατάλληλο για τους σκοπούς που καλείται να υπηρετήσει.

Θέση ΕΕΤΤ:

Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι μέσω του μοντέλου διεξάγονται δύο έλεγχοι: έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης και έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου. Ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης εξετάζει, εάν οι παρεχόμενες υπηρεσίες μέσω των οικονομικών προγραμμάτων του παρόχου με ΣΙΑ πωλούνται κάτω του κόστους του, ενώ ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου εξετάζει εάν υπάρχει επαρκές περιθώριο μεταξύ χονδρικών και λιανικών υπηρεσιών σε επίπεδο τέτοιο, που η δραστηριοποίηση του μοντελοποιημένου παρόχου να είναι κερδοφόρα κατά την αναπαραγωγή αντίστοιχων οικονομικών προγραμμάτων.

Ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης χρησιμοποιεί ως μοναδικό σημείο αναφοράς τα κόστη του κυρίαρχου παρόχου. Ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου βασίζεται μεν στα κόστη του κυρίαρχου παρόχου αλλά συγχρόνως λαμβάνει υπόψη και διορθώσεις για μη επίτευξη οικονομιών κλίμακας από τον μοντελοποιημένο πάροχο. Τα χαρακτηριστικά του μοντελοποιημένου παρόχου απεικονίζονται στη μεθοδολογία και στα παραρτήματα αυτής. Επισημαίνεται ότι στο Παράρτημα Β1 – Κόστη Λιανικής (Πίνακες Αιτούμενων Δεδομένων) της Διαβούλευσης αποσαφηνίζονται οι «κατηγορίες» κόστους λιανικής.

Συνεπώς, ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου διασφαλίζει μια πρόσθετη εγγύηση, ότι ο μοντελοποιημένος πάροχος, μπορεί να «ανταγωνιστεί» με τις πραγματικές χονδρικές τιμές, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συνθήκες και απαραίτητες προϋποθέσεις για την πρόσβαση στις χονδρικές υπηρεσίες. Αυτή η πρόσθετη εγγύηση δεν μπορεί να διασφαλιστεί με τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον ΟΤΕ αναφορικά με την «μη εύλογη» σύζευξη υπηρεσιών είναι πλήρως αιτιολογημένες και αναλογικές. Το γεγονός α) ότι ο έλεγχος επιθετικής τιμολόγησης ή συμπίεσης περιθωρίου γίνεται σύμφωνα με δημοσιευμένη μεθοδολογία την οποία γνωρίζει εκ των προτέρων ο ΟΤΕ και β) ότι υπάρχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα στο οποίο οφείλει να ενεργήσει η ΕΕΤΤ, συμβάλλουν στην αύξηση της διαφάνειας και διασφαλίζουν νομική βεβαιότητα. Τέλος επισημαίνεται ότι η ΕΕΤΤ δεσμεύεται για την εξέταση μέχρι πέντε οικονομικών προγραμμάτων και όχι ενός όπως εσφαλμένα ισχυρίζεται ο ΟΤΕ σε διάστημα 25 εργάσιμων ημερών. Επιπλέον το εν λόγω χρονικό διάστημα είναι εύλογο και αναλογικό της διαδικασίας που απαιτείται για την εξέταση των οικονομικών προγραμμάτων και δεν σχετίζεται με την πολυπλοκότητα του μοντέλου. Η συγκεκριμένη διαδικασία αρχίζει με την υποβολή του οικονομικού προγράμματος, τον έλεγχο πληρότητας και εγκυρότητας των οικονομικών στοιχείων, την επεξεργασία αυτών και ολοκληρώνεται με την έκδοση της απόφασης από την ΕΕΤΤ.

2.5.5 Παρατήρηση 5

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η χρησιμοποιούμενη φρασεολογία της ΕΕΤΤ «ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών» δημιουργεί την πεποίθηση ότι ο ΟΤΕ θεωρείται εκ των προτέρων ύποπτος ή ακόμα και ένοχος για την υιοθέτηση αντιανταγωνιστικών πρακτικών παραβιάζοντας έτσι την αρχή της αμεροληψίας της διοικητικής δράσης. Ο συμμετέχων θεωρεί επίσης σαφές

ότι στον βαθμό που ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών θα πρέπει να φέρει και η ΕΕΤΤ το βάρος της ανταπόδειξης. Τέλος, επισημαίνει το παράδοξο ότι ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης χωρίς να έχει στην διάθεση του το χρησιμοποιούμενο από την ΕΕΤΤ μοντέλο ώστε να μπορεί να ελέγξει το σύνολο των παραμέτρων του παρά μόνον το μοντέλο προκαταρκτικού ελέγχου το οποίο όμως αναπαράγει απλώς τα τελευταία στάδια του κύριου μοντέλου. Ο συμμετέχων θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ σεβόμενη την αρχή της διαφάνειας θα πρέπει να παρουσιάσει στον ΟΤΕ, ο οποίος έχει σχετικό έννομο συμφέρον, το πλήρες μοντέλο ελέγχου καθώς και τις παραμέτρους του.

Θέση ΕΕΤΤ:

Σύμφωνα με τα άρθρο 38, παρ 1 έως 3 του Νόμου 3431/2006 οι υποχρεώσεις που δύναται η ΕΕΤΤ να επιβάλλει σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ μπορούν να περιλαμβάνουν υποχρεώσεις των καθορισμένων παρόχων να μη χρεώνουν υπερβολικές τιμές, να μην εμποδίζουν την είσοδο στην αγορά ή να περιορίζουν τον ανταγωνισμό ορίζοντας ληστρικές τιμές, να μην επιδεικνύουν παρανόμως προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή να μην προβαίνουν σε μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών. Προκειμένου να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών και να προωθήσει παράλληλα τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει στις επιχειρήσεις αυτές κατάλληλα μέτρα περιορισμού των τιμών λιανικής, μέτρα για τον έλεγχο των επί μέρους τιμολογίων ή μέτρα για τον προσανατολισμό των τιμολογίων στο κόστος ή των τιμών σε συγκρίσιμες αγορές. Η ΕΕΤΤ εξασφαλίζει ότι, όταν μία επιχείρηση υπόκειται σε ρύθμιση τιμολογίου ή σε άλλους σχετικούς ελέγχους λιανικής, εφαρμόζει τα αναγκαία και ενδεδειγμένα συστήματα λογιστικής καταγραφής κόστους. Η ΕΕΤΤ δύναται να ορίζει τη μορφή και τη λογιστική μεθοδολογία (μεθοδολογία κοστολόγησης) που πρέπει να χρησιμοποιούνται. Η τήρηση ενδεδειγμένου Συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους ελέγχεται από άλλον εξειδικευμένο φορέα, ιδιωτικό ή δημόσιο, ανεξάρτητο και από εκείνην και από τον υπόχρεο φορέα εκμετάλλευσης, που ορίζεται από την ΕΕΤΤ, η οποία εξασφαλίζει την κατ' έτος δημοσίευση δήλωσης συμμόρφωσης. Επίσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 του Νόμου 3431/2006 σε περίπτωση υποχρέωσης καθορισμού των τιμών, με γνώμονα το κόστος ο φορέας εκμετάλλευσης φέρει το βάρος απόδειξης ότι τα τέλη υπολογίζονται με βάση το κόστος, λαμβανομένου υπόψη ενός εύλογου συντελεστή απόδοσης της επένδυσης. Για τον

υπολογισμό του κόστους αποτελεσματικής παροχής υπηρεσιών, η EETT μπορεί να χρησιμοποιεί διαφορετικά κοστολογικά πρότυπα από εκείνα που χρησιμοποιεί ο φορέας εκμετάλλευσης. Η EETT μπορεί να απαιτεί από το φορέα εκμετάλλευσης να αιτιολογεί πλήρως τις τιμές που επιβάλλει, και κατά περίπτωση να απαιτεί ανάλογα την προσαρμογή τους.

Συνεπώς η υποχρέωση που επιβάλλει η EETT στον ΟΤΕ να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών είναι απολύτως σύμφωνη με τα οριζόμενα στον Νόμο 3431/2006.

Η EETT θεωρεί ότι η διαφάνεια, η σταθερότητα, η ταχύτητα στην λήψη των σχετικών αποφάσεων, αλλά και η όσο το δυνατό πιο αξιόπιστη εξέταση των οικονομικών προγραμμάτων του παρόχου με ΣΙΑ επιτυγχάνεται τόσο με τη διαβούλευση των γενικών αρχών όσο και με την έκδοση του ΜΠΕ-PRM καθώς και του συνημμένου σχετικού εγχειριδίου που θα αποσταλεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Με το ΜΠΕ-PRM ο ΟΤΕ έχει τη δυνατότητα να ελέγχει εάν με βάση την μεθοδολογία, η προτεινόμενη σύζευξη προϊόντων συνιστά πρακτική συμπίεσης περιθωρίου ή ληστρικής τιμολόγησης.

2.5.6 Παρατήρηση 6

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί αόριστη την πρόβλεψη σύμφωνα με την οποία η EETT ορίζει ότι η εξέταση των υποβαλλόμενων από τον ΟΤΕ οικονομικών προγραμμάτων θα άρχεται μόνο μετά το πέρας υποβολής όλων των απαιτούμενων στοιχείων από τον ΟΤΕ. Ο συμμετέχων θεωρεί ότι η συγκεκριμένη πρόβλεψη μπορεί στην πράξη να οδηγήσει σε αυθαίρετες ερμηνείες περί της πληρότητας των στοιχείων. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού ο συμμετέχων κρίνει σκόπιμο να τεθεί παράλληλα και μία σύντομη προθεσμία (πχ 5 ημερών) κατά την οποία η EETT θα επιβεβαιώνει ότι έχουν υποβληθεί όλα τα απαιτούμενα στοιχεία ή θα ζητάει επιπρόσθετα χωρίς να έχει δικαίωμα να επανέλθει επί αυτού μετά την παρέλευση της συγκεκριμένης προθεσμίας. Επιπλέον κρίνει αναγκαίο να προβλέπεται ρητώς ότι εάν τα στοιχεία που υποβάλλονται είναι πλήρη και παρέλθει άπρακτη η χρονική προθεσμία των 25 εργάσιμων ημερών, την οποία ορίζει η EETT προκειμένου να εξετάσει ένα έως πέντε οικονομικά προγράμματα, τότε τεκμαίρεται η αυτοδίκαιη έγκριση τους.

Θέση EETT:

Στο Παράρτημα Α του Κειμένου Διαβούλευσης που περιγράφεται η μεθοδολογία εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων του ΟΤΕ ορίζονται επακριβώς τα στοιχεία που οφείλει να υποβάλλει ο ΟΤΕ προκειμένου να μπορεί να διεξαχθεί με ασφαλή τρόπο η εξέταση αυτών. Σε κάθε περίπτωση είναι στη διακριτική ευχέρεια της ΕΕΤΤ να αιτηθεί επιπρόσθετα στοιχεία εάν η «φύση» του εκάστοτε υποβαλλόμενου οικονομικού προγράμματος το απαιτεί.

2.5.7 Παρατήρηση 7

Ένας συμμετέχων (ΟΤΕ) θεωρεί ότι η επιβολή υποχρέωσης ανεξάρτητης παροχής κάθε επιμέρους συστατικού ενός δεσμοποιημένου προϊόντος αποτελεί διασταλτική και καταχρηστική ερμηνεία της γενικής αρχής περί απαγόρευσης της αδικαιολόγητης δεσμοποίησης. Ο συμμετέχων θεωρεί ότι η έννοια της αδικαιολόγητης δεσμοποίησης θα πρέπει αν ερμηνεύεται σε σχέση με τις επικρατούσες τάσεις της αγοράς και τις εκάστοτε τεχνολογικές εξελίξεις.

Θέση ΕΕΤΤ:

Λαμβάνοντας υπόψη το σχόλιο του συμμετέχοντος η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι η επιβολή υποχρέωσης ανεξάρτητης παροχής κάθε επιμέρους συστατικού ενός δεσμοποιημένου προϊόντος, ως στοιχείο που χαρακτηρίζει ως αδικαιολόγητη (μη εύλογη) και άρα απαγορευμένη μια σύζευξη προϊόντων / υπηρεσιών από τον κατέχοντα ΣΙΑ πάροχο, ισχύει καταρχήν για τα προϊόντα/υπηρεσίες που εμπίπτουν σε υπό ρύθμιση αγορές.

Σε κάθε περίπτωση και με βάση τις διατάξεις της παρούσας απόφασης, η ΕΕΤΤ θα υποβάλει τη δέσμη προϊόντων / υπηρεσιών σε ένα μηχανισμό *ex ante* ελέγχου προκειμένου να διασφαλίζει τη μη ύπαρξη συμπίεσης περιθωρίου ή ληστρικής τιμολόγησης κάθε δεσμοποιημένου προϊόντος. Η διεθνής βέλτιστη πρακτική βάσει του Ρυθμιστικού Πλαισίου της ΕΕ επιβάλλει οι ΕΡΑ να διαθέτουν πλήρη εξουσία να υποβάλουν τις δεσμοποιημένες προσφορές στους κατάλληλους και αναλογικούς *ex ante* μηχανισμούς ελέγχου, όταν υπάρχει πιθανότητα αστοχίας της αγοράς που σχετίζεται με συμπίεση περιθωρίων ή ληστρική τιμολόγηση. Στην πράξη, ένας σημαντικός αριθμός ΕΡΑ προβαίνουν σε αυτό και η Ευρωπαϊκή ομάδα των ρυθμιστικών αρχών, που πλέον ονομάζεται BEREC, ενστερνίζεται την προσέγγιση αυτή. Η αναλογικότητα των μέτρων αυτών που λαμβάνει η ΕΕΤΤ αντανakλάται

επίσης στην έγκρισή τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε προηγούμενες αναλύσεις αγοράς.

2.5.8 Παρατήρηση 8

Ένας συμμετέχων (Wind) θεωρεί ορθή τη θέση της EETT και υποστηρίζει ότι στις περιπτώσεις δεσμοποίησης υπηρεσιών και ειδικότερα αυτές της αμιγούς δεσμοποίησης θα πρέπει ο ΟΤΕ να προσκομίζει στοιχεία αναλύοντας τη δεσμοποιημένη υπηρεσία στα επιμέρους τμήματα της, ώστε κάθε τμήμα να ελεγχθεί στο πλαίσιο της αγοράς που ανήκει, ως ανεξάρτητη υπηρεσία και εν τέλει να ελεγχθεί και η δεσμοποίηση ως σύνολο.

Θέση EETT:

Η EETT αναφέρει ότι από άποψη θεωρητική η μεμονωμένη εξέταση θεωρείται ως η ενδεδειγμένη. Παραταύτα, η EETT αναγνωρίζει ότι η μεμονωμένη *ex ante* εξέταση στην περίπτωση του έλεγχου συμπίεσης περιθωρίου είναι πολύ δύσκολο να διεξαχθεί ιδίως στην περίπτωση υπηρεσιών που εμπεριέχονται σε οικονομικά προγράμματα για τους κάτωθι συνοπτικά αναφερόμενους λόγους:

Ο υπολογισμός του επαυξητικού εσόδου (*incremental revenue*) κάθε υπηρεσίας ενός συνδυαστικού οικονομικού προγράμματος μπορεί να μην είναι δυνατός σε περίπτωση που μία υπηρεσία δεν πωλείται αυτοτελώς. Ο τρόπος διάθεσης των οικονομικών προγραμμάτων με τη μορφή προσφορών δημιουργεί ανυπέρβλητα εμπόδια στον καθορισμό και τον υπολογισμό των επαυξητικών εσόδων.

Υπάρχουν περιπτώσεις συνδυαστικών οικονομικών προγραμμάτων στις οποίες οι υπηρεσίες που τα συντελούν δεν δύνανται να διαχωριστούν ούτως ώστε να πραγματοποιηθεί η μεμονωμένη εξέταση. Με βάση τα ανωτέρω, η EETT κρίνει ότι η συνδυαστική εξέταση είναι η πιο σωστή και πρακτικά εφαρμόσιμη προσέγγιση.

3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με βάση την εξέταση από την ΕΕΤΤ των σχολίων στο Κείμενο της Διαβούλευσης, προτείνεται να μη γίνουν αλλαγές στο κείμενο της Διαβούλευσης και Κοινοποίησης στην ΕΕ.

4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

1	FORTHNET
2	HOL
3	ON TELECOMS
4	OTE
5	VODAFONE
6	WIND

4.1 FORTHNET

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ FORTHNET ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ 2^Ο ΓΥΡΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ, ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΚΛΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Γενικές παρατηρήσεις:

- Με αφορμή την πρακτική του ΟΤΕ, που με ιδιαίτερη συχνότητα παρατηρείται το τελευταίο χρονικό διάστημα, και η οποία συνίσταται στην διάθεση προς το καταναλωτικό κοινό οικονομικών προγραμμάτων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της ΕΕΤΤ, αντίθετα με όσα προβλέπει το οικείο κανονιστικό πλαίσιο, θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε ότι εξίσου σημαντική με την επιβολή (διατήρηση) των ρυθμιστικών υποχρεώσεων στον ΟΤΕ, ως επιχείριση με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά, είναι και η λήψη των κατάλληλων μέτρων που θα εξαναγκάσουν τον ΟΤΕ σε συμμόρφωση και θα τον αποτρέψουν από την επανάληψη ανάλογων συμπεριφορών στο μέλλον.
- Δεν αντιλαμβανόμαστε τη σκοπιμότητα ύπαρξης του Παραρτήματος Β: Οικονομικά Προγράμματα ΟΤΕ. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τονιστεί ότι η ΕΕΤΤ εγκρίνει τα υποβληθέντα από τον ΟΤΕ οικονομικά προγράμματα υπό τον όρο ότι αυτά θα διατίθενται για περιορισμένο χρονικό διάστημα και ότι ο ΟΤΕ θα παρέχει στην ΕΕΤΤ σε διμηνιαία βάση απολογιστικά στοιχεία αναφορικά με τα υποβληθέντα προς εξέταση οικονομικά προγράμματα ώστε να εξετάζεται εν τοις πράγμασι ο αντίκτυπος της διάθεσής τους στην αγορά και η ανάγκη επιβολής τυχόν περιοριστικών όρων σε περίπτωση κατάδειξης αντι-ανταγωνιστικής πρακτικής.

Ορισμός Αγοράς

Ερώτηση 1

Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια(-ες) αγορά (-ες) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας;

ΑΠ: Συμφωνούμε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος/υπηρεσίας.

Ερώτηση 2

Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω Αγορά-Α);

ΑΠ: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

Ερώτηση 3

Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μια αγορά (έστω-Β) η οποία είναι ξεχωριστή από την Αγορά Α(υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων);

ΑΠ: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε ξεχωριστή αγορά από την αγορά υπηρεσιών αστικών και υπεραστικών κλήσεων.

Ερώτηση 4

Συμφωνείτε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά; Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας;

ΑΠ: Συμφωνούμε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά με τις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας.

Ερώτηση 5

Συμφωνείτε ότι καθεμιά από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί;

ΑΠ: Συμφωνούμε.

Ερώτηση 6

Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος καθεμιάς εκ των ανωτέρω οριζόμενων σχετικών αγορών (Α και Β) είναι ολόκληρη η ελληνική επικράτεια;

ΑΠ: Συμφωνούμε.

Δοκιμασία τριών κριτηρίων

Ερώτηση 7

Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και, συνεπώς, οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση;

ΑΠ: Συμφωνούμε με τα αρχικά συμπεράσματα της ΕΕΤΤ σχετικά με την ανάλυση της αγοράς. Το γεγονός δε ότι η ρύθμιση στις αγορές χονδρικής αποδεικνύεται ανεπαρκής για την αντιμετώπιση της έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού καταδεικνύει την ανάγκη διατήρησης της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης στη σχετική αγορά λιανικής.

Ανάλυση Αγοράς**Ερώτηση 8**

Συμφωνείτε ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμιά από αυτές;

ΑΠ: Συμφωνούμε.

Κανονιστικές Υποχρεώσεις**Ερώτηση 9**

Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με τα Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ;

ΑΠ: Συμφωνούμε.

Ερώτηση 10

Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β;

ΑΠ: Συμφωνούμε.

Ερώτηση 11

Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β;

ΑΠ: Συμφωνούμε.

Ερώτηση 12

Συμφωνείτε ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών και ότι ο έλεγχος θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Α;

ΑΠ: Συμφωνούμε. Αναφορικά με το Παράρτημα Α «Καθορισμός μεθοδολογίας και γενικές αρχές μοντέλου εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά, η εταιρεία Forthnet έχει τοποθετηθεί με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΕΤΤ 2812/Φ.960/4.5.2010 επιστολή της, στο πλαίσιο διεξαγωγής σχετικής δημόσιας διαβούλευσης τον Απρίλιο 2010.

4.2 HOL

Ορισμός Αγοράς

E1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας?

Απ. Η εταιρεία μας συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας.

E2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω αγορά -Α)?

Απ. Η εταιρεία μας συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω αγορά -Α).

E3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά (έστω αγορά -Β) η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά Α (υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων)?

Απ. Η εταιρεία μας συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά (έστω αγορά -Β) η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά Α (υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων).

E4: Συμφωνείτε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά? Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας?

Απ. Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά και θεωρεί ότι θα ήταν εξαιρετικά πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας.

E5: Συμφωνείτε ότι κάθε μία από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί?

Απ. Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι οριζόμενες στην παρούσα Διαβούλευση αγορές Α και Β αφορούν το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε με οικιακοί, δεδομένου ότι δεν μπορούν να προσδιοριστούν τα σαφή κριτήρια διαχωρισμού τους.

E6: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος καθεμιάς εκ των ανωτέρω οριζόμενων σχετικών αγορών (Α και Β) είναι ολόκληρη η ελληνική επικράτεια?

Απ. Η εταιρεία μας συμφωνεί με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι οριζόμενες στην παρούσα Διαβούλευση αγορές Α και Β έχουν ως εύρος τους ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.

Δοκιμασία τριών κριτηρίων

E7): Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και , συνεπώς, οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση?

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι πληρούνται τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β και συνεπώς οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση.

Ανάλυση Αγοράς

E8): Συμφωνείτε ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμία από αυτές?

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμία από αυτές.

Κανονιστικές Αγορές

E9): Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ?

Απ: Συμφωνούμε και θεωρούμε αναγκαία τη διατήρηση της υποχρέωσης συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ.

E10): Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β?

Απ: Συμφωνούμε και θεωρούμε απολύτως αναγκαία την προτεινόμενη προσέγγιση της ΕΕΤΤ σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β.

E11): Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β?

Απ: Συμφωνούμε με το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι θα πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β.

E12): Συμφωνείτε ότι ο ΟΤΕ πρέπει να υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών και ότι ο έλεγχος θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Α?

Απ: Η εταιρεία μας συμφωνεί ότι ο ΟΤΕ υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών. Επιπλέον αναφέρουμε ότι ως προς τη μεθοδολογία και τις γενικές αρχές του μοντέλου εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων, η εταιρεία μας έχει τοποθετηθεί επίσημα μέσω της σχετικής Δημόσιας Διαβούλευσης με το υπ' αριθμ.6592-30.04.2010, έγγραφό της.

Γενικό Σχόλιο: Στα πλαίσια της παρούσας Διαβούλευσης, θα θέλαμε να τονίσουμε με ιδιαίτερη έμφαση το γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα ο ΟΤΕ προβαίνει κατ' επανάληψη στην εμπορική διάθεση οικονομικών προγραμμάτων δίχως την πρότερα έγκριση της Επιτροπής σας, γεγονός το οποίο οδήγησε την Επιτροπή σας στη διεξαγωγή Ακροάσεων και τη λήψη Προσωρινών Μέτρων κατά τις ΟΤΕ Α.Ε. Ειδικότερα αναφέρουμε τις υπ' αριθμ.3348/Φ.610/02.08.2010 & 47306/Φ.391/17.11.2010 Κλήσεις Ακροάσεων της Επιτροπής σας και τις αντίστοιχες υπ' αριθμ.3354/Φ.610/03.08.2010 &

4249/Φ.610/30.11.2010 Αποφάσεις Λήψης Προσωρινών Μέτρων κατά της ΟΤΕ Α.Ε, οι οποίες απαγόρευαν την με οποιοδήποτε τρόπο διάθεση των εν λόγω οικονομικών προγραμμάτων έως την έκδοση εγκριτικής ή απορριπτικής Απόφασης της ΕΕΤΤ.

Στην τελευταία δε υπ' αριθμ. 4249/Φ.610/30.11.2010 Απόφαση Λήψης Προσωρινών Μέτρων της Επιτροπής σας, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο γεγονός ότι η ΟΤΕ Α.Ε είναι υπότροπος και μάλιστα κατ'επανάληψη. Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι:

«..... η ως άνω συμπεριφορά της ΟΤΕ Α.Ε, συνιστά κατάφωρη παράβαση της νομοθεσίας περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ιδίως δε των άρθρων 3.2.3 και 3.8.3 των Αποφάσεων της ΕΕΤΤ ΑΠ 411/017/22.11.2006 (ΦΕΚ1873/Β/28.12.2006) και 412/021/29.11.2006 (ΦΕΚ 1900/Β/29.12.2006) αντίστοιχα. Με αυτές τις αποφάσεις έχει επιβληθεί στην εταιρεία ΟΤΕ Α.Ε ως επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ) υποχρέωση διαφάνειας στις ορισθείσες στις ως άνω Αποφάσεις αγορές. Οι υποχρεώσεις αυτές επιτάσσουν στον ΟΤΕ να απέχει από οποιαδήποτε ανακοίνωση/δημοσιοποίηση προς το κοινό της προταθείσας στην ΕΕΤΤ εκπαιδευτικής πολιτικής ή των προσφορών του πριν από τη σχετική έγκρισή τους από την Εθνική Ρυθμιστική Αρχή.....

.....Επειδή, εκ της ως άνω παράνομης συμπεριφοράς της εταιρείας ΟΤΕ Α.Ε, η οποία συνίσταται στην χωρίς έγκριση της ΕΕΤΤ, κατ'επανάληψη πλέον και καθ'υπότροπή διάθεση οικονομικών προγραμμάτων, δημιουργούνται σοβαρά οικονομικά και λειτουργικά προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία της ελληνικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθότι καταστρατηγείται ο στόχος της εδραίωσης συνθηκών ανταγωνισμού σε αυτές.

Επειδή, δια της παράβασης των ως άνω διατάξεων δημοσίου συμφέροντος αναιρείται επιπροσθέτως η δυνατότητα διαμόρφωσης της εμπορικής πολιτικής των ανταγωνιστών της εταιρείας ΟΤΕ Α.Ε και ως εκ τούτου επηρεάζεται δυσμενώς η ανταγωνιστική θέση τους στην αγορά, δεδομένου ότι οι ανταγωνίστριες εταιρείες, δεν δύνανται να αντιδράσουν εμπορικά στις αιφνίδιες, και παρανόμως διατεθείσες, ήτοι χωρίς την προαπαιτούμενη εκ του νόμου έγκριση της ΕΕΤΤ, οικονομικές προσφορές της εταιρείας ΟΤΕ ΑΕ.»

Ως εκ τούτου, κρίνουμε αναγκαία την επισήμανση ότι πέραν της επιβολής ρυθμιστικών υποχρεώσεων στην ΟΤΕ Α.Ε ως επιχείρηση με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά, είναι αναγκαία η επιβολή προστίμου, στο πλαίσιο των έως τώρα παραβάσεων της οι οποίες οδήγησαν στην Έκδοση των Ανωτέρω Αποφάσεων Προσωρινών Μέτρων της Επιτροπής σας, το οποίο πρόστιμο θα πρέπει αφενός να επιβληθεί ως κύρωση για ορισμένη παράβαση και αφετέρου να συντελεί στην αποτροπή του ΟΤΕ από την επανάληψη παρόμοιων αντιανταγωνιστικών συμπεριφορών στο μέλλον. Σε κάθε περίπτωση, το τελικό ποσό του προστίμου που θα επιβληθεί θα πρέπει να υπερβαίνει το ποσό του οφέλους που αποκόμισε ο ΟΤΕ συνεπεία της παράβασης που διέπραξε (η οποία παράβαση έχει εξακολουθητικό χαρακτήρα και εμπεριέχει δόλο), ώστε να διασφαλισθεί από την Επιτροπή σας ότι η δράση που θα αναλάβει και το πρόστιμο που θα επιβάλει θα έχει τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα.

4.3 ON TELECOMS

Δημόσια Διαβούλευση του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον 2ο γύρο ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- Αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και
- Κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών)

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Η εταιρεία ON TELECOMS χαρακτήρισε τα σχόλιά της ως εμπιστευτικά και αιτήθηκε τη μη δημοσίευσή τους ως αυτοτελές κείμενο στο δικτυακό τόπο της ΕΕΤΤ.

4.4 ΟΤΕ

Οι απαντήσεις της εταιρείας μας στις ερωτήσεις της Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και
- κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών).

σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/EK, έχουν ως εξής:

Γενικές Παρατηρήσεις

Σύμφωνα με το υφιστάμενο Πλαίσιο για την ανάλυση των αγορών σύμφωνα με τη νέα Σύσταση ο προσδιορισμός των αγορών και η αξιολόγηση της Σημαντικής Ισχύος στην Αγορά (ΣΙΑ) θα πραγματοποιείται με τις ίδιες μεθόδους που ισχύουν στο δίκαιο του ανταγωνισμού⁴ με γνώμονα τις μελλοντικές εξελίξεις της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης κρίνεται από τον συνδυασμό παραγόντων που πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά, η δε καταχρηστική συμπεριφορά να μην είναι αντικειμενικά αναγκαία ή να μη δημιουργεί οικονομικές αποτελεσματικότητες, να προκύπτει δε από αδιάσειστες αποδείξεις⁵. Η εταιρεία μας θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ στην ανάλυση της δεν παρουσιάζει με αντικειμενικότητα την υφιστάμενη κατάσταση στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού καθώς και τις μελλοντικές εξελίξεις στην αγορά, δεν πραγματοποιεί την ανάλυση της σχετικής αγοράς με βάση αντικειμενικά στοιχεία και οικονομική τεκμηρίωση, δεν λαμβάνει υπόψη την έως σήμερα αλλά και την αναμενόμενη επίδραση της ρύθμισης των υπηρεσιών χονδρικής, ενώ τέλος δεν τεκμηριώνεται η καταχρηστική συμπεριφορά από πλευράς του ΟΤΕ.

⁴ Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά (2002/C 165/03) παρ. 24

⁵ Communication Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Art. 82 EC COM (2008) παρ.10, και 20

Καταρχήν θα θέλαμε να επισημάνουμε μία ουσιώδη αντίφαση μεταξύ της αρχικής ανάλυσης που πραγματοποιεί η ΕΕΤΤ αναφορικά με τα χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς σταθερής τηλεφωνίας και της μετέπειτα εφαρμογής του τεστ των τριών κριτηρίων. Πιο συγκεκριμένα η ίδια η ΕΕΤΤ στην σελ. 18 του κειμένου της δημόσιας διαβούλευσης διαπιστώνει ότι «Στο χρόνο που μεσολάβησε από την πρώτη ανάλυση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ αναφορικά με την αγορά δημοσίων διαθεσίμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση έχει σημειωθεί μια σειρά σημαντικών αλλαγών στην Ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά, οι οποίες έχουν επηρεάσει και την αγορά των σταθερών τηλεφωνικών υπηρεσιών. Σημειώθηκε μεγάλη αύξηση των σημείων παρουσίας των εναλλακτικών παρόχων μέσω Αδεσμοποίησης Πρόσβασης στον Τοπικό Βρόχο (ΑΠΤΒ) που οφείλεται στις σημαντικές επενδύσεις τους σε υποδομή, καθώς και στην υλοποίηση προγραμμάτων με κρατική επιδότηση. Αυτό οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αποδεσμοποιημένων γραμμών που χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες φωνής και ευρυζωνικές υπηρεσίες. Παρατηρήθηκε επίσης η διάθεση από τους εναλλακτικούς παρόχους νέων πακέτων υπηρεσιών, κυρίως δεσμοποιημένων, που περιλαμβάνουν υπηρεσίες από διαφορετικές αγορές (όπως απεριόριστες αστικές και υπεραστικές κλήσεις και ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο, κλπ). Τα συγκεκριμένα πακέτα υιοθετήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τους Έλληνες καταναλωτές». (η υπογράμμιση δική μας). Επιπλέον στην ίδια σελίδα αναφέρει ότι «Ως συνέπεια των ανωτέρω γεγονότων, το πρότερο επιχειρηματικό μοντέλο της επιλογής και προεπιλογής φορέα (ΕΦ/ΠΦ), το οποίο αποτέλεσε το βασικό μοντέλο κατά την αρχική περίοδο της απελευθέρωσης της αγοράς, περιορίστηκε εξαιρετικά».

Οι αρχικές αυτές διαπιστώσεις της ΕΕΤΤ, με τις οποίες ο ΟΤΕ συμφωνεί απόλυτα, σκιαγραφούν μία ώριμη πλέον αγορά καθώς με βάση και το μοντέλο της «επενδυτικής κλίμακας» φαίνεται ότι οι πάροχοι έχουν ανέλθει στο υψηλότερο επίπεδο της και πλέον είναι σε θέση να παρέχουν διαφοροποιημένες, σε σχέση με τον ΟΤΕ, υπηρεσίες βασιζόμενοι σε μεγάλο βαθμό σε ίδιες υποδομές. Έτσι εύλογα θα ανέμενε κανείς ότι η ΕΕΤΤ θα κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η αγορά είναι επαρκώς ανταγωνιστική και επομένως δεν υφίσταται ανάγκη επιβολής ex-ante ρύθμισης όπως άλλωστε είναι και η άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία δεν συμπεριέλαβε την εν λόγω αγορά στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση. Ακόμα πάντως και στην περίπτωση που η ΕΕΤΤ θεωρούσε ότι, για κάποιο

μεταβατικό στάδιο, ήταν αναγκαία η διατήρηση κάποιων ρυθμιστικών μέτρων, προκειμένου να διασφαλιστούν οι συνθήκες ανταγωνισμού που έχουν διαμορφωθεί στην αγορά, τότε, με βάση την αρχή της αναλογικότητας, όφειλε να περιοριστεί στο ελάχιστο αναγκαίο, προς επίτευξη του στόχου της, πλαίσιο ρυθμιστικών μέτρων.

Όπως προαναφέρθηκε, ενώ η ΕΕΤΤ αρχικά διαπιστώνει ουσιαστικές μεταβολές στις συνθήκες ανταγωνισμού σε σχέση με την τελευταία ανάλυση των εν λόγω αγορών στην συνέχεια της ανάλυσης της και ιδιαίτερα κατά την εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων προχωρά σε μία σειρά παραλείψεων σε πλήρη αντίφαση με τις αρχικές της διαπιστώσεις. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναλυτικά θα αναλύσουμε στις απαντήσεις των επιμέρους ερωτήσεων, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι:

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Η συγκεκριμένη σελίδα χαρακτηρίστηκε από την ΟΤΕ ΑΕ ως εμπιστευτική και δε δημοσιεύεται.

- Δεν αποτυπώνεται στο σύνολο της η δυναμική της αγοράς και οι πιέσεις που ασκούνται σε αυτήν από την παροχή υπηρεσιών μέσω της ΑΠΤοΒ, δυναμική που ίδια η ΕΕΤΤ αναγνωρίζει σε έκθεση της⁶ αναφέροντας ότι ο ρυθμός αύξησης της κατά το τρίμηνο αυτό ήταν 7,23% αλλά και ότι «το 20,57% των γραμμών ΑΠΤοΒ πλήρους πρόσβασης δεν χρησιμοποιείται για την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών (π.χ διατίθεται αποκλειστικά για την παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας)». Η ΕΕΤΤ θα έπρεπε να λάβει υπόψη την επίδραση τους είτε κατά τον ορισμό είτε κατά την ανάλυση της αγοράς.
- Ιδιαίτερα σημαντικό σημείο το οποίο δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη στην ανάλυση της ΕΕΤΤ είναι η επίδραση του Μέτρου 4.2 της ΚτΠ «Χρηματοδότηση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη ευρυζωνικής πρόσβασης στις περιφέρειες της Ελλάδας», στα πλαίσια του οποίου οι τελικοί αποδέκτες του έργου HOL, Forthnet, Tellas & Cyta χρηματοδοτήθηκαν για την ανάπτυξη ευρυζωνικής πρόσβασης στις περιφέρειες της Ελλάδας και υλοποιήθηκαν συνολικά 693 συνεγκαταστάσεις.
- Λαμβάνοντας υπόψη τις συνεγκαταστάσεις που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του Μέτρου 4.2 αλλά και τις συνεγκαταστάσεις στις περιοχές της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και άλλων μεγάλων αστικών κέντρων που εξαιρούνταν από το Μέτρο, οι πάροχοι μέσω ΑΠΤοΒ οι πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες μέσω ΑΠΤοΒ σε 888 σημεία παρουσίας σε σύνολο 2.288 σημείων παρουσίας του ΟΤΕ **καλύπτοντας το 85,8% της συνολικής συνδρομητικής βάσης**. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ στην ανάλυση της θα έπρεπε να επαναξετάσει τις συνθήκες ανταγωνισμού στις επιμέρους γεωγραφικές περιοχές λαμβάνοντας υπόψη την γεωγραφική διαφοροποίηση τους στις περιοχές όπου οι πάροχοι έχουν προχωρήσει στην υλοποίηση συνεγκαταστάσεων και διαθέτουν ευρυζωνικές υπηρεσίες μέσω ΑΠΤοΒ. Σημειώνεται ότι κατά το έτος 2010, με βάση τα στοιχεία που έχει στην διάθεση του ο ΟΤΕ μέσω του Π.Σ W-CRM, οι νέες συνδέσεις των παρόχων μέσω του δικτύου πρόσβασης του ΟΤΕ (εξαιρούνται πιθανές συνδέσεις με άλλα μέσα όπως μισθωμένες γραμμές ή χρήση συχνοτήτων κινητής τηλεφωνίας για τα οποία δεν έχουμε στοιχεία στην διάθεση μας) ανέρχονταν σε 550.590 έως τις 31/10/2010 ενώ οι αντίστοιχες νέες συνδέσεις του ΟΤΕ ανέρχονταν σε 216.624 κατά την ίδια γεωγραφική

⁶ Πορεία της Ευρυζωνικότητας στην Ελλάδα, Γ Τρίμηνο 2010

περίοδο. Οι νέες συνδέσεις των παρόχων κατά 86,71% αφορούσαν συνδέσεις σε περιοχές υψηλού οικονομικού ενδιαφέροντος στις οποίες έχουν προχωρήσει σε υλοποίηση φυσικών συνεγκαταστάσεων στα Αστικά Κέντρα του ΟΤΕ ενώ κατά 12,71% αφορούσαν συνδέσεις σε περιοχές κάλυψης του Μέτρου 4.2 και μόλις 0,47% σε άλλες περιοχές χαμηλού οικονομικού ενδιαφέροντος. Αντίστοιχα για τον ΟΤΕ, οι νέες συνδέσεις σε περιοχές υψηλού οικονομικού ενδιαφέροντος όπου δραστηριοποιούνται και οι πάροχοι έχοντας προχωρήσει σε υλοποίηση φυσικών συνεγκαταστάσεων στα Αστικά Κέντρα του ΟΤΕ ήταν μόλις 57% του συνόλου των νέων συνδέσεων ΟΤΕ ενώ το 43% των νέων συνδέσεων αφορούσε συνδέσεις σε περιοχές που οι πάροχοι είτε δεν δραστηριοποιούνται είτε περιλαμβάνονται στο Μέτρο 4.2. Είναι σαφές ότι η γεωγραφική διαφοροποίηση των συνθηκών ανταγωνισμού έχει οδηγήσει σε μία κατάσταση όπου ο ΟΤΕ σε πολύ μεγάλο βαθμό αποκτά συνδρομητές σε περιοχές που δεν παρουσιάζουν οικονομικό ενδιαφέρον και στις οποίες ο ΟΤΕ δραστηριοποιείται βάσει των υποχρεώσεων Καθολικής Υπηρεσίας που του έχουν επιβληθεί παρότι δεν λαμβάνει οποιαδήποτε αποζημίωση γι' αυτό. Στις περιοχές υψηλού οικονομικού ενδιαφέροντος ο ΟΤΕ έχει μερίδιο μόλις 21% του συνόλου των νέων συνδέσεων ενώ στις περιοχές Αττικής και Θεσσαλονίκης τα μερίδια διαμορφώνονται σε 22% και 17% αντίστοιχα.

- Δεν αποτυπώνεται η δυναμική της αγοράς και οι πιέσεις που ασκούνται σε αυτήν από την κυρίαρχη πλέον τάση των καταναλωτών να προμηθεύονται συνδυαστικά πακέτα αντί μεμονωμένων υπηρεσιών. Η τάση αυτή, ωστόσο, αναγνωρίζεται στην έκθεση της ΕΕΤΤ⁷ όπου αναφέρεται ότι «η ζήτηση για υπηρεσίες ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο έχει μειωθεί σημαντικά και το κύριο κίνητρο αγοράς ευρυζωνικών υπηρεσιών είναι η συνδρομή σε συνδυαστικά πακέτα, που μειώνουν τον συνολικό τηλεπικοινωνιακό λογαριασμό του νοικοκυριού». Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται και από σχετική έρευνα αγοράς που πραγματοποιήθηκε από την OPINION τον Ιούνιο του 2009 για λογαριασμό του ΟΤΕ καθώς το 71% των ερωτηθέντων, σε απάντηση του ερωτήματος σχετικά με τα οφέλη από την χρήση συνδυαστικών πακέτων, απάντησε «καλύτερες τιμές / εκπτώσεις» ενώ επιπλέον όπως προκύπτει από το

⁷ Βλ. προηγούμενο σχόλιο

παρακάτω γράφημα η πλειονότητα των συνδρομητών των κύριων ανταγωνιστών του ΟΤΕ λαμβάνει συνδυαστικά πακέτα double-play:

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Η συγκεκριμένη σελίδα χαρακτηρίστηκε από την ΟΤΕ ΑΕ ως εμπιστευτική και δε δημοσιεύεται.

- Δεν αποτυπώνεται η επίδραση από την σύγκλιση των υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας η οποία είναι πλέον ορατή στην αγορά. Πιο συγκεκριμένα η Vodafone μέσω της στρατηγικής της συνεργασίας με την HOL παρέχει έκπτωση έως και 20 € με τον συνδυασμό κινητού Vodafone και σταθερής τηλεφωνίας ή σταθερής τηλεφωνίας και internet μέσω του δικτύου της HOL⁸. Επιπλέον η WIND τοποθετείται πλέον στην αγορά ως ενοποιημένος πάροχος σταθερής και κινητής τηλεφωνίας προωθώντας ιδιαίτερα τα πακέτα WIND one που συνδυάζουν υπηρεσίες σταθερής, κινητής τηλεφωνίας και υπηρεσίες ευρυζωνικότητας⁹. Τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των πακέτων WIND one εμφανίζονται στο Παράρτημα Ι.
- Δεν αποτυπώνεται το γεγονός ότι υφίσταται ήδη ως ένα βαθμό υποκατάσταση μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας ιδίως λόγω της αυξανόμενης διείσδυσης των οικονομικών προγραμμάτων κινητής τηλεφωνίας που περιλαμβάνουν χρόνο ομιλίας αλλά και των προγραμμάτων προπληρωμένου χρόνου που επίσης περιλαμβάνουν συνήθως συγκεκριμένο χρόνο ομιλίας (ιδιαίτερα προς κινητά εντός δικτύου ή χρήστες του ιδίου προγράμματος). Η επίδραση της υποκατάστασης μεταξύ των υπηρεσιών αυτών θεωρούμε ότι είναι ήδη εμφανής στην περίπτωση των κλήσεων προς κινητά τηλέφωνα όπου ένας ολοένα μεγαλύτερος αριθμός συνδρομητών επιλέγει να πραγματοποιήσει κλήσεις από το κινητό του τηλέφωνο αντί από το σταθερό του. Σε κάθε περίπτωση, προκειμένου να διερευνηθεί σε βάθος η υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, θεωρούμε ότι η ενδεδειγμένη μεθοδολογική προσέγγιση θα ήταν η ΕΕΤΤ, εφόσον ορίζει διακριτές αγορές κλήσεων προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς, να αξιολογήσει την υποκατάσταση μεταξύ κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο και κλήσεων που εκκινούν από κινητό τηλέφωνο για κάθε μία από τις αγορές αυτές ξεχωριστά.
- Η τεκμηρίωση της ΕΕΤΤ αναφορικά με την μελέτη υποκατάστασης της ζήτησης μεταξύ υπηρεσιών θα έπρεπε να συνοδεύεται από εμπεριστατωμένες έρευνες αγοράς σε καταναλωτές. Επισημαίνουμε ότι αντίστοιχες διαβουλεύσεις σε άλλες χώρες περιλαμβάνουν έρευνες αγοράς που

⁸ <http://www.vodafone.gr/portal/client/cms/viewCmsPage.action?pageId=8361>

⁹ <http://www.wind.com.gr/Left-Menu/Ολα-μαζί-Για-τον-Ιδιώτη.aspx>

αποτυπώνουν την βούληση των καταναλωτών και οι πάροχοι δύνανται να τοποθετηθούν επ' αυτών δεδομένου ότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ανάλυσης των αγορών.

Επιπλέον θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η παρούσα ανάλυση αγοράς έρχεται με σημαντική καθυστέρηση τεσσάρων και πλέον ετών από την προηγούμενη όταν το νομικό πλαίσιο απαιτεί η ανάλυση των σχετικών αγορών να επαναλαμβάνεται ανά διετία προκειμένου να αποτυπώνονται οι όποιες εξελίξεις στην αγορά. Η σημαντική αυτή καθυστέρηση με την οποία η ΕΕΤΤ διεξάγει τις αναλύσεις αγορών αλλά και η παράλειψη της να ενσωματώνει σε αυτές τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δεδομένα δημιουργεί τον κίνδυνο επιβολής ρυθμιστικών υποχρεώσεων που, με βάση τις μελλοντικές συνθήκες της αγοράς, θα αποδειχτούν ακατάλληλες και μη αναλογικές εγκλωβίζοντας έτσι, για μεγάλο χρονικό διάστημα, τον ΟΤΕ και στερώντας του την δυνατότητα άσκησης ευέλικτης εμπορικής πολιτικής σε απάντηση των προκλήσεων του ανταγωνισμού. Τον κίνδυνο αυτό είχε επισημάνει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην απάντηση της¹⁰ στα πλαίσια της διαβούλευσης για το μοντέλο ελέγχου των οικονομικών προγραμμάτων¹¹ όπου ανέφερε χαρακτηριστικά «Η Επιτροπή σημειώνει εν προκειμένω ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί αλλαγή των συνθηκών του ανταγωνισμού στις σχετικές λιανικές αγορές κατά την τετραετία που διέρρευσε από τις τελευταίες αναλύσεις τις οποίες διεξήγαγε η ΕΕΤΤ, με δεδομένο ιδίως τις ταχείες τεχνολογικές και οικονομικές μεταβολές που χαρακτηρίζουν τις ευρωπαϊκές τηλεπικοινωνιακές αγορές. Τούτο ενδέχεται να συνεπάγει υψηλό δυνητικό κίνδυνο ότι η ανάλυση ΣΙΑ βασίζεται σε αγορά είτε εσφαλμένα οριοθετημένη είτε μη υπαγόμενη πλέον σε εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση». Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ, μετά τα σχόλια αυτά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έρχεται να καλύψει με την παρούσα ανάλυση αγοράς την αστοχία της αυτή και να «νομιμοποιήσει» εκ των υστέρων, μέσα από μία σειρά επιστημονικά αμφισβητήσιμων επιχειρημάτων, πιθανολογήσεων και μεθοδολογικών παραλείψεων, την επιλογή της να επιβάλλει ένα ασφυκτικό για τον ΟΤΕ ρυθμιστικό περιβάλλον σε μία αγορά η οποία τόσο από την

¹⁰ Commission decision concerning Case EL/2010/1113: Remedies on the market for access to the public telephone network at a fixed location for residential and non-residential customers and on the retail calls market

¹¹ Δημόσια Διαβούλευση αναφορικά με την μεθοδολογία και το μοντέλο για την εξέταση των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά

Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από τα περισσότερα κράτη – μέλη θεωρείται πλέον επαρκώς ανταγωνιστική.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο ακόμα και στην περίπτωση που μία αγορά κρίνεται ότι δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να αξιολογούν την αναγκαιότητα αλλά και την καταλληλότητα ενδεχόμενων ρυθμιστικών παρεμβάσεων σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αλλά και την επίδραση των υφιστάμενων ρυθμιστικών υποχρεώσεων στις σχετιζόμενες αγορές χονδρικής..

Κλείνοντας θα θέλαμε να τονίσουμε ότι η επιβολή ακατάλληλων ή μη αναλογικών ρυθμιστικών υποχρεώσεων μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία και την κοινωνική ευημερία, κάτι που δυστυχώς παραβλέπει η ΕΕΤΤ. Πιο συγκεκριμένα:

- Η χώρα μας αντιμετωπίζει μία οικονομική κρίση πρωτοφανών διαστάσεων που πλήττει ολόένα και μεγαλύτερα κοινωνικά στρώματα με δραματική συρρίκνωση των εισοδημάτων και κατακόρυφη αύξηση του αριθμού των ανέργων που αναμένεται να ξεπεράσουν το 1.000.000 εντός του έτους. Υπό τις συνθήκες αυτές η προστασία της κοινωνικής συνοχής αποτελεί πρωταρχικό μέλημα της Πολιτείας ενώ όλες οι κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες καλούνται να συμβάλλουν προς την κατεύθυνση της συγκράτησης των πληθωριστικών πιέσεων. Ο ΟΤΕ αντιλαμβανόμενος την κρισιμότητα της κατάστασης και στο πλαίσιο πάντα των δυνάμεων του προτίθεται να διαμορφώσει οικονομικά προγράμματα που θα ελαφρύνουν τον οικονομικό προϋπολογισμό των νοικοκυριών και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Η ΕΕΤΤ, ωστόσο, αντί να διευκολύνει τον ΟΤΕ προς την κατεύθυνση αυτή θέτει διαρκώς εμπόδια, πρακτική που τελικά αποβαίνει εις βάρος όχι μόνο του ΟΤΕ αλλά και των καταναλωτών.
- Η ανάπτυξη Δικτύων Πρόσβασης Νέας Γενιάς έχει αναδειχθεί σε κεντρικό πολιτικό στόχο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς θεωρείται ότι μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη, να οδηγήσουν στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και να συμβάλλουν στην οικονομική αειφορία ή όπως συνηθέστερα αποκαλείται «πράσινη οικονομία». Επιπρόσθετα θεωρείται βασική προϋπόθεση για τον μετασχηματισμό της

κοινωνίας μας σε «Κοινωνία της Γνώσης». Η ανάπτυξη τους μπορεί να έχει πολλαπλά οφέλη για την ελληνική οικονομία προσδίδοντας της μία αναπτυξιακή προοπτική και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της ιδιαίτερα υπό την παρούσα εξαιρετικά δυσμενή οικονομική συγκυρία. Ο ΟΤΕ, ως ο βασικότερος τηλεπικοινωνιακός πάροχος, έχει εκδηλώσει την πρόθεση του και ήδη εργάζεται στην κατεύθυνση αυτή προκειμένου να αναπτυχθεί και στην χώρα μας Δίκτυο Πρόσβασης Νέας Γενιάς. Είναι ωστόσο σημαντικό να τονίσουμε ότι οι επενδύσεις σε Δίκτυα Πρόσβασης Νέας Γενιάς χαρακτηρίζονται από υψηλό επενδυτικό ρίσκο ιδιαίτερα λόγω της υψηλής αβεβαιότητας από την πλευρά της ζήτησης, ενώ υπό τις παρούσες εξαιρετικά δυσμενείς οικονομικές συνθήκες καθίσταται ακόμα περισσότερο αβέβαιη, ως προς την απόδοση της, οποιαδήποτε επένδυση σε Δίκτυα Πρόσβασης Νέας Γενιάς και τίθεται εν αμφιβόλω η οικονομική βιωσιμότητα ενός τέτοιου εγχειρήματος. Κρίσιμη παράμετρος για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι η διασφάλιση των απαιτούμενων χρηματοδοτικών πόρων που εν μέρει θα προέλθουν από την δραστηριοποίηση του ΟΤΕ σε υφιστάμενες υπηρεσίες. Ο ΟΤΕ θεωρεί αναγκαία την διατήρηση ενός μεριδίου αγοράς που θα του εξασφαλίζει επαρκείς ταμειακές ροές προκειμένου να είναι σε θέση να χρηματοδοτήσει την επένδυση του σε Δίκτυα Πρόσβασης Νέας Γενιάς.

- Η αποστέρηση της δυνατότητας άσκησης ευέλικτης εμπορικής πολιτικής και ανταπόκρισης στις οξυνόμενες πιέσεις του ανταγωνισμού, ιδιαίτερα υπό τις παρούσες εξαιρετικά δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που αντιμετωπίζει η χώρα μας, θέτει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα του ΟΤΕ. Όπως καταδεικνύουν και τα αποτελέσματα εννιαμήνου 2010 ο ΟΤΕ βρίσκεται σε μία κρίσιμη καμπή καθώς η κερδοφορία του είναι οριακή ενώ τα έσοδα του συρρικνώνονται με ταχύτατους ρυθμούς¹², κατάσταση που αναμένεται να επιδεινωθεί έτι περαιτέρω το προσεχές διάστημα σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αναλυτών. Είναι σαφές ότι η διασφάλιση της μακροπρόθεσμης οικονομικής βιωσιμότητας του ΟΤΕ αποτελεί ζήτημα πρωταρχικής σημασίας εξαιτίας του μεγέθους του, του κομβικού ρόλου που διαδραματίζει στην αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών αλλά και της γενικότερης σημασίας του για την εθνική οικονομία.

¹² Τα έσοδα τηλεφωνίας εσωτερικού εμφανίζουν μείωση 14% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2009 ενώ τα κέρδη περιόδου μείωση 61,4%.

Για τους παραπάνω λόγους καλούμε την ΕΕΤΤ να αναθεωρήσει την θέση της και να υιοθετήσει μία εποικοδομητική ρυθμιστική πολιτική χωρίς προκαταλήψεις εις βάρος του ΟΤΕ η οποία θα προστατεύει τόσο τα συμφέροντα των καταναλωτών όσο και τον υγιή ανταγωνισμό ενώ παράλληλα θα διασφαλίζει τις προϋποθέσεις μακροπρόθεσμης οικονομικής βιωσιμότητας του ΟΤΕ καθώς και την προοπτική ανάπτυξης Δικτύων Πρόσβασης Νέας Γενιάς προς όφελος της εθνικής οικονομίας και της κοινωνικής ευημερίας.

A. Ερωτήσεις Διαβούλευσης σχετικά με τον Ορισμό Αγοράς

Γενική Παρατήρηση

Σύμφωνα με κείμενο αναφοράς του BEREC¹³ κατά τον ορισμό της σχετικής αγοράς και πιο συγκεκριμένα στην ανάλυση της υποκατάστασης μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μία σειρά κριτηρίων και πιο συγκεκριμένα τα ακόλουθα:

- Πρόσφατο παρελθόν. Οι μεταβολές τιμών ή ακόμη και οι μεταβολές της ζήτησης είναι πρόσφορο να μελετηθούν για την ανάδειξη των πραγματικών συνθηκών του ανταγωνισμού.
- Αποτελέσματα εξειδικευμένων μελετών. Η ελαστικότητα ζήτησης για ένα προϊόν μπορεί να εκτιμηθεί βάσει οικονομομετρικών και στατιστικών ελέγχων. Επιπλέον, χρήσιμη θεωρείται η ανάδειξη της γεωγραφικής διάστασης μιας αγοράς δεδομένου ότι μπορεί να αναδείξει κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τις προτιμήσεις των πελατών σε τοπικό επίπεδο.
- Προτιμήσεις καταναλωτών. Οι αγοραστικές προτιμήσεις των πελατών για μία συγκεκριμένη αγορά είναι δυνατόν να διαφοροποιούνται από αυτές πελατών σε μία άλλη γεωγραφική περιοχή, εφόσον οι υπόλοιπες συνθήκες παραμένουν σταθερές.
- Εμπόδια (ρυθμιστικά ή άλλα) και κόστη που σχετίζονται με την αλλαγή προτίμησης των καταναλωτών προς άλλα προϊόντα.
- Διαφορετικές κατηγορίες πελατών και διαφοροποίηση τιμής. Μία ξεχωριστή ομάδα ανθρώπων μπορεί να αποτελεί μία στενότερη, διακριτή αγορά, όταν η ομάδα αυτή υπόκειται σε διαφοροποίηση τιμής.
- Χαρακτηριστικά του προϊόντος, λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα όπως ποιότητα υπηρεσιών και άλλες παραμέτρους.
- Διαφορετικές δυνατότητες που παρέχονται στον τελικό καταναλωτή αναλύοντας για παράδειγμα παραμέτρους όπως η τιμή, η γεωγραφική διαθεσιμότητα, η γενική ποιότητα, η λειτουργικότητα, η ελαστικότητα στην τιμή και η διάθεση για αλλαγή που παίζουν σημαντικό ρόλο στον ορισμό της αγοράς και ως επακόλουθο στη γενικότερη ανάλυση της.

13 BEREC-RSPG report on market definitions, June 2010

Η εταιρεία μας, όπως θα τεκμηριώσουμε στην συνέχεια, θεωρεί ότι η EETT κατά τον ορισμό της αγοράς δεν εξέτασε με πληρότητα τα ανωτέρω κριτήρια με αποτέλεσμα να οδηγείται εν μέρει σε εσφαλμένο ορισμό των αγορών.

Ερώτηση 1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας;

Η εταιρεία μας συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας.

Ωστόσο η εταιρεία μας θεωρεί ότι η EETT θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις στην αγορά ιδιαίτερα σε σχέση με την αυξητική τάση των συνδυαστικών πακέτων που συνδυάζουν υπηρεσίες πρόσβασης στο τηλεφωνικό δίκτυο, τηλεφωνικές κλήσεις και ευρυζωνική πρόσβαση ενίοτε δε και κλήσεις από κινητό τηλέφωνο. Η διαφαινόμενη επικράτηση των συνδυαστικών πακέτων ως κυρίαρχων στις επιλογές των καταναλωτών διαφοροποιεί αισθητά την δομή της αγοράς και μεταβάλλει τις ανταγωνιστικές πιέσεις κατά τέτοιον τρόπο ώστε ενδεχομένως η διάκριση μεταξύ των αγορών πρόσβασης και υπηρεσιών τηλεφωνίας να καταστεί στο μέλλον αδόκιμη.

Ειδικά όσον αφορά την υποκατάσταση μεταξύ των υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας η εταιρεία μας θεωρεί ότι η ανάλυση της EETT δεν αναδεικνύει το γεγονός ότι υφίσταται ήδη ως ένα βαθμό υποκατάσταση μεταξύ των υπηρεσιών αυτών και όπως διαφαίνεται η τάση αυτή θα αυξηθεί στο ορατό μέλλον όπως άλλωστε υποδεικνύουν και σχετικές μελέτες¹⁴. Μελέτες, επίσης, υποδεικνύουν ότι η αυξανόμενη διείσδυση της ευρυζωνικής πρόσβασης μέσω δικτύων κινητής τηλεφωνίας αναμένεται να επιφέρει μείωση του αριθμού των συνδρομητών

¹⁴ The Acceleration of Fixed-Mobile Substitution in Western Europe: Facts and Figures (Analysis Mason Group, July 2007)

συνδυαστικών πακέτων (dual-play) των κυρίαρχων παρόχων σταθερής τηλεφωνίας αλλά και στα σχετικά έσοδα τους¹⁵.

Ειδικότερα, η εταιρεία μας θεωρεί ότι η EETT δεν προχωρά σε μια ενδελεχή ανάλυση των οικονομικών πακέτων των παρόχων κινητής τηλεφωνίας τα οποία συνδυάζουν κλήσεις προς κινητά εντός δικτύου, προς άλλα δίκτυα κινητής αλλά και δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας καθώς και ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο σε τιμές που μπορούν να θεωρηθούν ανταγωνιστικές. Τα πακέτα αυτά, τα οποία παρουσιάζονται στο Παράρτημα II, πρέπει να σημειωθεί ότι συχνά περιλαμβάνουν απεριόριστες κλήσεις εντός δικτύου ή προς δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας. Η EETT στην ανάλυση της παρότι διαπιστώνει ότι «από τη στιγμή που ένας πελάτης αποκτά υπηρεσίες στο πλαίσιο ενός δεσμοποιημένου πακέτου με ενσωματωμένο χρόνο ομιλίας, έχει κίνητρο να χρησιμοποιήσει πλήρως αυτά τα λεπτά ομιλίας παρά να κάνει αντί αυτών άλλες κλήσεις από σταθερό ή κινητό αντίστοιχα» αποφεύγει να εμβαθύνει στην ανάλυση του θέματος αρκούμενη στην γενική διαπίστωση ότι «Ως αποτέλεσμα των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της τιμολόγησης των υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς την πιθανή επίδραση της τιμολόγησης στη ζήτηση των αντίστοιχων λιανικών υπηρεσιών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας».

Επιπλέον, η EETT, στην ανάλυση της, παραλείπει να αναφέρει ότι τα προγράμματα προπληρωμένου χρόνου ομιλίας των παρόχων κινητής τηλεφωνίας περιλαμβάνουν συνήθως συγκεκριμένο χρόνο ομιλίας (ιδιαίτερα προς κινητά εντός δικτύου ή χρήστες του ιδίου προγράμματος). Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια χαρακτηριστικά προγράμματα των παρόχων κινητής τηλεφωνίας:

- το πρόγραμμα CU All Day παρέχει 60 λεπτά ομιλίας την ημέρα προς όλους τους συνδρομητές CU ή προς όλα τα σταθερά τηλέφωνα, με 0,60€ την ημέρα¹⁶.
- το πρόγραμμα CU TALK A LOT 600 παρέχει 600 λεπτά ομιλίας προς όλους τους συνδρομητές CU με 5€¹⁷.

¹⁵ Πηγή: Mobile broadband growth to re-accelerate (New Street Research, 25 Nov 2010)

¹⁶ <http://www.vodafonecu.gr/gr/paketa/paketa-omilias/cu-all-day/>

¹⁷ <http://www.vodafonecu.gr/gr/paketa/paketa-omilias/cu-talk-a-lot-600/>

- η Καρτοκινητή WIND παρέχει 1.500 λεπτά ομιλίας προς συνδρομητές WIND και Q σε κάθε ανανέωση χρόνου ομιλίας αξίας μεγαλύτερης ή ίσης από 10€¹⁸.
- το πρόγραμμα Call Them All 1500 παρέχει 1.500 λεπτά ομιλίας για ένα μήνα προς συνδρομητές What's Up σε κάθε ανανέωση χρόνου ομιλίας¹⁹

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι τόσο η αυξημένη διείσδυση των δεσμοποιημένων πακέτων όσο και των πακέτων προπληρωμένου χρόνου έχουν επιφέρει σημαντικές μεταβολές στα πρότυπα καταναλωτικής συμπεριφοράς οι οποίες θα έπρεπε να αξιολογηθούν από την ΕΕΤΤ. Ωστόσο η ΕΕΤΤ καταλήγει στο μάλλον αυθαίρετο συμπέρασμα ότι «ενώ υπάρχει ένας ισχυρός ρυθμός αύξησης του όγκου των κλήσεων που εκκινούν από κινητό, ο ρυθμός μείωσης των λεπτών κλήσεων που εκκινούν από σταθερό δεν είναι τέτοιος που θα μπορούσε να συνδεθεί με έναν σημαντικό βαθμό υποκατάστασης. Παραδείγματος χάρη, ο όγκος των κλήσεων που εκκινούν από κινητό αυξήθηκε το 2009 συγκριτικά με το 2008 περίπου κατά 15% ενώ για την ίδια περίοδο ο όγκος των αντίστοιχων κλήσεων που εκκινούν από σταθερό μειώθηκε κατά 0,5%». Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο όγκος των κλήσεων στην κατηγορία «Σταθερό προς κινητό» παρουσιάζει κατά την ίδια χρονική περίοδο μείωση κατά 8,33%, ποσοστό δηλαδή αντίστοιχης τάξης μεγέθους με την αύξηση του όγκου των κλήσεων από κινητό, ενώ το 2008 συγκριτικά με το 2007 μειώθηκε κατά 5,91%. Η σημαντική αυτή μείωση του όγκου κλήσεων της κατηγορίας αυτής ερμηνεύεται ως αποτέλεσμα μιας αυξανόμενης μεταστροφής των συνδρομητών που διαθέτουν ταυτόχρονα συνδέσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας να επιλέγουν, δεδομένου του ενσωματωμένου χρόνου ομιλίας, να πραγματοποιήσουν κλήσεις προς κινητά τηλέφωνα από το κινητό τους τηλέφωνο και όχι από το σταθερό. Επιπλέον στην κατηγορία «Κινητό προς κινητό εντός δικτύου» παρατηρείται σημαντική αύξηση του όγκου των κλήσεων η οποία το 2008 ανήλθε στο 35,87% συγκριτικά με το 2007 και το 2009 στο 28,44% συγκριτικά με το 2008. Συμπερασματικά, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι υφίσταται μια αύξηση της συνολικής ζήτησης για υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας ενώ ένας ολοένα μεγαλύτερος αριθμός συνδρομητών επιλέγει να πραγματοποιήσει κλήσεις από το κινητό του τηλέφωνο αντί από το σταθερό του.

¹⁸http://www.wind.com.gr/LeftMenu/kinhth/for_individual/kartokinht/nea-kartokinht-wind/monadika-pronomia-kartokinhts-wind.aspx

¹⁹http://www.cosmote.gr/cosmoportal/page/T07/xml/Personal_article_article_whatsupCTA1500/section/WhatsUp

Με βάση τα παραπάνω ο ΟΤΕ θεωρεί ότι οι κλήσεις από «Κινητό προς κινητό» και οι κλήσεις από «Σταθερό προς κινητό» είναι σε σημαντικό βαθμό υποκαταστάσιμες μεταξύ τους και ενδεχομένως θα ήταν σκόπιμο να υπαχθούν σε μία ενιαία αγορά. Όσον αφορά τις υπόλοιπες κατηγορίες κλήσεων, επί του παρόντος, δεν είναι δυνατό να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα ότι οι κλήσεις από κινητό τηλέφωνο ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά με τις κλήσεις από σταθερό τηλέφωνο αλλά υπάρχουν σαφείς ενδείξεις αυξανόμενης υποκατάστασης που ενδεχομένως μελλοντικά να οδηγήσουν στην ανάγκη αναθεώρησης του ορισμού της σχετικής αγοράς και επομένως η ΕΕΤΤ θα πρέπει να παρακολουθεί στενά τις τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα αυτό καθώς και τις όποιες εξελίξεις στην αγορά.

Ερώτηση 2: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω αγορά-Α);

Η εταιρεία μας συμφωνεί με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

Ερώτηση 3: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά (έστω αγορά-Β) η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά Α (υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων)

Η ΕΕΤΤ στην αγορά κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς εντάσσει κατηγορίες κλήσεων με εντελώς διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά. Πιο συγκεκριμένα εντάσσει τις ακόλουθες κατηγορίες κλήσεων:

1. κλήσεις από σταθερό προς κινητό
2. κλήσεις προς αριθμούς Freephone και Onephone (800 και 801)
3. κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών μέσω σύντομων κωδικών και αριθμών της σειράς 90
4. κλήσεις dial-up

Για κάθε μία από τις παραπάνω κατηγορίες κλήσεων ο ΟΤΕ θα ήθελε να αναφέρει τα ακόλουθα:

1. Κλήσεις από σταθερό προς κινητό

Η EETT, κατά την μελέτη υποκατάστασης των εν λόγω υπηρεσιών και πιο συγκεκριμένα κατά την εφαρμογή του SSNIP test, το οποίο εξετάζει κατά πόσον μία μη προσωρινή αύξηση τιμής κατά 10% σε μία συγκεκριμένη κατηγορία κλήσεων θα έστρεφε τους καταναλωτές σε μία άλλη κατηγορία κλήσεων, εξέτασε εάν μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για κλήσεις από σταθερό προς κινητό από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στην κλήση γεωγραφικών αριθμών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η τιμολόγηση (για αδεσμοποιημένη διάθεση) των κλήσεων προς κινητά δεν επιβάλλει κάποιο περιορισμό στις αστικές και υπεραστικές κλήσεις». Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η μεθοδολογική αυτή προσέγγιση της EETT δεν είναι η ενδεδειγμένη καθώς θεωρεί ως δεδομένο ότι οι κλήσεις από σταθερό προς κινητό και οι κλήσεις από κινητό προς κινητό ανήκουν σε διακριτές αγορές βασιζόμενη σε προηγούμενο συμπέρασμα της ότι οι κλήσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας στο σύνολο τους αποτελούν διακριτές αγορές. Ωστόσο, εφόσον η EETT ορίζει διακριτές αγορές κλήσεων προς γεωγραφικούς και μη γεωγραφικούς αριθμούς, η ενδεδειγμένη προσέγγιση θα ήταν να αξιολογήσει την υποκατάσταση μεταξύ κλήσεων που εκκινούν από σταθερό τηλέφωνο και κλήσεων που εκκινούν από κινητό τηλέφωνο για κάθε μία από τις αγορές αυτές ξεχωριστά. Εάν υιοθετείτο η προσέγγιση αυτή η EETT θα εξέταζε όχι μόνο την περίπτωση που μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για κλήσεις από σταθερό προς κινητό από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στην κλήση γεωγραφικών αριθμών αλλά και την περίπτωση που η αύξηση αυτή θα οδηγούσε τους πελάτες να μεταστραφούν στην κλήση από το κινητό τους τηλέφωνο, η οποία θεωρούμε ότι θα ήταν και η πλέον πιθανή καθώς όπως προαναφέρθηκε οι κλήσεις από «Κινητό προς κινητό» και οι κλήσεις από «Σταθερό προς κινητό» είναι σε σημαντικό βαθμό υποκαταστάσιμες μεταξύ τους.

Επιπλέον, η EETT εστιάζοντας στην περίπτωση της αδεσμοποίησης διάθεσης των διαφόρων κατηγοριών κλήσεων παραβλέπει το γεγονός ότι λόγω της μεταστροφής του ανταγωνισμού από την παροχή υπηρεσιών μέσω ΕΠ/ΠΦ στην παροχή υπηρεσιών μέσω ΑΠΤοΒ αλλά και της επικράτησης των συνδυαστικών πακέτων, που αποτελούν πλέον την κυρίαρχη επιλογή των καταναλωτών, οι

συνδρομητές επιλέγουν πλέον έναν πάροχο για όλες τις κατηγορίες κλήσεων και επομένως στην περίπτωση της υποθετικής μη προσωρινής αύξησης της τιμής στις κλήσεις προς κινητά η αναμενόμενη συμπεριφορά του καταναλωτή θα ήταν όχι να στραφεί προς τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς αλλά να αλλάξει οικονομικό πρόγραμμα ή ακόμα και πάροχο στον βαθμό που αυτό θα ήταν επωφελές για το σύνολο του τηλεπικοινωνιακού του λογαριασμού. Με βάση την διαπίστωση αυτή θεωρούμε ότι οι κλήσεις προς κινητά δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν ανεξάρτητα από τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς ακόμα και αν ισχύει ότι οι κλήσεις αυτές δεν είναι λειτουργικά και τιμολογιακά υποκαταστάσιμες. Ακόμα πάντως και στην περίπτωση που η EETT εξαιτίας του τελευταίου γεγονότος ήθελε να διατηρήσει την συγκεκριμένη κατηγορία κλήσεων ως διακριτή αγορά τότε αυτή σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να περιλαμβάνει τις υπόλοιπες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς οι οποίες έχουν τελείως διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά. Η επιλογή, ωστόσο, της EETT να ορίσει μία ενιαία αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που περιλαμβάνει και τις κλήσεις προς κινητά κρίνεται μάλλον σκόπιμη προκειμένου να επεκτείνει την ρυθμιστική της παρέμβαση στο σύνολο της αγοράς και παρά το γεγονός ότι οι υπόλοιπες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς αποτελούν φθίνουσες αγορές και επομένως δεν συντρέχουν λόγοι να εξεταστούν ζητήματα ανταγωνισμού σε αυτές.

2. Κλήσεις προς αριθμούς Freephone και Onephone (800 και 801)

Οι υπηρεσίες που προσφέρονται με την χρήση των αριθμών Freephone (800) και Onephone (801) καλύπτουν συνήθως σκοπούς πωλήσεων, προώθησης προϊόντων και εφαρμογές υποστήριξης πελατών και σε αντίθεση με τα αναφερόμενα από την EETT, μπορούν να διευκολύνουν κλήσεις προς τον ίδιο καλούμενο με τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς ενώ θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι και τιμολογιακά υποκαταστάσιμες καθώς οι μεν πρώτες παρέχονται χωρίς χρέωση για τον καλούντα και οι δεύτερες με αστική χρέωση. Επιπλέον μπορεί να θεωρηθεί ότι ως ένα βαθμό είναι και λειτουργικά υποκαταστάσιμες καθώς όπως είναι γνωστό οι πάροχοι υπηρεσιών μέσω αριθμών Freephone και Onephone παρέχουν συνήθως τις ίδιες υπηρεσίες και μέσω γεωγραφικών αριθμών προκειμένου να καλύψουν την δυνατότητα κλήσης

και από κινητά τηλέφωνα ή από συνδρομητές δικτύων που δεν δρομολογούν κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς. Με βάση τα παραπάνω ο ΟΤΕ θεωρεί οι κλήσεις προς τους αριθμούς Freephone και Onephone (800 και 801) θα μπορούσαν να ενταχθούν στην αγορά κλήσεων προς γεωγραφικούς αριθμούς. Σε κάθε περίπτωση οι κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς παρουσιάζουν διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά και επομένως δεν θα ήταν δόκιμο να θεωρηθούν υποκατάστατα των άλλων κατηγοριών κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς και επομένως να ενταχθούν στην ίδια αγορά με αυτούς.

3. Κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών

Δεδομένου ότι οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών μέσω σύντομων κωδικών και αριθμών της σειράς 90 αποτελούν κλήσεις σε υπηρεσίες περιεχομένου και απευθύνονται σε ειδικές κατηγορίες κοινού ενώ τα τιμολόγια τους είναι κατά πολύ ακριβότερα από αυτά των άλλων κατηγοριών κλήσεων ο ΟΤΕ θεωρεί ότι οι κλήσεις αυτές συνιστούν μία διακριτή αγορά κλήσεων.

4. Κλήσεις dial-up

Οι κλήσεις dial-up μέσω των αριθμών ΕΠΑΚ αποτελούν μία ειδική κατηγορία κλήσεων που εξασφαλίζουν πρόσβαση στο διαδίκτυο με τέλη σημαντικά χαμηλότερα σε σχέση με τα τέλη τοπικών κλήσεων. Τα τελευταία έτη, όπως καταδεικνύουν και τα σχετικά στοιχεία της ΕΕΤΤ, λόγω της αλματώδους ανάπτυξης των υπηρεσιών ευρυζωνικής πρόσβασης η ζήτηση για την συγκεκριμένη κατηγορία κλήσεων έχει συρρικνωθεί και αναμένεται να εξαλειφθεί στο ορατό μέλλον. Οι λόγοι για τους οποίους διατηρείται ακόμα η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι κυρίως για να καλύπτει συνδρομητές δυσπρόσιτων περιοχών που δεν διαθέτουν ευρυζωνική κάλυψη ή συνδρομητές που κάνουν περιστασιακή χρήση ιδίως σε εξοχικές κατοικίες. Με βάση τα παραπάνω είναι προφανές ότι για την συγκεκριμένη αγορά κλήσεων dial-up δεν είχε νόημα να αναπτυχθεί ανταγωνισμός κατά το παρελθόν ενώ λόγω της ταχέως φθίνουσας πορείας της δεν είναι δυνατόν να αναμένεται ούτε και μελλοντικά. Σημειώνεται ότι στο Α εξάμηνο του 2010 ο όγκος των κλήσεων της συγκεκριμένης κατηγορίας που εκκινούσαν από συνδρομητές του ΟΤΕ περιορίστηκε κατά 57,3% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2009 και ανήλθε

σε μόλις 297.653.024 λεπτά. Με βάση τα παραπάνω ο ΟΤΕ θεωρεί ότι οι κλήσεις dial-up συνιστούν μία διακριτή αγορά κλήσεων ενώ, λόγω της μονοπωλιακής θέσης του ΟΤΕ σε αυτήν, η ενσωμάτωση της στην ίδια αγορά με τις άλλες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς αλλοιώνει την συνολική εικόνα σχετικά με το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ.

Σημειώνεται ότι για τις τρεις τελευταίες κατηγορίες κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς, και πιο συγκεκριμένα τις κλήσεις προς αριθμούς Freephone και Onephone (800 και 801), προς παρόχους υπηρεσιών μέσω σύντομων κωδικών και αριθμών της σειράς 90 καθώς και τις κλήσεις dial-up οι πάροχοι έχουν επιλέξει να μην δραστηριοποιούνται στην εκκίνηση κλήσεων όπως καταδεικνύουν και οι εξαιρετικά χαμηλοί όγκοι κίνησης στα στοιχεία της ΕΕΤΤ. Όπως θα αναλύσουμε εκτενέστερα στην συνέχεια αυτό συμβαίνει είτε λόγω της απουσίας επιχειρηματικού ενδιαφέροντος λόγω της φθίνουσας πορείας της συγκεκριμένης αγοράς είτε στο γεγονός ότι οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών περιεχομένου, που αποτελούν σημαντικό ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας κλήσεων, εμφανίζουν μεγαλύτερες επισφάλειες λόγω της συνήθως αυξημένης χρέωσης των κλήσεων αυτών. Οι πάροχοι συνεπώς επιλέγουν να μην παρέχουν στους συνδρομητές τους κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς προκειμένου να μην επωμιστούν την επισφάλεια αυτή, την οποία εν τέλει επωμίζεται ο ΟΤΕ ο οποίος υποχρεούται να παρέχει κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς, ενώ αντιθέτως προτιμούν να δραστηριοποιούνται στον τερματισμό των συγκεκριμένων κλήσεων που παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλό περιθώριο κέρδους.

Ερώτηση 4: Συμφωνείτε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά; Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας;

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η διάκριση που κάνει η ΕΕΤΤ όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών VoIP σε VoIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου και VoIP από πάροχο δικτύου είναι σε γενικές γραμμές ορθή αλλά σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να οδηγήσει σε απλουστευτικά συμπεράσματα. Πιο συγκεκριμένα η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι οι υπηρεσίες VoIP από πάροχο δικτύου «κατά κανόνα προσφέρουν όλες τις δυνατότητες της

παραδοσιακής τηλεφωνίας, χωρίς να διαφοροποιούνται από τις παραδοσιακές υπηρεσίες τηλεφωνίας μεταγωγής κυκλώματος» και επιπλέον ότι η μοναδική διαφοροποίηση «σχετίζεται με την ακεραιότητα και τη διαθεσιμότητα του δικτύου αφού η διαθεσιμότητα μιας υπηρεσίας VoIP εξαρτάται από την παροχή ρεύματος και την κατάσταση της ευρυζωνικής σύνδεσης». Αντιθέτως όσον αφορά τις υπηρεσίες VoIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου εντοπίζει επιπλέον λειτουργικές διαφορές όσον αφορά την νομαδικότητα, την ποιότητα, την πρόσβαση σε κλήσεις έκτακτης ανάγκης καθώς και το απόρρητο των κλήσεων. Ωστόσο με βάση και τις μελέτες και που έχει πραγματοποιήσει ο ΟΤΕ αλλά και τον σχεδιασμό του δικτύου του, η παροχή υπηρεσιών VoIP μέσω ευρυζωνικών δικτύων δεν μπορεί να αποκλείσει το ενδεχόμενο νομαδικής χρήσης και δεν εξασφαλίζει την ορθή παροχή των πληροφοριών θέσης στο κέντρο διαχείρισης κλήσεων έκτακτης ανάγκης. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί, σε μεγαλύτερο βαθμό, στην περίπτωση που οι υπηρεσίες παρέχονται μέσω ΑΠΤοΒ ως κύρια τηλεφωνική γραμμή οπότε και θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως λειτουργικά υποκαταστάσιμες με την παραδοσιακή τηλεφωνία. Για τους λόγους αυτούς θεωρούμε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά με τις υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας μόνον όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω ΑΠΤοΒ ενώ οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσω της ευρυζωνικής πρόσβασης του συνδρομητή ως δεύτερη (βοηθητική) γραμμή δεν θα πρέπει να ενταχθούν σε αυτήν. Η ΕΕΤΤ είναι σε θέση να παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις στον χώρο αυτό καθώς και τις εξελίξεις στην αγορά και εφόσον απαιτηθεί μπορεί να μεταβάλλει τον ορισμό της αγοράς περιλαμβάνοντας σε αυτήν το σύνολο των υπηρεσιών VoIP.

Ερώτηση 5: Συμφωνείτε ότι καθεμιά από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί;

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η μεθοδολογική προσέγγιση της ΕΕΤΤ, η οποία προχώρησε σε ενοποίηση των αγορών κλήσεων σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες στο στάδιο ορισμού της αγοράς, δεν είναι η ενδεδειγμένη καθώς δύναται να αλλοιώσει τα συμπεράσματα στο επόμενο στάδιο ανάλυσης της αγοράς. Η προηγούμενη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Σχετικές Αγορές που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση πρότεινε τη διάκριση μεταξύ αγορών οικιακών και μη-οικιακών πελατών βασισόμενη στις διαφοροποιήσεις των όρων παροχής των υπηρεσιών αυτών καθώς και στη

δυνατότητα εκμετάλλευσης μεγαλύτερων οικονομιών κλίμακας και σκοπού εκ μέρους των παρόχων. Στην αναθεωρημένη Σύσταση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν συμπεριέλαβε τις αγορές αυτές στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση ορίζοντας ότι «οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τη δοκιμασία των τριών κριτηρίων για να εκτιμήσουν κατά πόσον, με βάση τα εθνικά δεδομένα, μια αγορά συνεχίζει να επιδέχεται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση».

Η EETT, στον πρώτο γύρο της ανάλυσης της, είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι υφίσταται μία ενιαία αγορά τόσο για τους οικιακούς όσο και τους μη οικιακούς πελάτες. Επιπλέον στα πλαίσια της παρούσας διαβούλευσης η EETT ορίζει εκ νέου μία ενιαία αγορά για τους οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες και προχωρά στην περαιτέρω ανάλυση της αγοράς υπό αυτό το πρίσμα. Ωστόσο σύμφωνα με το πνεύμα της αναθεωρημένης Σύστασης για τις σχετικές αγορές, η οποία επί της αρχής υιοθετεί την απόσυρση της ex-ante ρύθμισης από τις αγορές λιανικών κλήσεων, θεωρούμε ότι η ενδεδειγμένη μεθοδολογική προσέγγιση όσον αφορά την εκτίμηση του κατά πόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι για την διατήρηση ex-ante ρύθμισης θα ήταν αυτή που θα οδηγούσε, εφόσον κρινόταν αναγκαίο, στην διατήρηση της ex-ante ρύθμισης στο ελάχιστο δυνατό τμήμα της αγοράς. Με άλλα λόγια θεωρούμε ότι η EETT θα έπρεπε να προχωρήσει στην ανάλυση της αγοράς διακρίνοντας ανεξάρτητες μεταξύ τους αγορές οικιακών και μη οικιακών αγορών προκειμένου η όποια παρέμβαση της να είναι εστιασμένη στο τμήμα της αγοράς που εμφανίζει αστοχία χωρίς ωστόσο να προκαλεί στρέβλωση εκεί που η αγορά λειτουργεί αποτελεσματικά.

Επιπλέον, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η άποψη της EETT ότι οι υπηρεσίες λιανικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες είναι λειτουργικά υποκατάστατες είναι εσφαλμένη καθώς οι υπηρεσίες έχουν διακριτά φυσικά χαρακτηριστικά, τρόπο και τόπο διάθεσης καθώς και όρους παροχής ανάλογα με την κατηγορία πελατών στην οποία απευθύνονται.

Πιο συγκεκριμένα, η προώθηση των υπηρεσιών και εν γένει η στρατηγική marketing όσον αφορά τους μη οικιακούς πελάτες διαφοροποιείται σημαντικά καθώς οι πελάτες αυτοί απολαμβάνουν συνήθως προσωποποιημένες υπηρεσίες πώλησης (account management), εξυπηρετούνται από ειδικά κέντρα εξυπηρέτησης ενώ υπάρχουν

διαφορετικές ενότητες στις ιστοσελίδες, διαφορετικό προωθητικό υλικό κ.α. Επίσης τόσο ο ΟΤΕ όσο και οι πάροχοι παρέχουν τιμολογιακά πακέτα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μη οικιακών πελατών παρέχοντας χαμηλότερες χρεώσεις ή και εκπτώσεις όγκου.

Με βάση τα παραπάνω θεωρούμε ότι η ΕΕΤΤ θα έπρεπε να έχει προχωρήσει σε μια λεπτομερέστερη ανάλυση των διαφοροποιήσεων των όρων παροχής καθώς και των οικονομιών κλίμακας και σκοπού που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες, αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα στοιχεία τόσο από τον ΟΤΕ όσο και από τους παρόχους. Η ΕΕΤΤ, ωστόσο, παραλείπει οποιαδήποτε αναφορά σε στοιχεία παρόχων ενώ αναφέρει ότι «ο ΟΤΕ προσφέρει μια σειρά από εκπτώτικα πακέτα για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες (βλ. Παράρτημα Β). Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις, λόγω της μορφής που παρέχονται δεν δίνουν σαφή και ασφαλή κριτήρια στην ΕΕΤΤ για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες, ούτε για τον χαρακτηρισμό ενός πελάτη ως οικιακού ή μη οικιακού». Η αόριστη αυτή αναφορά της ΕΕΤΤ καταδεικνύει ότι δεν προχώρησε σε εις βάθος αξιολόγηση του θέματος και συνεπώς το οποιοδήποτε συμπέρασμα της δεν τεκμηριώνεται επαρκώς. Επιπλέον αναφέρει ότι «Επί της αρχής, τόσο οι οικιακοί όσο και οι μη οικιακοί χρήστες μπορούν να γίνουν συνδρομητές αυτών των εκπτώτικών σχημάτων» παραβλέποντας ωστόσο ότι στην πράξη υφίσταται ουσιαστική διαφοροποίηση καθώς οι πελάτες επιλέγουν πάντα με κριτήριο την βέλτιστη σχέση αξίας και τιμής (value for money). Έτσι κάθε πελάτης, με βάση το συγκεκριμένο προφίλ τηλεπικοινωνιακής κίνησης που έχει (όγκος κίνησης, κατανομή κλήσεων στην διάρκεια της ημέρας και της εβδομάδας, κατηγορίες κλήσεων κ.α), επιλέγει το πακέτο εκείνο που καλύπτει τις συγκεκριμένες ανάγκες στο μικρότερο δυνατό κόστος.

Επιπλέον, η ΕΕΤΤ δεν αξιολογεί επαρκώς το γεγονός ότι η παροχή υπηρεσιών σε μη οικιακούς πελάτες παρουσιάζει σημαντικότερες οικονομίες κλίμακας και σκοπού έναντι της παροχής σε οικιακούς πελάτες. Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «το κόστος παροχής υπηρεσιών σε οικιακούς πελάτες σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση οικιακών πελατών δεν διαφοροποιείται ιδιαίτερα από το σχετικό κόστος παροχής υπηρεσιών σε μη οικιακούς πελάτες εντός εμπορικών περιοχών» χωρίς, ωστόσο, να παραθέτει στοιχεία τόσο από τον ΟΤΕ όσο και από τους άλλους παρόχους που να το επιβεβαιώνουν. Επίσης όσον αφορά τα έσοδα καταλήγει μάλλον

αυθαίρετα ότι «το έσοδο ανά γραμμή από τις διαφορετικές κατηγορίες πελατών μπορεί να είναι συγκρίσιμο». Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι το υψηλότερο επίπεδο οικονομιών κλίμακας και σκοπού που παρουσιάζει η παροχή υπηρεσιών σε μη οικιακούς πελάτες καθώς και το μεγαλύτερο αναμενόμενο έσοδο ανά συνδρομητή έχει σαν αποτέλεσμα οι πάροχοι να ανταγωνίζονται τον ΟΤΕ με ιδιαίτερη ένταση στην αγορά των μη οικιακών πελατών έστω και εάν δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα και στην παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς πελάτες.

Ερώτηση 6: Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος καθεμιάς εκ των ανωτέρω οριζομένων σχετικών αγορών (Α και Β) είναι ολόκληρη η ελληνική επικράτεια;

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της αγοράς στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (§56), αλλά και άλλα σχετικά κείμενα και νομολογία, η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει μία περιοχή όπου οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και στη ζήτηση των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς και που μπορεί να διακριθεί από γειτονικές περιοχές όπου οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι ουσιωδώς διαφορετικές. Επομένως, με βάση τα παραπάνω, οι ΕΡΑ οφείλουν να εντάξουν σε ξεχωριστές τοπικές γεωγραφικές αγορές τις περιοχές εκείνες που παρουσιάζουν ετερογενείς συνθήκες ανταγωνισμού σε σχέση με αυτές που παρατηρούνται σε γειτονικές περιοχές. Η δε ανάλυση των κριτηρίων για την ομοιογένεια των συνθηκών ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι προσανατολισμένη στο μέλλον (forward-looking), λαμβάνοντας υπόψη και εξελίξεις που αναμένεται να λάβουν χώρα μέχρι την επόμενη ανάλυση αγοράς.

Ειδικότερα όπως αναφέρει και το κείμενο της Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ με βάση τις Κοινές Θέσεις του ERG²⁰ οι ΕΡΑ θα πρέπει να εξετάσουν εάν οι συνθήκες ανταγωνισμού δικαιολογούν τον ορισμό μιας αγοράς σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα κριτήρια:

- Φραγμούς εισόδου
- Αριθμός προμηθευτών
- Κατανομή μεριδίων αγοράς

²⁰ ERG 08 (20) ERG Σχέδιο Κοινής Θέσης σχετικά με τις γεωγραφικές πλευρές της Ανάλυσης Αγορών (ορισμός και κανονιστικές υποχρεώσεις) (Draft Common Position on Geographic Aspects of Market Analysis (definition and remedies))

- Τιμολόγηση και διαφορές επί των τιμών

Είναι προφανές ότι η ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην σχετική αγορά παρουσιάζει ευδιάκριτες γεωγραφικές διαφοροποιήσεις, τις οποίες η ΕΕΤΤ όφειλε να μελετήσει, μεταξύ των περιοχών εκείνων όπου έχουν προχωρήσει οι πάροχοι σε συνεγκατάσταση παρέχοντας υπηρεσίες μέσω ΑΠΤοΒ και στις περιοχές όπου οι υπηρεσίες παρέχονται αποκλειστικά μέσω ΕΠ/ΠΦ ή ΧΕΓ.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο αριθμός των Αστικών Κέντρων με κάποια μορφή συνεγκατάστασης (φυσικής ή απομακρυσμένης) σε σχέση με τον αριθμό συνεγκατεστημένων παρόχων σε αυτά:

Αριθμός συνεγκατεστημένων παρόχων ανά Α/Κ	Αριθμός Α/Κ με συνεγκατάσταση
1	693
2	32
3	44
4	37
5	20
6	11
7	16
8	25
9	8
10	2
Γενικό άθροισμα	888

Όπως προκύπτει οι πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες μέσω ΑΠΤοΒ σε 888 σημεία παρουσίας σε σύνολο 2.288 σημείων παρουσίας του ΟΤΕ καλύπτοντας το 85,8% της συνολικής συνδρομητικής βάσης.

Ένα επίσης ιδιαίτερα σημαντικό σημείο το οποίο η ΕΕΤΤ παραλείπει να αποτυπώσει στην ανάλυση της και το οποίο επηρεάζει σημαντικά τον ορισμό και την ανάλυση της σχετικής αγοράς και ιδιαίτερα την γεωγραφική διάσταση της είναι το μέτρο 4.2 της Κοινωνίας της Πληροφορίας Α.Ε «Χρηματοδότησης επιχειρήσεων για την ανάπτυξη ευρυζωνικής πρόσβασης στις περιφέρειες της Ελλάδας». Το έργο αυτό περιλάμβανε τον διαχωρισμό της χώρας σε γεωγραφικές ζώνες ισοδύναμου περίπου πληθυσμού και την επιδότηση κατά 50% επιχειρηματικών σχεδίων προϋπολογισμού 160 εκ. € για

την παροχή ευρυζωνικής πρόσβασης και είχε ως τελικούς αποδέκτες τους παρόχους HOL, Tellas, CYTA και Forthnet. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η πληθυσμιακή κάλυψη ανά ζώνη και ανά τελικό αποδέκτη του μέτρου:

ΥΠΟΕΡΓΟ/ ΖΩΝΗ	T.A	Νομοί	Δημ. Διαμ.	Σύνολο Μόνιμων κατοίκων ²¹
1	HoL	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ, ΒΟΙΩΤΙΑΣ, ΕΥΒΟΙΑΣ, ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ, ΦΩΚΙΔΟΣ, ΚΥΚΛΑΔΩΝ	718	807.483
2	HoL	ΑΡΤΗΣ, ΠΡΕΒΕΖΗΣ, ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ, ΑΧΑΪΑΣ, ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ, ΛΕΥΚΑΔΑΣ, ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ, ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	970	841.972
3	Tellas	ΖΑΚΥΝΘΟΥ, ΗΛΕΙΑΣ, ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ, ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ ²² , ΛΑΚΩΝΙΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, ΡΕΘΥΜΝΗΣ, ΧΑΝΙΩΝ	1365	861.652
4	HoL	ΠΙΕΡΙΑΣ, ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ, ΛΑΡΙΣΗΣ, ΤΡΙΚΑΛΩΝ, ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ, ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1051	928.877
5	CYTA	ΓΡΕΒΕΝΩΝ, ΠΕΛΛΗΣ, ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ, ΚΟΖΑΝΗΣ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ ²³ , ΦΛΩΡΙΝΗΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, ΛΑΣΙΘΙΟΥ, ΗΜΑΘΙΑΣ	836	946.419
6	Forthnet	ΔΡΑΜΑΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, ΚΙΛΚΙΣ, ΣΕΡΡΩΝ	489	700.923
7	Forthnet	ΕΒΡΟΥ, ΚΑΒΑΛΑΣ, ΞΑΝΘΗΣ, ΡΟΔΟΠΗΣ, ΛΕΣΒΟΥ, ΣΑΜΟΥ, ΧΙΟΥ, ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	581	835.662

Πίνακας 1. Τελικοί αποδέκτες του έργου Μέτρο 4.2 της Κοινωνίας της Πληροφορίας Α.Ε ανά ζώνη

²¹ Τα παραπάνω στοιχεία αφορούν το μόνιμο πληθυσμό κάθε ζώνης όπως αυτά παρέχονται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία με βάση την απογραφή του 2001.

²² Δήμοι: Σπετσών – Μεθάνων – Κυθήρων – Αντικυθήρων – Τροιζήνας – Ύδρας

²³ Δήμοι: Σαλαμίνας – Αμπελακίων – Πόρου – Αίγινας – Αγκιστριού

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου έργου, το οποίο ολοκληρώθηκε εντός του 2009, υλοποιήθηκαν 693 συνεγκαταστάσεις που καλύπτουν το 16,6% της συνολικής συνδρομητικής βάσης.

Το συγκεκριμένο μέτρο πέραν από την επιδότηση για την ανάπτυξη υποδομών περιλάμβανε και δράσεις ύψους 50 εκ. € για την ενίσχυση της ζήτησης με επιδότηση τελικών χρηστών ως ακολούθως:

Δικαιούχοι		Ποσοστό επιδότησης
Ιδιώτες	Εντός Περιοχών ΚτΠ	50%
Ιδιώτες - Ειδικές κατηγορίες	Οικογένειες Πολυτέκνων	75%
	Ηλικιωμένοι άνω 65	
	Άνεργοι	
	Μονογονεϊκές Οικογένειες	
	Οικονομικοί Μετανάστες	
	Άτομα με αναπηρίες(AMEA)	
Επιχειρήσεις	Εντός Περιοχών ΚτΠ	50%

Είναι προφανές ότι παρότι το Μέτρο 4.2 αφορούσε την χρηματοδότηση για την ανάπτυξη υποδομών για την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών οι υποδομές που αναπτύχθηκαν χρησιμοποιούνται και για την παροχή φωνητικών υπηρεσιών που εμμέσως επιδοτούνται. Πράγματι όπως προκύπτει από τους δημοσιευμένους καταλόγους των αποδεκτών του Μέρους 4.2 οι πάροχοι παρέχουν επιδοτούμενα συνδυαστικά πακέτα (double-play) σε τιμές χαμηλότερες αυτών που παρέχονται σε περιοχές εκτός κάλυψης του Μέρους. Πιο συγκεκριμένα η Forthnet παρέχει το πακέτο Επιδοτούμενο Forthnet 2play²⁴ που περιλαμβάνει απεριόριστες εθνικές κλήσεις στην τιμή των 30,90 € / μήνα έναντι κανονικής τιμής 34,90 € / μήνα. Επιπλέον η HOL παρέχει την υπηρεσία hol double-play lite ΚτΠ²⁵ το οποίο περιλαμβάνει 200 λεπτά αστικών και υπεραστικών κλήσεων στην τιμή των 19,10 € / μήνα.

²⁴ <http://www.forthnet.gr/templates/corporateProductsDetails2.aspx?c=10012139>

²⁵ <http://www.hol.gr/default.asp?PID=23&ct=39&itmID=109&la=1>

Με βάση τα παραπάνω, ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ όφειλε να προχωρήσει σε εις βάθος ανάλυση των συνθηκών ανταγωνισμού σε τοπικό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι, αλλά όχι ο ΟΤΕ, επωφελήθηκαν μέσω της παροχής κρατικών ενισχύσεων τόσο για την ανάπτυξη υποδομών όσο και για την επιδότηση τελικών χρηστών με στόχο την ενίσχυση του ανταγωνισμού. Η χρηματοδότηση των επενδύσεων των παρόχων αλλά και η δυνατότητα τους να παρέχουν διαφοροποιημένες τιμές μέσω μηχανισμών επιδότησης, τις οποίες ο ΟΤΕ δεν είναι σε θέση να ακολουθήσει, τους παρέχει σαφές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι αυτού, όπως άλλωστε αναγνωρίζεται και σε σχετική απόφαση της Ε.Ε.²⁶ όπου αναφέρεται ότι «η Επιτροπή θεωρεί ότι το κοινοποιηθέν μέτρο προσπορίζει οικονομικό πλεονέκτημα στους επιλεγέντες παρόχους δικτύου» αλλά και ότι «ο συνολικός αντίκτυπος για τον ανταγωνισμό κρίνεται θετικός». Όπως τεκμηριώνεται από την Οικονομική Θεωρία αλλά και το Δίκαιο του Ανταγωνισμού η παροχή κρατικών ενισχύσεων επιδρά στις συνθήκες εισόδου στην αγορά αλλά και στην κάθετη διαφοροποίηση ενώ επιπλέον μειώνει άμεσα το οριακό κόστος του δικαούχου της ενίσχυσης.²⁷ Η ΕΕΤΤ, ωστόσο, δεν έλαβε υπόψη της τις συγκεκριμένες πτυχές της επίδρασης της κρατικής ενίσχυσης στην λειτουργία του ανταγωνισμού σε τοπικό επίπεδο παραβιάζοντας την υποχρέωση της για συνολική και ενδελεχή ανάλυση των χαρακτηριστικών της αγοράς.

Β. Ερωτήσεις Διαβούλευσης σχετικά με την δοκιμασία τριών κριτηρίων

Ερώτηση 7: Συμφωνείτε με την αρχική θέση της ΕΕΤΤ ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και, συνεπώς, οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση;

Η ΕΕΤΤ στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσης προχωρά στον δεύτερο γύρο ανάλυσης των ακόλουθων σχετικών αγορών:

²⁶ Ε(2006)2948 Κρατική ενίσχυση αριθ. Ν 201/2006 – Ελλάδα Ανάπτυξη ευρυζωνικής πρόσβασης σε υποεξυπηρετούμενες περιοχές

²⁷ The effect of state aid on market shares: an empirical investigation in an EU member state, Caroline Buts and Marc Jegers

- αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και
- κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών).

Οι αγορές αυτές περιλαμβάνονταν στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται εκ των προτέρων (ex-ante) ρύθμιση της αρχικής Σύστασης²⁸ για τις σχετικές αγορές (η οποία ωστόσο διέκρινε διακριτές αγορές για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες) και στα πλαίσια του πρώτου γύρου ανάλυσης η ΕΕΤΤ είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι χαρακτηρίζονται από απουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού επιβάλλοντας στον ΟΤΕ συγκεκριμένες ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Στην αναθεωρημένη Σύσταση²⁹ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν συμπεριέλαβε τις αγορές αυτές στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση ορίζοντας ότι «οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τη δοκιμασία των τριών κριτηρίων για να εκτιμήσουν κατά πόσον, με βάση τα εθνικά δεδομένα, μια αγορά συνεχίζει να επιδέχεται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση»,

Τα τρία κριτήρια εξετάζουν εάν:

1. στις εν λόγω σχετικές αγορές υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου,
2. οι σχετικές αγορές έχουν τέτοια χαρακτηριστικά που δεν θα τείνουν με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και
3. το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του για να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε αποτυχίες που εντοπίζονται στις αγορές αυτές.

²⁸ Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2003 για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

²⁹ Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007 αναφορικά με σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Μια σχετική αγορά πρέπει να πληροί και τα τρία κριτήρια αθροιστικά προκειμένου να υπόκειται σε ex-ante ρύθμιση. Εφόσον διαπιστωθεί κατά την εφαρμογή του τεστ ότι έστω και μία από τις προϋποθέσεις δε συντρέχει τότε αυτό αποτελεί επαρκή απόδειξη ότι η αγορά αυτή δεν υπόκειται σε ex-ante ρύθμιση. Σε κάθε περίπτωση το βάρος της απόδειξης για την εκπλήρωση των κριτηρίων βαρύνει την εθνική ρυθμιστική αρχή.

Η ανάλυση των αγορών σύμφωνα με τη νέα Σύσταση

Πλαίσιο

Κατά την επανεξέταση των αγορών θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής:

1. Από τα άρθρα της νέας Σύστασης καθίσταται σαφής η επιθυμία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να μειώσει την επιβολή των εκ των προτέρων υποχρεώσεων και να διατηρήσει τη ρύθμιση σε συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες δε διαφαίνεται σε χρονικό ορίζοντα δύο (2) ετών η προοπτική να αναπτυχθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην κρινόμενη αγορά³⁰.
2. Σύμφωνα με την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως διαμορφώνεται μέσα από τις αποφάσεις της αλλά και την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου³¹, οι «ειδικές συνθήκες» που επικρατούν σε μία αγορά σε μία δεδομένη χρονική στιγμή θα πρέπει να εκτιμηθούν σε κάθε ανάλυση αγοράς, ιδίως όσον αφορά στον εντοπισμό επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση και σε συνάρτηση με τη δομή των συνθηκών του ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη αγορά. Ειδικότερα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν είτε άμεσα είτε έμμεσα τον ανταγωνισμό, όπως η θέση όλων των ανταγωνιστών στην αγορά, η μελλοντική ανάπτυξη των ανταγωνιστών ή η είσοδος δυνητικών ανταγωνιστών και η αγοραστική δύναμη των πελατών του υπόχρεου παρόχου³².

³⁰ βλ. επίσης Explanatory Note [C (2007) 5406], I/ERG Opinion on the draft Recommendation on relevant markets σελ. 6, Communication Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Art. 82 EC COM (2008) παρ. 11 σημ. 6

³¹ COMP/38.233 Wanadoo Interactive, παρ. 164, COMP/38.784, Wanadoo Espagne vs. Telefonica παρ. 280 και 287, Michelin I, C-322/81 παρ.57, AKZO C-62/86, παράγραφος 38, Tetra Pak II T-83/91, παρ. 114, Promedia T-111/96, παρ. 139, Irish Sugar T-228/97 παρ.112, Michelin II T-203/01, παρ. 97, France Telecom S.A. T-340/03 παρ. 100

³² I/ERG Opinion on the draft Recommendation on relevant markets παρ. 5, σελ.3 & 4, Communication Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Art. 82 EC COM (2008) παρ. 9-12

3. Ο προσδιορισμός των αγορών και η αξιολόγηση της ΣΙΑ θα πραγματοποιείται με τις ίδιες μεθόδους που ισχύουν στο δίκαιο του ανταγωνισμού³³ με γνώμονα τις μελλοντικές εξελίξεις της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης θα κριθεί από τον συνδυασμό παραγόντων που πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά, η δε καταχρηστική συμπεριφορά να μην είναι αντικειμενικά αναγκαία ή να μην δημιουργεί οικονομικές αποτελεσματικότητες, να προκύπτει δε από αδιάσειστες αποδείξεις³⁴.

Η εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων από την EETT

Πριν προχωρήσουμε στην αναλυτική παρουσίαση των απόψεων μας για το ζήτημα δεν μπορούμε παρά να επισημάνουμε το γεγονός ότι η EETT αντιμετωπίζει το τεστ των τριών κριτηρίων σε λίγες μόλις σελίδες χρησιμοποιώντας μάλιστα γενικόλογες εκφράσεις και προβαίνοντας σε πιθανολογήσεις και εικασίες, όπως καταδεικνύει η συχνή αναφορά των λέξεων «δύναται» και «ενδέχεται», παρά σε επιστημονικά τεκμηριωμένες και αδιαμφισβήτητες θέσεις οι οποίες να αποδεικνύουν την ανάγκη επιβολής ex-ante ρύθμισης όπως απαιτείται από την Σύσταση.

Ειδικότερα όσον αφορά τις επιμέρους σχετικές αγορές όπως αυτές ορίζονται από την EETT αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Αγορά Α

1) Ύπαρξη υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού

Για τη διαπίστωση της ύπαρξης υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ερευνά αν έχει σημειωθεί κατά το παρελθόν συχνή και επιτυχημένη είσοδος ανταγωνιστών στη συγκεκριμένη αγορά καθώς και αν η είσοδος επετεύχθη σε εύλογο χρονικό διάστημα και ήταν επαρκής³⁵ ώστε να περιορίσει ή να

³³ Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά (2002/C 165/03) παρ. 24

³⁴ Communication Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Art. 82 EC COM (2008) παρ.10, και 20

³⁵ Communication Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Art. 82 EC COM (2008) παρ.16 σελ.7

έχει πιθανότητα να περιορίσει την ισχύ στην αγορά της επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση. Είναι προφανές, με βάση και τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΕΤΤ στην παρούσα διαβούλευση, ότι στην αγορά δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός παρόχων οι οποίοι προσφέρουν κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ και ΧΕΓ. Πιο συγκεκριμένα στις 30/6/2010 επί συνόλου 10 παρόχων που δραστηριοποιούνται στην αγορά κλήσεων οι 8 προσέφεραν κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ και οι 2 εξ αυτών παρείχαν και πρόσβαση μέσω ΧΕΓ. Επιπλέον κατά το παρελθόν οι πάροχοι εισήλθαν αρχικά στην αγορά προσφέροντας κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ και σταδιακά, σύμφωνα και με το μοντέλο της επενδυτικής κλίμακας (ladder of investments), οι περισσότεροι εξ αυτών επένδυσαν στην παροχή υπηρεσιών μέσω ΑΠΤοΒ προκειμένου να παρέχουν στους καταναλωτές διαφοροποιημένες υπηρεσίες.

Επίπεδο μη ανακτήσιμου κόστους και οικονομίες κλίμακος και σκοπού

Η ΕΕΤΤ στα πλαίσια της ανάλυσης της κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η είσοδος στη λιανική αγορά δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών αστικών και υπεραστικών τηλεφωνικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες απαιτεί την ανάληψη σημαντικού επιπέδου μη ανακτήσιμου κόστους από έναν εναλλακτικό πάροχο» ενώ επιπλέον αναφέρει ότι «τα μη ανακτήσιμα κόστη, σε συνδυασμό με τις οικονομίες κλίμακος και σκοπού, λειτουργούν ως φραγμός εισόδου στη λιανική αγορά δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες».

Προκειμένου να τεκμηριώσει το συμπέρασμα της η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι «η δραστηριοποίηση ενός παρόχου αστικών και υπεραστικών σταθερών κλήσεων, είτε μέσω υπηρεσιών ΕΦ/ΠΦ, είτε μέσω υπηρεσιών ΑΠΤΒ, απαιτεί εκτεταμένη διασύνδεση με τον ΟΤΕ σε τοπικό επίπεδο. Η ευρεία διασπορά των τοπικών κόμβων του ΟΤΕ απαιτεί την ανάληψη σημαντικού μη ανακτήσιμου κόστους από έναν εναλλακτικό προκειμένου να μπορεί να επιτύχει διασύνδεση σε τοπικό επίπεδο. Το μειονέκτημα κόστους ενός νεοεισερχόμενου έναντι του ΟΤΕ αναμένεται επομένως να είναι σημαντικό, καθώς ο νεοεισερχόμενος δεν μπορεί να απολαύσει τις οικονομίες κλίμακος που απολαμβάνει ο ΟΤΕ». Επιπλέον αναφέρει ότι η επιλογή αγοράς υπηρεσιών διαβίβασης προκειμένου ένας εναλλακτικός πάροχος να διασυνδέεται σε

λιγότερα σημεία διασύνδεσης συμπίπτει το περιθώριο κέρδους και συνεπώς αν και τεχνικά εφικτή ενδέχεται να μην είναι οικονομικά βιώσιμη. Τέλος αναφέρει ότι «ο ΟΤΕ διαθέτει ένα πλεονέκτημα κόστους, το οποίο προέρχεται από τις οικονομίες σκοπού που δύναται να επιτύχει από τη χρήση κοινών στοιχείων για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών».

Η ανωτέρω επιχειρηματολογία της ΕΕΤΤ παραβλέπει το γεγονός ότι ο ΟΤΕ παρέχει χονδρικές υπηρεσίες εκκίνησης κλήσεων σε κοστοστρεφείς τιμές βάσει της μεθοδολογίας Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους με βάση το Τρέχον Κόστος των παγίων δηλαδή σε τιμές που, εξ ορισμού, ενσωματώνουν τις οικονομίες κλίμακας και σκοπού του ΟΤΕ. Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με κείμενο του ERG³⁶ η εξέταση του κατά πόσον οι υψηλοί φραγμοί εισόδου μπορούν να θεωρηθούν ως μη παροδικοί θα πρέπει να γίνεται με βάση την προσέγγιση (modified Greenfield approach) ότι στην υπό εξέταση αγορά δεν υφίσταται ρύθμιση λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη την ρύθμιση που πιθανώς υφίσταται στην ανάντη αγορά ή σε αγορές στενά σχετιζόμενες. Με βάση αυτήν την προσέγγιση η υποχρέωση παροχής υπηρεσιών χονδρικής πρόσβασης θεωρείται ότι δύναται να μειώσει ή ακόμα και να εξαλείψει τυχόν δομικούς φραγμούς εισόδου (π.χ έλεγχος σε υποδομές που δεν είναι εύκολο να αναπαραχθούν, κάθετη ολοκλήρωση κ.α). Πολύ περισσότερο η επιβολή υποχρέωσης κοστοστρέφειας θεωρείται ότι παρέχει στους εναλλακτικούς παρόχους την δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση στις αναγκαίες εισροές σε τιμές που τους επιτρέπουν να ανταγωνιστούν ισότιμα τον κυρίαρχο πάροχο. Είναι προφανές ότι η διαπίστωση αυτή ισχύει και στην προκειμένη περίπτωση καθώς υπάρχουν πανελλαδικά 11 διαβιβαστικοί κόμβοι διασύνδεσης και παρέχονται υπηρεσίες εκκίνησης και διαβίβασης κλήσεων σε κοστοστρεφείς τιμές βάσει της μεθοδολογίας Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους με βάση το Τρέχον Κόστος των παγίων. Είναι σαφές ότι με τον τρόπο αυτό οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν το βέλτιστο τεχνοοικονομικά μοντέλο διασύνδεσης απολαμβάνοντας πλήρως τις οικονομίες κλίμακας και σκοπού που απολαμβάνει και το λιανικό άκρο του ΟΤΕ. Σημειώνεται ότι οι περισσότεροι πάροχοι έχουν επιλέξει να διασυνδεθούν και στους 11 διαβιβαστικούς κόμβους ενώ έχουν υλοποιηθεί διασυνδέσεις και σε 117 σημεία τοπικής διασύνδεσης (με περισσότερους από 2 παρόχους σε 101 εξ αυτών). Επιπλέον **οι πάροχοι χρησιμοποιούν ίδιες**

³⁶ ERG Report on Guidance on the application of the three criteria test (July 2008)

υποδομές για το 45% και το 43% των γραμμών διασύνδεσης με τους διαβιβαστικούς κόμβους και τα σημεία τοπικής διασύνδεσης αντίστοιχα.

Σημειώνεται ότι κατά την ανάλυση της σχετικής αγοράς υπηρεσιών διαβίβασης κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο³⁷ η EETT, στα πλαίσια του τεστ των τριών κριτηρίων, ανέφερε σχετικά με το πρώτο κριτήριο ότι η αγορά εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υψηλούς και μόνιμους διαρθρωτικούς φραγμούς εισόδου, οφειλόμενους σε σημαντικές οικονομίες κλίμακας, σε οικονομίες σκοπού και σε μη ανακτήσιμες δαπάνες. Σύμφωνα με την EETT η παροχή υπηρεσιών χονδρικής διαβίβασης από έναν πάροχο συνεπάγεται σημαντικές μη ανακτήσιμες δαπάνες, προκειμένου ένας πάροχος να επιτύχει υψηλό επίπεδο διασυνδέσεων σε όλη την περιοχή ευρέως εξαπλωμένων κόμβων. Επιπλέον ανέφερε ότι ο ΟΤΕ ελέγχει υποδομή η οποία δεν μπορεί να αναπαραχθεί εύκολα και ότι, παρόλο που πολλοί πάροχοι έχουν αναπτύξει δικά τους δίκτυα διαβίβασης σε διαδρομές υψηλής κίνησης και είναι απευθείας διασυνδεδεμένοι με τους περισσότερους από τους άλλους παρόχους σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, κανείς άλλος πάροχος, εκτός του ΟΤΕ, δεν εκμεταλλεύεται δίκτυο εξίσου πανταχού παρουσίας ούτε είναι διασυνδεδεμένος με όλους τους υπόλοιπους παρόχους, ώστε να είναι σε θέση να προσφέρει πλήρεις υπηρεσίες διαβίβασης σε εθνικό επίπεδο εναλλακτικές προς τις υπηρεσίες του ΟΤΕ αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι η ανάπτυξη ιδίων υποδομών δείχνει ότι ως ένα βαθμό είναι δυνατή η αναπαραγωγή της δικτυακής υποδομής του ΟΤΕ. Βάσει των συμπερασμάτων αυτών η EETT διατήρησε τις υφιστάμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις του ΟΤΕ προκειμένου να αντιμετωπίσει τα υποτιθέμενα προβλήματα ανταγωνισμού που εντόπισε στην εν λόγω αγορά. Αποτελεί παράδοξο το γεγονός ότι η EETT παρά το ότι επιβάλλει συγκεκριμένες ρυθμιστικές υποχρεώσεις ακόμα και σε σχετικές αγορές πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση με βάση την νέα Σύσταση εξακολουθεί να θεωρεί ότι υφίστανται δομικά προβλήματα ανταγωνισμού στην κατάντη αγορά.

Σημειώνεται, επίσης, ότι σε περιπτώσεις άλλων κρατών – μελών έχει θεωρηθεί ότι το μη ανακτήσιμο κόστος που αντιμετωπίζει ένας πάροχος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί σημαντικό φραγμό εισόδου στην αγορά. Πιο συγκεκριμένα στην περίπτωση της Ισπανίας η Εθνική Ρυθμιστική Αρχή στην ανάλυση της σχετικής αγοράς κλήσεων

³⁷ Υπόθεση EL/2010/1074: Υπηρεσίες διαβίβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο

που πραγματοποίησε το 2008³⁸ έκρινε ότι το κόστος που αντιμετωπίζει ένας πάροχος που παρέχει υπηρεσίες μέσω έμμεσης πρόσβασης βασίζεται στο επίπεδο του δικτύου στο οποίο διασυνδέεται με τον κυρίαρχο πάροχο ενώ στην περίπτωση που υφίσταται κάποιο μη ανακτήσιμο κόστος αυτό δεν θεωρείται ότι αποτελεί σημαντικό φραγμό εισόδου στην αγορά.

Η ΕΕΤΤ στα πλαίσια της ανάλυσης της αναφέρει επίσης ως σημαντικό φραγμό εισόδου τα λιανικά κόστη ενός παρόχου αναφέροντας συγκεκριμένα ότι «θεωρεί ότι δεν είναι δυνατή η είσοδος στις λιανικές αγορές χωρίς σημαντικές επενδύσεις σε πωλήσεις και προώθηση, τιμολόγηση, προσωπικό εξυπηρέτησης πελατών, κλπ., καθώς όλα τα ανωτέρω είναι απαραίτητα». Η συγκεκριμένη, ωστόσο, θεώρηση της ΕΕΤΤ είναι απολύτως εσφαλμένη καθώς τα λιανικά κόστη αποτελούν λειτουργικά έξοδα του παρόχου και συνεπώς σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μη ανακτήσιμα ώστε να συνιστούν φραγμό εισόδου. Επιπρόσθετα θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι βασικοί εναλλακτικοί πάροχοι διαθέτουν ιδιαίτερα εκτεταμένα δίκτυα καταστημάτων τόσο ιδιόκτητων όσο και δικαιοχρηστών (HOL – Vodafone, Tellas – WIND, Forthnet) αλλά και συνεργασίες με τρίτα δίκτυα λιανικών πωλήσεων με ιδιαίτερα σημαντική κάλυψη (Κωτσόβολος, Media Markt, Πλαίσιο, E-shop κ.α). Με βάση την διαπίστωση αυτή είναι σαφές ότι ο ΟΤΕ δεν απολαμβάνει, όσον αφορά τα λιανικά του κόστη, οικονομίες σκοπού μεγαλύτερες από αυτές που απολαμβάνουν οι ανταγωνιστές του.

Φραγμοί στην μεταστροφή

Η ΕΕΤΤ κατά την ανάλυση που πραγματοποιεί αναφορικά με τους φραγμούς μεταστροφής εντοπίζει τρεις κυρίως λόγους που συνιστούν, κατά την εκτίμηση της, φραγμούς μεταστροφής:

- Ο τιμολογιακός ανταγωνισμός καθώς όπως αναφέρει η ΕΕΤΤ «δεδομένου ότι η τιμή εξακολουθεί να είναι ο κρίσιμος παράγοντας που καθορίζει την επιλογή των πελατών στην απόφαση μεταστροφής μεταξύ παρόχων κλήσεων, φαίνεται

³⁸ MTZ 2008/1079, RESOLUCIÓN POR LA QUE SE APRUEBA LA REVISIÓN DE LOS MERCADOS MINORISTAS DE TRÁFICO TELEFÓNICO DISPONIBLES AL PÚBLICO PRESTADOS DESDE UNA UBICACIÓN FIJA, Y SE ACUERDA SU NOTIFICACIÓN A LA COMISIÓN EUROPEA.

πιθανό ότι ένας νεοεισερχόμενος θα έπρεπε να προσφέρει σημαντικές εκπτώσεις ή σημαντικά διαφοροποιημένες υπηρεσίες προκειμένου να ενθαρρύνει τη μεταστροφή πελατών» καταλήγοντας ότι «η ανωτέρω στρατηγική είναι δύσκολη υπό συνθήκες όπου ο νεοεισερχόμενος εξαρτάται από τα προϊόντα χονδρικής του κοινοποιημένου φορέα προκειμένου να παράσχει τις λιανικές του υπηρεσίες».

- Η ορισμένη ελάχιστη διάρκεια των συμβάσεων μεταξύ συνδρομητών και παρόχων και οι ρήτρες που πρέπει να καταβάλλουν σε περίπτωση διακοπής τους.
- Η ενδεχόμενη διστακτικότητα των πελατών να μεταβούν σε έναν νέο πάροχο λόγω της πιθανότητας διακοπής της υπηρεσίας κατά τη διαδικασία μετάβασης.

Η παραπάνω ανάλυση της EETT δεν επιβεβαιώνεται ωστόσο από την πραγματικότητα καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΤΕ κατά την περίοδο 1/1/2010 έως 31/11/2010 άλλαξαν πάροχο 652.765 συνδρομητές (περιλαμβανομένων των 180.681 νέων συνδρομητών μέσω ΑΠΤοΒ) ήτοι **το 12,5% της συνολικής συνδρομητικής βάσης συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας**, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό για μία περίοδο μόλις ένδεκα μηνών. Επιπλέον, το υψηλό μερίδιο της Forthnet, η οποία κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των παρόχων χωρίς ωστόσο να παρέχει τις πλέον ανταγωνιστικές τιμές, έρχεται σε αντίφαση με τον ισχυρισμό της EETT ότι «η τιμή εξακολουθεί να είναι ο κρίσιμος παράγοντας που καθορίζει την επιλογή των πελατών στην απόφαση μεταστροφής μεταξύ παρόχων κλήσεων».

2) Ζητήματα δυναμικής – Απουσία τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό

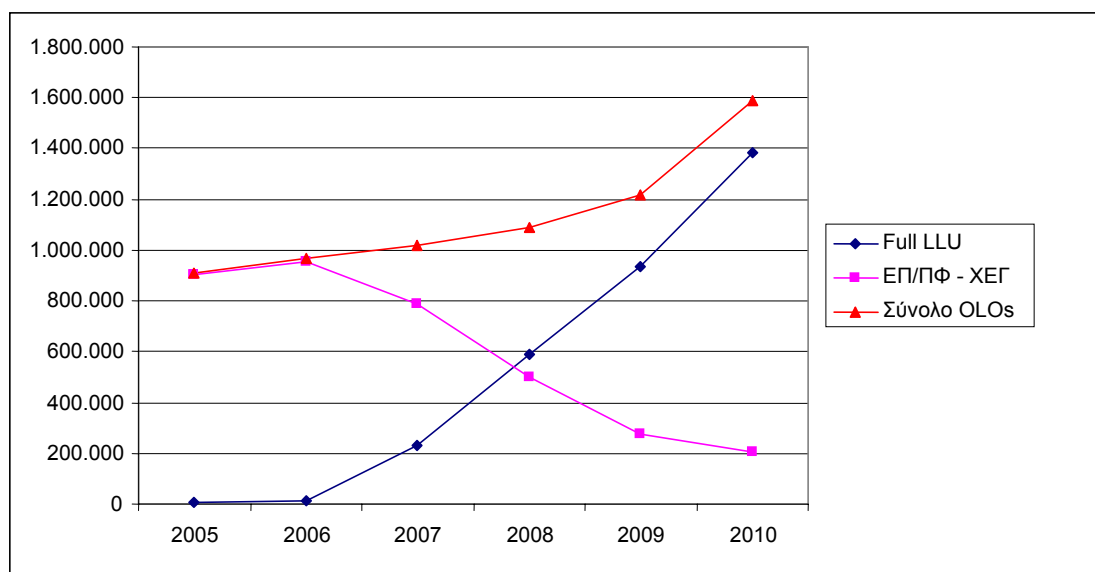
Η EETT, στην ανάλυση της, υιοθετεί την άποψη ότι δεν στοιχειοθετούνται παράγοντες δυναμικής που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τη σχετική λιανική αγορά προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης αγοράς.

Σύμφωνα με την Σύσταση της Ε.Ε για τις σχετικές αγορές ακόμη και όταν η αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου, άλλοι διαρθρωτικοί παράγοντες της συγκεκριμένης αγοράς ενδέχεται να δηλώνουν ότι αυτή τείνει προς αποτελέσματα ουσιαστικώς ανταγωνιστικά μέσα στο σχετικό χρονικό ορίζοντα. Είναι σαφές ότι

κατά την εξέταση του δεύτερου κριτηρίου αξιολογείται το κατά πόσον η αγορά, απουσία ρυθμίσεως, τείνει προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό κατά τον σχετικό χρονικό ορίζοντα. Η αξιολόγηση δηλαδή γίνεται με μελλοντική προοπτική (forward-looking) σε βάθος χρόνου που θα πρέπει να ταυτίζεται με τον χρονικό ορίζοντα της ανάλυσης της σχετικής αγοράς. Ωστόσο η ΕΕΤΤ στην ανάλυση της όχι μόνο αποφεύγει να προβλέψει την μελλοντική εξέλιξη των μεριδίων αγοράς, υιοθετώντας ασφαλώς κάποιες αναγκαίες παραδοχές, αλλά χρησιμοποιεί παρελθόντα στατιστικά στοιχεία και συγκεκριμένα του 2009 όταν η ανάλυση διεξάγεται στα τέλη του 2010 παραβλέποντας δηλαδή την όποια εξέλιξη της αγοράς κατά το έτος αυτό. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία για το έτος 2010 καίτοι δεν είχαν αποσταλεί στην ΕΕΤΤ καθώς αυτά αποστέλλονται από τους παρόχους και τον ΟΤΕ μετά το πέρας κάθε ημερολογιακού έτους όφειλαν να αναζητηθούν από την ΕΕΤΤ ώστε να συμπεριληφθούν στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσης. Όπως προκύπτει και από τα στοιχεία που παραθέτουμε στην συνέχεια το 2010 αποτέλεσε έτος ιδιαίτερα οξυμμένου ανταγωνισμού που μετέβαλλε ουσιωδώς τις συνθήκες της αγοράς και επομένως η παράλειψη της ΕΕΤΤ να συμπεριλάβει στην ανάλυση της τα σχετικά στοιχεία διαστρεβλώνει την εικόνα εις βάρος του ΟΤΕ και καθιστά τα συμπεράσματα της αναξιόπιστα. Όπως προαναφέρθηκε η αξιόπιστη αποτύπωση του τρέχοντος επιπέδου του ανταγωνισμού αλλά και η αξιολόγηση της μελλοντικής προοπτικής του είναι ιδιαίτερα σημαντικοί παράμετροι κατά την εξέταση του δεύτερου κριτηρίου καθώς η ενδεχόμενη επιβολή ρυθμιστικών μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε στρέβλωση του ανταγωνισμού σε περίπτωση που η ρυθμιστική αρχή καταλήξει εσφαλμένα στο συμπέρασμα ότι η αγορά δεν τείνει σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε χρονικό διάστημα 2 ή 3 ετών. Λαμβάνοντας υπόψη την παρελθούσα εμπειρία με βάση την οποία η ΕΕΤΤ προχώρησε στον δεύτερο γύρο της εν λόγω αγοράς μετά από τέσσερα και πλέον έτη καθ' υπέρβαση των οριζόμενων στην κείμενη νομοθεσία η επίπτωση στην λειτουργία του ανταγωνισμού των προτεινόμενων ρυθμιστικών μέτρων θα είναι καθοριστική και ιδιαίτερα επιζήμια.

Όπως προκύπτει από το ακόλουθο γράφημα κατά την διάρκεια του 2010 σημειώθηκε μια ιδιαίτερα σημαντική αύξηση της συνολικής συνδρομητικής βάσης των παρόχων. Πιο συγκεκριμένα η συνδρομητική βάση μέσω ΑΠΤοΒ βαίνει συνεχώς αυξανόμενη χωρίς να εμφανίζει σημεία κόρου ενώ ο ρυθμός μείωσης των συνδρομητών έμμεσης πρόσβασης εμφανίζει σημεία σταθεροποίησης καθώς έχει πλέον συρρικνωθεί σε

ιδιαίτερα μικρά ποσοστά αλλά και ενδεχομένως λόγω της δραστηριοποίησης κάποιων παρόχων στην παροχή υπηρεσιών μέσω ΧΕΓ.

Είναι φανερό, από την αύξηση της κλίσης της καμπύλης της συνολικής συνδρομητικής βάσης των παρόχων, ότι οι πάροχοι αυξάνουν πλέον τα μερίδια αγοράς τους αποκτώντας νέους συνδρομητές που μέχρι πρότινος ήταν συνδρομητές αποκλειστικά του ΟΤΕ ενώ στα παρελθόντα έτη οι πάροχοι είχαν περισσότερο επικεντρωθεί στην μετάβαση υφιστάμενων συνδρομητών τους από την έμμεση στην άμεση πρόσβαση καθώς στην περίπτωση της άμεσης πρόσβασης το περιθώριο κέρδους είναι υψηλότερο. Η ΕΕΤΤ, μη έχοντας συμπεριλάβει στην ανάλυση της τα στοιχεία για το έτος 2010, δεν αποτυπώνει την τρέχουσα δυναμική της αγοράς και αποτυγχάνει να ενσωματώσει την μελλοντική προοπτική της.

Στους ακόλουθους πίνακες, υιοθετώντας τις κατάλληλες παραδοχές³⁹, γίνεται μία πρόβλεψη των μεριδίων αγοράς στις αγορές αστικών και υπεραστικών κλήσεων και

³⁹ Η πρόβλεψη των μεριδίων γίνεται με βάση την ακόλουθη προσέγγιση:

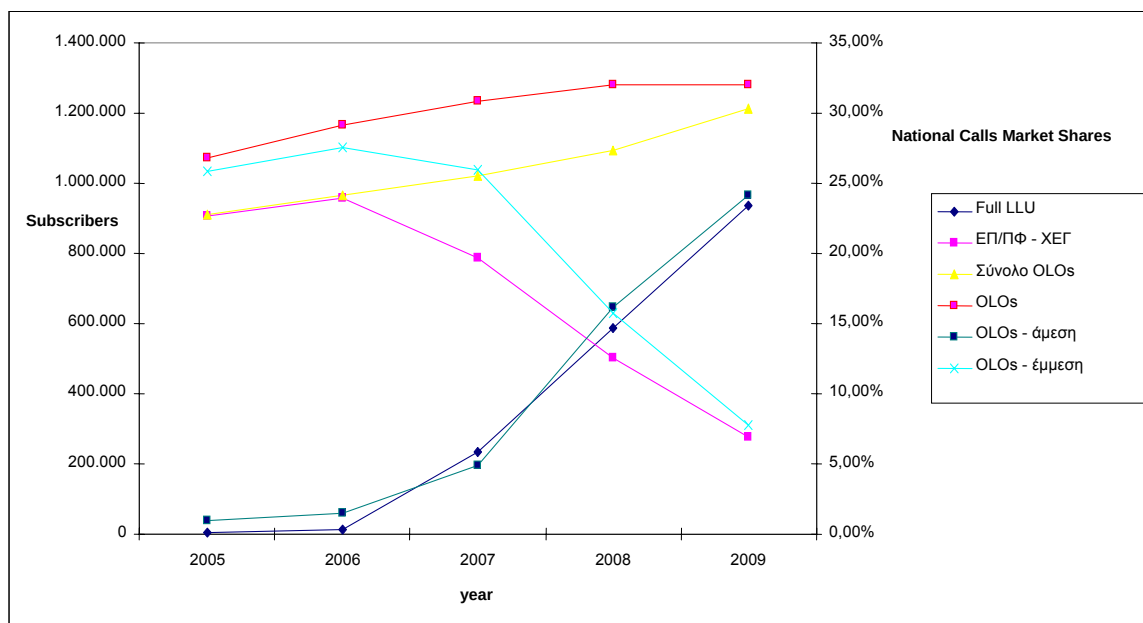
- Υπολογίζεται ο μέσος αριθμός λεπτών κλήσεων ανά συνδρομητή ανά έτος διαιρώντας τα συνολικά λεπτά κίνησης με τον μέσο αριθμό συνδρομητών της περιόδου.
- Η προβλεπόμενη κίνηση τέλους έτους προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του μέσου αριθμού λεπτών ανά συνδρομητή που υπολογίστηκε στο προηγούμενο βήμα για την αμέσως προηγούμενη περίοδο επί τον μέσο αριθμό συνδρομητών της τρέχουσας περιόδου.
- Για μεγαλύτερη ακρίβεια έγιναν ενδιάμεσες προσεγγίσεις στις 30/6/2010 και 30/9/2010. Η προσέγγιση όσον αφορά την κίνηση του ΟΤΕ και την κίνηση ΟΛΟs – έμμεση για το τέλος έτους βασίστηκε στα πραγματικά δεδομένα στις προαναφερθείσες ενδιάμεσες περιόδους.

αντίστοιχα επί της συνολικής αγοράς εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς για το τέλος του 2010:

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Η συγκεκριμένη σελίδα χαρακτηρίστηκε από την ΟΤΕ ΑΕ ως εμπιστευτική και δε δημοσιεύεται.

Στο ακόλουθο συγκεντρωτικό γράφημα απεικονίζονται τα δεδομένα της ανάλυσης της EETT για την περίοδο 2005-2009 όσον αφορά την συνδρομητική βάση των παρόχων και τα μερίδια αγοράς στην αγορά εθνικών κλήσεων σε γεωγραφικούς αριθμούς:

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι από την παρατήρηση του γραφήματος αυτού προκύπτει το παράδοξο φαινόμενο τα μερίδια αγοράς των παρόχων να παραμένουν σταθερά μεταξύ των ετών 2008 και 2009 παρά την σημαντική αύξηση της συνδρομητικής τους βάσης κατά περίπου 200.000 συνδρομητές. Το φαινόμενο αυτό είναι προφανώς αδύνατο να αιτιολογηθεί ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη ότι οι συνδρομητές των παρόχων λαμβάνουν στην συντριπτική τους πλειοψηφία συνδυαστικά πακέτα με απεριόριστες κλήσεις και συνεπώς η τηλεπικοινωνιακή τους κίνηση αναμένεται να είναι αυξημένη έναντι του μέσου συνδρομητή του ΟΤΕ. Η συγκεκριμένη διαπίστωση εγείρει σημαντικά ερωτήματα όσον αφορά την αξιοπιστία των δεδομένων που διαθέτει η EETT στην ανάλυση της και οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα εμφανιζόμενα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ είναι υπερεκτιμημένα. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι ενώ τα στοιχεία που παρέχει ο ΟΤΕ δεν αμφισβητούνται ως προς την αξιοπιστία τους καθώς αυτά, βάσει των υφιστάμενων ρυθμιστικών υποχρεώσεων του, ελέγχονται τόσο από την EETT όσο και από ανεξάρτητους ελεγκτές τα στοιχεία των παρόχων είναι κατά δήλωση τους χωρίς να έχουν υποστεί τον οποιοδήποτε έλεγχο δεδομένου ότι αυτοί δεν έχουν σχετική ρυθμιστική

υποχρέωση ελέγχου. Ωστόσο θεωρούμε ότι η ΕΕΤΤ όφειλε να χρησιμοποιήσει κατάλληλες επιστημονικές μεθόδους (π.χ δειγματοληπτικό έλεγχο των παρεχομένων στοιχείων, στατιστική έρευνα με βάση κατάλληλο δείγμα συνδρομητών κ.α) προκειμένου να διασφαλίσει την αξιοπιστία των δεδομένων και συνεπώς της ανάλυσης της ιδιαίτερα στην περίπτωση που εντοπίζεται κάποια λογική ασυνέπεια σε αυτά.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Η συγκεκριμένη σελίδα χαρακτηρίστηκε από την ΟΤΕ ΑΕ ως εμπιστευτική και δε δημοσιεύεται.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 της Οδηγίας Πλαίσιο η εκ των προτέρων ρύθμιση έχει σκοπό να διασφαλίσει την ανάπτυξη του ανταγωνισμού σε μία αγορά, η δε Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιμένει ότι αυτό που πραγματικά έχει σημασία είναι η προστασία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού και όχι των ανταγωνιστών⁴⁰. Υπό αυτήν την έννοια «το γεγονός ότι μια σειρά εναλλακτικών παρόχων εξήλθαν ήδη από την αγορά», όπως σχετικά αναφέρει η ΕΕΤΤ, δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να αποτελεί τεκμήριο αναποτελεσματικής λειτουργίας της αγοράς. Αντιθέτως η έξοδος από την αγορά αναποτελεσματικών παρόχων ή η συγκρότηση μεγαλύτερων και περισσότερο ανταγωνιστικών επιχειρηματικών σχημάτων αποτελεί μέρος της φυσικής εξέλιξης μιας αγοράς, καθώς μόνο οι πάροχοι που ανέρχονται την κλίμακα των επενδύσεων μπορούν να είναι αποτελεσματικοί σε βάθος χρόνου, και θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως σημάδι ωρίμανσης της.

3) Επάρκεια του δικαίου του ανταγωνισμού

Η ΕΕΤΤ, στην ανάλυση της, υιοθετεί την άποψη ότι μόνη η εφαρμογή του δικαίου περί ανταγωνισμού δεν παρέχει μια ασφαλή βάση για τη διασφάλιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά και δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ενδεχόμενες αστοχίες υπό την μορφή της υπερβολικής ή ληστρικής τιμολόγησης.

Η εξέταση του τρίτου κριτηρίου συνίσταται στην εξέταση της δυνατότητας αντιμετώπισης καταχρηστικών συμπεριφορών στην αγορά δια της επιβολής κυρώσεων σύμφωνα με το δίκαιο του ανταγωνισμού. Εν προκειμένω η μέχρι σήμερα πρακτική της ΕΕΤΤ αποδεικνύει ότι το δίκαιο του ανταγωνισμού παρέχει κατ' αρχήν τα απαραίτητα νομικά εργαλεία προκειμένου να επιβάλλει σε πλείστες όσες περιπτώσεις κυρώσεις και υψηλά διοικητικά πρόστιμα στον ΟΤΕ. Εξάλλου η θεωρία των ουσιωδών διευκολύνσεων όπως έχει ενσωματωθεί στο δίκαιο του ανταγωνισμού μπορεί να εξασφαλίσει το άνοιγμα των αγορών και συνακόλουθα τον ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές υπηρεσιών, φαίνεται δε να επιτυγχάνει τους στόχους της σε άλλες αγορές. Ως εκ τούτου, αν και το δίκαιο του ανταγωνισμού και το ρυθμιστικό δίκαιο διαφοροποιούνται αναφορικά με τους σκοπούς και τη διαδικασία εφαρμογής

⁴⁰ Communication Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Art. 82 EC COM (2008) παρ.6 σελ.4&5

τους, το δίκαιο του ανταγωνισμού επαρκεί για επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβατικών συμπεριφορών.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην αναθεωρημένη Σύσταση για τις σχετικές αγορές, δεν συμπεριέλαβε τις υπό εξέταση αγορές στην λίστα των σχετικών αγορών που επιδέχονται ex-ante ρύθμιση. Επιπλέον στο συνοδευτικό κείμενο⁴¹ της Σύστασης αναφέρεται ότι η ρύθμιση χονδρικών υπηρεσιών όπως η επιβολή υποχρέωσης παροχής Επιλογής ή Προεπιλογής Φορέα μειώνουν σημαντικά τους φραγμούς εισόδου στις λιανικές αγορές. Επιπλέον αναφέρεται ότι ενδεχόμενες αντιανταγωνιστικές πρακτικές, όπως η συμπίεση περιθωρίου, μπορούν να αντιμετωπιστούν επαρκώς μέσω του δικαίου του ανταγωνισμού ενώ επιπρόσθετα το Άρθρο 5 της Οδηγίας Πλαίσιο παρέχει στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές την νομική βάση για να επιτηρούν την αγορά και να προβαίνουν στα ενδεδειγμένα μέτρα.⁴² Είναι σαφές ότι η Ε.Ε θεωρεί ότι, με δεδομένη την ρύθμιση των αγορών χονδρικής, το δίκαιο του ανταγωνισμού είναι, επί της αρχής, επαρκές ώστε να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες αστοχίες της αγοράς. Συνεπώς η ΕΕΤΤ προκειμένου να αποδείξει ότι πληρούνται οι συνθήκες του τρίτου κριτηρίου θα έπρεπε να τεκμηριώσει ότι στην περίπτωση της Ελλάδας συντρέχουν ειδικές συνθήκες που καθιστούν ανεπαρκές το δίκαιο του ανταγωνισμού αντί απλώς να πιθανολογεί ενδεχόμενες αντιανταγωνιστικές πρακτικές εκ μέρους του ΟΤΕ.

Η εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων σε κράτη – μέλη της Ε.Ε

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα περισσότερα κράτη – μέλη της Ε.Ε, με χαρακτηριστικά αγοράς και επίπεδο ανταγωνισμού ανάλογα με αυτά της Ελλάδας, η

⁴¹ EXPLANATORY NOTE Accompanying document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services

⁴² Βλ. σελ. 29 «Wholesale regulation, including Carrier Selection and Carrier Pre-Selection obligations, significantly reduces the barriers to entering these markets. This is evidenced by large-scale market entry of alternative operators across Europe, to the detriment of incumbents which overall have been losing significant market share» και «Potential restrictions of competition may still arise, for example through price squeeze strategies of incumbent operators that remain dominant on related upstream markets. However, where such strategies constitute an abuse of dominance, competition law provides the appropriate instruments to deal with such market failures. In addition, Article 5 of the Framework Directive provides NRAs with the legal basis to obtain pertinent information not only about costs but also concerning retail pricing, in order to establish and monitor justified and appropriate remedies with respect to wholesale access».

ρύθμιση στις υπό ανάλυση αγορές έχει ήδη αποσυρθεί καθώς κατά την εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων διαπιστώθηκε ότι δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια είτε ότι δεν υφίσταται Σημαντική Ισχύς στην Αγορά. Στον παρακάτω πίνακα γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση του τρόπου εφαρμογής και των ευρημάτων του τεστ των τριών κριτηρίων σε διάφορα κράτη μέλη καθώς και τα μερίδια αγοράς των κυρίαρχων παρόχων στα κράτη αυτά:

Κράτος	1 ^ο Κριτήριο	2 ^ο Κριτήριο	3 ^ο Κριτήριο	ΣΙΑ	Ρυθμιστικά Μέτρα	Μερίδια αγοράς	Μερίδια αγοράς στην πρόσβαση
Αυστρία (οικιακοί) (μη οικιακοί)	Ναι	Όχι	Δεν εξετάστηκε	- Telekom Austria	Απόσυρση μέτρων έλεγχος τιμών λογιστικός διαχωρισμός	72,61% 73,8% (2005).	95%
Βέλγιο	• Ναι	Εξετάστηκε	Εξετάστηκε	Belgacom	Ελάφρυνση των υποχρεώσεων διαφάνειας και ελέγχου τιμών Απόσυρση της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού	65% (2007) για τους οικιακούς πελάτες, 75% για τους μη οικιακούς πελάτες	~90% (H1 2005)
Δανία	Εξετάστηκε	Δεν εξετάστηκε	Δεν εξετάστηκε	TDC	-	64 %	85 %
Γαλλία	-	Όχι	-	-	Απόσυρση μέτρων	Μεγαλύτερο από 70%	96% - οικιακοί (2007) 92% - μη οικιακοί (2007)
Γερμανία	Εξετάστηκε	Όχι	Όχι	Δεν έγινε ανάλυση	Απόσυρση μέτρων	60-70% (2004)	Μεγαλύτερο από 80% (Ιούνιος 2007)
Ιρλανδία	Όχι	-	-	-	Απόσυρση μέτρων	72%-76% οικιακοί πελάτες (2007).	

						73% μη οικιακοί πελάτες	
Ιταλία	Όχι	Όχι	Δεν εξετάστηκε	-	Απόσυρση μέτρων με μεταβατική περίοδο	60.3% 66.4% (2008)	Αγορά 1a: 82,36% Αγορά 1b: 85,21%
Ισπανία	Εξετάστηκε	Εξετάστηκε	Εξετάστηκε	-	Απόσυρση μέτρων με μεταβατική περίοδο	Μικρότερο από 70%	80% (2007)

Όπως φαίνεται, ακόμα και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κυρίαρχος πάροχος είχε μεγαλύτερα μερίδια αγοράς στις υπό ανάλυσης αγορές αλλά και στην αγορά πρόσβασης έναντι αυτών του ΟΤΕ, οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές έκριναν ότι δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και δεν προχώρησαν σε περαιτέρω ανάλυση αποσύροντας τις υφιστάμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Αξιοσημείωτη είναι και η περίπτωση του Βελγίου όπου ενώ διαπιστώθηκε η σωρευτική πλήρωση των τριών κριτηρίων υπήρξε ελάφρυνση των υφιστάμενων ρυθμιστικών υποχρεώσεων. Επιπλέον στην περίπτωση της Δανίας η Εθνική Ρυθμιστική Αρχή παρότι εντόπισε ότι η TDC διαθέτει Σημαντική Ισχύ στην Αγορά έκρινε ότι η υφιστάμενη ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής είναι επαρκής να αντιμετωπίσει τα προβλήματα ανταγωνισμού στις υπό εξέταση αγορές λιανικής⁴³.

Συμπέρασμα

Από την ανάλυση μας όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής του τεστ των τριών κριτηρίων από την EETT προκύπτει σαφώς ότι η EETT, η οποία και φέρει το βάρος της απόδειξης, δεν αποδεικνύει με τρόπο επιστημονικά τεκμηριωμένο και αδιαμφισβήτητο ότι πληρούνται σωρευτικά τα κριτήρια. Πολύ περισσότερο εάν ληφθούν υπόψη οι επισημάνσεις και τα τεκμήρια που παρουσίασε ο ΟΤΕ προκύπτει ότι το συμπέρασμα της EETT είναι εσφαλμένο και συνεπώς παρέλκει η ανάγκη

⁴³ NITA – 27 October 2005 Summary of the Danish National IT and Telecom Agency’s draft decision on market no. 3: “Publicly available local and/or national telephone services provided at a fixed location for residential customers”

περαιτέρω ανάλυσης της αγοράς ενώ κάθε υφιστάμενη ρυθμιστική υποχρέωση θα πρέπει να αποσυρθεί.

Αγορά Β

Η ΕΕΤΤ προκειμένου να τεκμηριώσει ότι πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια για την λιανική αγορά κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς και επομένως αυτή επιδέχεται ex-ante ρύθμιση παραθέτει, σε μεγάλο βαθμό, τα ίδια επιχειρήματα όπως και στην περίπτωση της αγοράς αστικών και υπεραστικών κλήσεων. Χάρη συντομίας της απάντησης μας δεν θα παραθέσουμε εκ νέου τα επιχειρήματα που αναπτύξαμε στην περίπτωση της αγοράς αστικών και υπεραστικών κλήσεων και τα οποία ασφαλώς ισχύουν και εν προκειμένω αλλά θα εστιάσουμε σε κάποια επιμέρους επιχειρήματα της ΕΕΤΤ τα οποία χρησιμοποιεί προκειμένου να στοιχειοθετήσει την υποτιθέμενη αποτυχία της συγκεκριμένης αγοράς ο ορισμός της οποίας, όπως εκτενώς παραθέσαμε τις απόψεις της στην απάντηση της ερώτησης 3, θεωρούμε ότι είναι ατυχής και θα έπρεπε να αναθεωρηθεί.

1) Υπαρξη υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού

Η ΕΕΤΤ στα πλαίσια της ανάλυσης της κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η είσοδος στη λιανική αγορά δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες απαιτεί την ανάληψη σημαντικού επιπέδου μη ανακτήσιμου κόστους από έναν εναλλακτικό πάροχο» ενώ επιπλέον αναφέρει ότι «τα μη ανακτήσιμα κόστη, σε συνδυασμό με τις οικονομίες κλίμακος και σκοπού, λειτουργούν ως φραγμός εισόδου στη λιανική αγορά δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες».

Προκειμένου να τεκμηριώσει το συμπέρασμα της η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι «η είσοδος στις αγορές αυτές, μέσω ΕΦ/ΠΦ απαιτεί εκτεταμένη διασύνδεση με τον ΟΤΕ σε τοπικό επίπεδο» καθώς και ότι «για να εισέλθει ένας εναλλακτικός στην αγορά μέσω της ανάπτυξης ιδιόκτητης υποδομής πρόσβασης (κυρίως μέσω ΑΠΤΒ) θα πρέπει να αναλάβει σημαντικά μη ανακτήσιμα κόστη ώστε να αποκτήσει τις αναγκαίες συνεγκαταστάσεις στα κέντρα του ΟΤΕ. Το μειονέκτημα κόστους ενός

νεοεισερχόμενου έναντι του ΟΤΕ αναμένεται επομένως να είναι σημαντικό, καθώς ο νεοεισερχόμενος δεν μπορεί να απολαύσει τις οικονομίες κλίμακος που απολαμβάνει ο ΟΤΕ». Τέλος αναφέρει ότι «ο ΟΤΕ διαθέτει ένα πλεονέκτημα κόστους, το οποίο προέρχεται από τις οικονομίες σκοπού που δύναται να επιτύχει από τη χρήση κοινών στοιχείων για την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών».

Η ΕΕΤΤ προκειμένου να στοιχειοθετήσει την υποτιθέμενη αποτυχία της συγκεκριμένης αγοράς διαπιστώνει «απροθυμία των παρόχων να διαθέτουν κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών» η οποία κατά την εκτίμηση της «αποδεικνύει ότι υπάρχει έλλειψη επαρκούς περιθωρίου κέρδους στην παροχή των κλήσεων αυτών». Επιπλέον αναφέρει ότι «Άλλωστε, η άρνηση των εναλλακτικών παρόχων να προσφέρουν υπηρεσίες προς μη γεωγραφικούς αριθμούς (εκτός των κλήσεων προς κινητά) μέσω ΕΦ/ΠΦ αποδεικνύει ότι τα περιθώρια κέρδους είναι πολύ περιορισμένα ή ακόμη και αρνητικά, καθιστώντας έτσι πολύ δυσχερή γι' αυτούς τη διαμόρφωση μιας ελκυστικής τιμολογιακής πολιτικής».

Οι συγκεκριμένες αναφορές καταδεικνύουν ότι η ΕΕΤΤ παρερμηνεύει τους ουσιαστικούς λόγους για τους οποίους οι πάροχοι εμφανίζονται απρόθυμοι να διαθέτουν κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών οδηγούμενη έτσι στο εσφαλμένο συμπέρασμα ότι υφίστανται σημαντικοί φραγμοί εισόδου. Πιο συγκεκριμένα η ΕΕΤΤ παραβλέπει το γεγονός ότι οι κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών περιεχομένου, που αποτελούν σημαντικό ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας κλήσεων, εμφανίζουν μεγαλύτερες επισφάλειες λόγω της συνήθως αυξημένης χρέωσης των κλήσεων αυτών. Οι πάροχοι συνεπώς διστάζουν να παρέχουν στους συνδρομητές τους κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς προκειμένου να μην επωμιστούν την επισφάλεια αυτή, την οποία εν τέλει επωμίζεται ο ΟΤΕ ο οποίος υποχρεούται να παρέχει κλήσεις προς τους αριθμούς αυτούς, ενώ αντιθέτως προτιμούν να δραστηριοποιούνται στον τερματισμό των συγκεκριμένων κλήσεων που παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλό περιθώριο κέρδους. Είναι επομένως σαφές ότι η μη δραστηριοποίηση των παρόχων στην συγκεκριμένη αγορά δεν αποτελεί αποτέλεσμα αστοχίας της αγοράς αλλά επιχειρηματική επιλογή τους με στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους και την μείωση του επιχειρηματικού ρίσκου.

2) Ζητήματα δυναμικής – Απουσία τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό

Η ΕΕΤΤ κατά τον ορισμό της αγοράς κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς εντάσσει κατηγορίες κλήσεων με εντελώς διαφορετικά λειτουργικά και τιμολογιακά χαρακτηριστικά και οι οποίες, όπως εκτενώς παραθέσαμε τις απόψεις μας στην απάντηση της ερώτησης 3, συνιστούν διακριτές μεταξύ τους αγορές. Με τον τρόπο αυτό ομογενοποιεί, κατά τρόπο αδόκιμο επιστημονικά, τις διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού για κάθε κατηγορία κλήσεων όπως για παράδειγμα τις κλήσεις dial-up όπου είναι προφανές ότι για την συγκεκριμένη αγορά δεν είχε νόημα να αναπτυχθεί ανταγωνισμός κατά το παρελθόν ενώ λόγω της ταχέως φθίνουσας πορείας της δεν είναι δυνατόν να αναμένεται ούτε και μελλοντικά. Το ίδιο ισχύει και για τις κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών όπου, όπως αναφέραμε και στην προηγούμενη ενότητα, η μη δραστηριοποίηση των παρόχων στην συγκεκριμένη αγορά δεν αποτελεί αποτέλεσμα αστοχίας της αγοράς αλλά επιχειρηματική επιλογή τους με στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους και την μείωση του επιχειρηματικού ρίσκου.

Επιπλέον η ΕΕΤΤ παραβλέπει το γεγονός ότι ο όγκος κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς εμφανίζει συνολικά σημαντική μείωση ενώ οι επιμέρους κατηγορίες κλήσεων dial-up και προς παρόχους υπηρεσιών εμφανίζουν πτωτικούς ρυθμούς της τάξεως του 50% σε ετήσια βάση. Η παράμετρος αυτή θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη από την ΕΕΤΤ τόσο κατά την ανάλυση της δυναμικής του ανταγωνισμού όσο και κατά την εφαρμογή ενδεχόμενων ρυθμιστικών μέτρων⁴⁴.

3) Επάρκεια του δικαίου του ανταγωνισμού

Παραπέμπουμε στα επιχειρήματα που αναπτύξαμε στην περίπτωση της αγοράς αστικών και υπεραστικών κλήσεων τα οποία ισχύουν και εν προκειμένω. Επιπλέον σημειώνουμε ότι η ΕΕΤΤ, εξετάζοντας τα ζητήματα ανταγωνισμού στα πλαίσια άλλης ανάλυσης αγοράς⁴⁵, έχει δεχτεί ότι «οποιαδήποτε προτεινόμενη παρέμβαση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι μέχρι του παρόντος οι ανταγωνιστές του

⁴⁴ Η παράμετρος αυτή είχε ληφθεί υπόψη από την ΕΕΤΤ κατά την επιβολή ρυθμιστικών μέτρων στα πλαίσια της ανάλυσης της αγοράς PRA (βλ. σχόλιο υπ' αριθμ. 40) όπου θεώρησε ότι **συνιστάται η επιλογή ηπιότερων ρυθμιστικών μέτρων λόγω, μεταξύ άλλων, της σχετικά μικρής ανάπτυξης της αγοράς.**

⁴⁵ Κοινοποίηση προς την Ε.Ε. του Σχεδίου Μέτρων για την αγορά Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω συνδέσεων υψηλής χωρητικότητας (Primary Rate Access ISDN) και Διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης αναφορικά με το ως άνω Σχέδιο Μέτρων, σύμφωνα με τα Άρθρα 6 & 7 της Οδηγίας Πλαίσιο (Οδηγία 2002/21/EK)

ΟΤΕ και οι καταναλωτές δεν έχουν εγείρει προβλήματα ανταγωνισμού». Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η απουσία, έως σήμερα, προβλημάτων ανταγωνισμού και καταγγελιών εκ μέρους καταναλωτών ή παρόχων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ex-post εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού είναι επαρκής για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενες αστοχίες της αγοράς. Αντιθέτως σημειώνουμε ότι κατά το παρελθόν έχουν ανακύψει και έχουν απασχολήσει την ΕΕΤΤ, η οποία έχει επιβάλλει και σχετικές διοικητικές κυρώσεις, περιπτώσεις καταχρηστικών συμπεριφορών και παραβιάσεων του δικαίου προστασίας των καταναλωτών εκ μέρους κάποιων παρόχων υπηρεσιών που παρείχαν υπηρεσίες μέσω σύντομων κωδικών ή αριθμών της σειράς 90. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι οι όποιες στρεβλώσεις στην συγκεκριμένη αγορά δεν εντοπίζονται σε καμία περίπτωση στην εκκίνηση των κλήσεων προς παρόχους υπηρεσιών που αφορά τον ΟΤΕ και συνεπώς η ΕΕΤΤ θα πρέπει να στρέψει αλλού την προσοχή της.

Συμπέρασμα

Από την ανάλυση μας όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής του τεστ των τριών κριτηρίων από την ΕΕΤΤ στην αγορά κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς, ο ορισμός της οποίας όπως έχουμε αναφέρει είναι ατυχής, προκύπτει σαφώς ότι η ΕΕΤΤ, η οποία και φέρει το βάρος της απόδειξης, δεν αποδεικνύει με τρόπο επιστημονικά τεκμηριωμένο και αδιαμφισβήτητο ότι πληρούνται σωρευτικά τα κριτήρια. Πολύ περισσότερο εάν ληφθούν υπόψη οι επισημάνσεις και τα τεκμήρια που παρουσίασε ο ΟΤΕ προκύπτει ότι το συμπέρασμα της ΕΕΤΤ είναι εσφαλμένο και συνεπώς παρέλκει η ανάγκη περαιτέρω ανάλυσης της αγοράς ενώ κάθε υφιστάμενη ρυθμιστική υποχρέωση θα πρέπει να αποσυρθεί.

Γ. Ερωτήσεις Διαβούλευσης σχετικά με την Ανάλυση Αγοράς

Ερώτηση 8: Συμφωνείτε ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμία από αυτές;

Η εταιρεία μας, όπως εκτενώς παρέθεσε τις απόψεις της στην προηγούμενη ερώτηση σχετικά με την εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων, θεωρεί ότι οι υπό ανάλυση αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές και συνεπώς διαφωνεί με την άποψη της ΕΕΤΤ

ότι δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε αυτές.

Δ. Ερωτήσεις Διαβούλευσης σχετικά με τις Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Ερώτηση 9: Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ;

Η εταιρεία μας όπως έχει αναλυτικά τεκμηριώσει ανωτέρω θεωρεί ότι στις υπό ανάλυση αγορές και με βάση τα ειδικά εθνικά χαρακτηριστικά δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και συνεπώς οι αγορές αυτές δεν χρήζουν ex-ante ρύθμισης, είναι δε επαρκώς ανταγωνιστικές. Με βάση την διαπίστωση αυτή η εταιρεία μας διαφωνεί με την προτεινόμενη διατήρηση της υφιστάμενης υποχρέωσης συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών και προτείνει την άμεση απόσυρση της.

Σε κάθε περίπτωση θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η προτεινόμενη κανονιστική ρύθμιση είναι άνευ ουσίας και ολοσδιόλου περιττή καθώς ο κύριος στόχος του ανώτατου ορίου τιμής είναι να εμποδισθεί ο πάροχος με δεσπόζουσα θέση να χρεώνει υπερβολικές τιμές. Ο ΟΤΕ, ωστόσο, αδυνατεί να κατανοήσει πως θα ήταν σε θέση να εφαρμόσει πρακτικές υπερβολικής τιμολόγησης λαμβάνοντας υπόψη τον οξύτατο ανταγωνισμό που έχει αναπτυχθεί στις εν λόγω αγορές και που κυρίως επικεντρώνεται σε τιμολογιακό επίπεδο. Είναι σαφές ότι οι ανταγωνιστικές δυνάμεις της αγοράς εξαλείφουν τον οποιοδήποτε κίνδυνο υπερβολικής τιμολόγησης εκ μέρους του ΟΤΕ καθώς θα τον έθεταν άμεσα εκτός αγοράς και θα οδηγούσαν σε σημαντική απώλεια μεριδίου αγοράς.

Ερώτηση 10: Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β;

Η εταιρεία μας όπως έχει αναλυτικά τεκμηριώσει ανωτέρω θεωρεί ότι στις υπό ανάλυση αγορές και με βάση τις ειδικά εθνικά χαρακτηριστικά δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και συνεπώς οι αγορές αυτές δεν χρήζουν ex-ante ρύθμισης είναι δε επαρκώς ανταγωνιστικές. Με βάση την διαπίστωση αυτή η εταιρεία

μας διαφωνεί με την προτεινόμενη διατήρηση των υφιστάμενων υποχρεώσεων διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης και προτείνει την άμεση απόσυρση τους.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η αναφοράς της ΕΕΤΤ ότι «θεωρεί ότι η κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά των σταθερών λιανικών κλήσεων υποδεικνύει ότι το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του να αντιμετωπίσει αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές» και ότι «τα μέτρα που έχουν υιοθετηθεί στο επίπεδο χονδρικής δύνανται να μην επαρκούν για να εμποδιστεί η αδικαιολόγητη διακριτική μεταχείριση στο επίπεδο λιανικής καθότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης στη χονδρική εφαρμόζεται γενικώς στη χονδρική σχέση» είναι γενικόλογες και δεν αιτιολογούν επαρκώς την ανάγκη επιβολής της συγκεκριμένης ρυθμιστικής υποχρέωσης. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνουμε ότι ο ΟΤΕ δεν εφαρμόζει ανόμοιους όρους σε ισοδύναμες συναλλαγές ούτε εφαρμόζει παρόμοιους όρους σε συναλλαγές που δεν είναι ισοδύναμες και ασφαλώς δεν θα το έπραττε ακόμα και στην περίπτωση που δεν υφίστατο η σχετική ρυθμιστική υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης. Ασφαλώς αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να προσφέρει διαφορετικούς όρους και συνθήκες σε διαφορετικές ομάδες πελατών, όταν δικαιολογούνται με βάση οικονομίες κλίμακας και σκοπού όπως στην περίπτωση των μη οικιακών πελατών.

Επιπλέον σε σχέση με την προτεινόμενη ρυθμιστική υποχρέωση διαφάνειας θεωρούμε ότι το υπάρχον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο⁴⁶, το οποίο ορίζει για όλες τις επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν τηλεφωνικές υπηρεσίες διαθέσιμες στο κοινό, την υποχρέωσή τους να συμμορφώνονται με ορισμένες γενικές διατάξεις διαφάνειας και δημοσίευσης πληροφοριών, είναι απολύτως επαρκές, όπως άλλωστε επισημαίνει και η ΕΕΤΤ και συνεπώς η επιβολή της συγκεκριμένης υποχρέωσης στον ΟΤΕ δεν προσφέρει επιπλέον όφελος.

Ερώτηση 11: Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β;

⁴⁶ Άρθρο 57 του *Νόμου 3431/2006*, Κανονισμός Γενικών Αδειών, Κώδικας Δεοντολογίας για την Παροχή Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών στους Καταναλωτές

Η εταιρεία μας όπως έχει αναλυτικά τεκμηριώσει ανωτέρω θεωρεί ότι στις υπό ανάλυση αγορές και με βάση τις ειδικά εθνικά χαρακτηριστικά δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και συνεπώς οι αγορές αυτές δεν επιδέχονται ex-ante ρύθμιση είναι δε επαρκώς ανταγωνιστικές. Με βάση την διαπίστωση αυτή η εταιρεία μας διαφωνεί με την προτεινόμενη διατήρηση των υφιστάμενων υποχρεώσεων κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού και προτείνει την άμεση απόσυρση τους.

Ερώτηση 12: Συμφωνείτε ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών και ότι ο έλεγχος θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Α;

Η εταιρεία μας όπως έχει αναλυτικά τεκμηριώσει ανωτέρω αλλά και στο πλαίσιο της σχετικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ για το μοντέλο ελέγχου των οικονομικών προγραμμάτων⁴⁷ θεωρεί ότι στις υπό ανάλυση αγορές και με βάση τις ειδικά εθνικά χαρακτηριστικά δεν πληρούνται σωρευτικά τα τρία κριτήρια και συνεπώς οι αγορές αυτές δεν επιδέχονται ex-ante ρύθμιση είναι δε επαρκώς ανταγωνιστικές. Με βάση την διαπίστωση αυτή η εταιρεία μας διαφωνεί με την προτεινόμενη κανονιστική ρύθμιση για τον έλεγχο των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών προσφορών.

Σε κάθε περίπτωση σημειώνουμε ότι με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της Συνθήκης των ΕΚ⁴⁸, και με δεδομένο ότι οι υπηρεσίες χονδρικής παρέχονται από τον δεσπίζοντα οργανισμό κοστοστρεφώς, το βασικό κριτήριο για την συμβατότητα ή μη μιας οικονομικής προσφοράς του δεσπίζοντα οργανισμού είναι ο έλεγχος επιθετικής τιμολόγησης με βάση τα δικά του LRIC κόστη λιανικής.

⁴⁷ Δημόσια Διαβούλευση αναφορικά με την μεθοδολογία και το μοντέλο για την εξέταση των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά

⁴⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής, Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπίζουσες επιχειρήσεις

Όσον αφορά επιμέρους θέματα αναφορικά με την προτεινόμενη μεθοδολογία θα θέλαμε να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

- 1) Στην σελ.116 του κειμένου της διαβούλευσης, αναφέρεται ότι «Τα όποια ex ante ρυθμιστικά μέτρα είναι εκ φύσεως προληπτικά μέτρα. Ως τέτοια είναι σχεδιασμένα ώστε να αυξάνουν την διαφάνεια και νομική βεβαιότητα επιτρέποντας την διεξαγωγή ενός αρχικού ex ante ελέγχου των προγραμμάτων των επιχειρήσεων με ΣΙΑ προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον τα ως άνω οικονομικά προγράμματα δύνανται να επιφέρουν προβλήματα στον ανταγωνισμό δια της πρακτικής της συμπίεσης περιθωρίου ή της ληστρικής τιμολόγησης».

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η συγκεκριμένη κανονιστική υποχρέωση όχι μόνο δεν επιτυγχάνει τον στόχο της, δεν συμβάλλει δηλαδή στην αύξηση της διαφάνειας και της νομικής βεβαιότητας, αλλά επιπλέον δημιουργεί σημαντικά παρεπόμενα κόστη οδηγώντας συνολικά σε μείωση της κοινωνικής ευημερίας. Πιο συγκεκριμένα δημιουργεί ιδιαίτερα υψηλά διαχειριστικά κόστη τόσο στον ΟΤΕ για την συγκέντρωση των απαιτούμενων στοιχείων όσο και στην ΕΕΤΤ για τον έλεγχο τους ενώ επιπλέον στερεί τον ΟΤΕ από την δυνατότητα διαμόρφωσης ευέλικτης εμπορικής πολιτικής και ανταπόκρισης του στις ιδιαίτερα οξυμμένες συνθήκες ανταγωνισμού. Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι, δεδομένης της πολυπλοκότητας του, το προτεινόμενο μοντέλο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι συμβάλλει στην αύξηση της διαφάνειας και νομικής βεβαιότητας που αποτελεί άλλωστε τον στόχο της συγκεκριμένης κανονιστικής ρύθμισης. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η ΕΕΤΤ κρίνει ότι απαιτούνται 25 εργάσιμες ημέρες για να εξετάσει ένα οικονομικό πρόγραμμα όταν ο ΟΤΕ έχει υποβάλλει το σύνολο των απαιτούμενων στοιχείων. Αυτό και μόνο αποτελεί τεκμήριο ότι το προτεινόμενο μοντέλο ελέγχου είναι ιδιαίτερα περίπλοκο και ακατάλληλο για τους σκοπούς που καλείται να υπηρετήσει.

- 2) Η ΕΕΤΤ στο ερώτημα της αναφέρει ότι ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών. Η χρησιμοποιούμενη φρασεολογία δημιουργεί την πεποίθηση ότι ο ΟΤΕ θεωρείται εκ των προτέρων ύποπτος ή

ακόμα και ένοχος για την υιοθέτηση αντιανταγωνιστικών πρακτικών παραβιάζοντας έτσι την αρχή της αμεροληψίας της διοικητικής δράσης. Είναι επίσης σαφές ότι στον βαθμό που ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών θα πρέπει να φέρει και η ΕΕΤΤ το βάρος της ανταπόδειξης. Τέλος, επισημαίνουμε το παράδοξο ότι ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης χωρίς να έχει στην διάθεση του το χρησιμοποιούμενο από την ΕΕΤΤ μοντέλο ώστε να μπορεί να ελέγξει το σύνολο των παραμέτρων του παρά μόνον το μοντέλο προκαταρκτικού ελέγχου το οποίο όμως αναπαράγει απλώς τα τελευταία στάδια του κύριου μοντέλου. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η ΕΕΤΤ σεβόμενη την αρχή της διαφάνειας θα πρέπει να παρουσιάσει στον ΟΤΕ, ο οποίος έχει σχετικό έννομο συμφέρον, το πλήρες μοντέλο ελέγχου καθώς και τις παραμέτρους του.

- 3) Η ΕΕΤΤ ορίζει ότι η εξέταση των υποβαλλόμενων από τον ΟΤΕ οικονομικών προγραμμάτων θα άρχεται μόνο μετά το πέρας υποβολής όλων των απαιτούμενων στοιχείων από τον ΟΤΕ. Η πρόβλεψη αυτή είναι ωστόσο αόριστη και μπορεί στην πράξη να οδηγήσει σε αυθαίρετες ερμηνείας περί της πληρότητας των στοιχείων. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού κρίνουμε σκόπιμο να τεθεί παράλληλα και μία σύντομη προθεσμία (πχ 5 ημερών) κατά την οποία η ΕΕΤΤ θα επιβεβαιώνει ότι έχουν υποβληθεί όλα τα απαιτούμενα στοιχεία ή θα ζητάει επιπρόσθετα χωρίς να έχει δικαίωμα να επανέλθει επί αυτού μετά την παρέλευση της συγκεκριμένης προθεσμίας. Επιπλέον κρίνουμε αναγκαίο να προβλέπεται ρητώς ότι εάν τα στοιχεία που υποβάλλονται είναι πλήρη και παρέλθει άπρακτη η χρονική προθεσμία των 25 εργάσιμων ημερών, την οποία ορίζει η ΕΕΤΤ προκειμένου να εξετάσει ένα έως πέντε οικονομικά προγράμματα, τότε τεκμαίρεται η αυτοδίκαιη έγκριση τους. Σε διαφορετική περίπτωση θα καταλήξουμε και πάλι σε αυτό που συμβαίνει σήμερα, να ζητά η Ε.Ε.Τ.Τ. διάφορα στοιχεία και η οριστική απόφασή της για έγκριση ή απόρριψη του εξεταζόμενου προγράμματος του ΟΤΕ να εκδίδεται μετά την πάροδο πολλών μηνών, με συνέπεια το πρόγραμμα αυτό να μην έχει πλέον εμπορικό ενδιαφέρον για τον ΟΤΕ.
- 4) Στη σελ. 107 του κειμένου της διαβούλευσης αναφέρεται: «Η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση στον πάροχο με ΣΙΑ να μη προβαίνει σε

αδικοιολόγητη δεσμοποίηση προϊόντων. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ως μη εύλογη την σύζευξη προϊόντων ή υπηρεσιών που δεν επιτρέπει στον καταναλωτή να αγοράσει μεμονωμένα ένα προϊόν / υπηρεσία που επιθυμεί παρά μόνο μαζί με το δεσμοποιημένο προϊόν. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η ΕΕΤΤ αναμένει από τον πάροχο με ΣΙΑ να παρέχει κάθε επιμέρους υπηρεσία που αποτελεί μέρος ενός δεσμοποιημένου προϊόντος ως χωριστό προϊόν.» ενώ στην σελ.108 αναφέρεται ότι «Η ΕΕΤΤ προτείνει να υποβληθούν οι ως άνω αρχές σε όλες τις περιπτώσεις σύζευξης προϊόντων (bundling) είτε αυτές αφορούν σύζευξη υπηρεσιών που εμπίπτουν μόνο στην παρούσα αγορά είτε αφορούν σύζευξη προϊόντων που εμπίπτουν στην παρούσα αγορά με άλλα προϊόντα, ανεξαρτήτως του αν προσδιορίζονται ή όχι ως υπηρεσίες / προϊόντα ηλεκτρονικών επικοινωνιών.»

Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η επιβολή υποχρέωσης ανεξάρτητης παροχής κάθε επιμέρους συστατικού ενός δεσμοποιημένου προϊόντος αποτελεί διασταλτική και καταχρηστική ερμηνεία της γενικής αρχής περί απαγόρευσης της αδικοιολόγητης δεσμοποίησης. Ο ΟΤΕ θεωρεί ότι η έννοια της αδικοιολόγητης δεσμοποίησης θα πρέπει αν ερμηνεύεται σε σχέση με τις επικρατούσες τάσεις της αγοράς και τις εκάστοτε τεχνολογικές εξελίξεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

	WIND One S	WIND One M	WIND One L	WIND One XL
Μηνιαία τέλη	44,90€	44,90€	64,90€	99,90€
Λεπτά κλήσεων προς κινητά από σταθερό και κινητό	150	150	300	600
Λεπτά αστικών και υπεραστικών κλήσεων από σταθερό	Απεριόριστα	-	Απεριόριστα	Απεριόριστα
Λεπτά αστικών και υπεραστικών κλήσεων από κινητό	1500	1500	1500	1500
Λεπτά κλήσεων από το σταθερό στο κινητό τηλέφωνο του συνδρομητή	1500	1500	1500	1500
Λεπτά διεθνών κλήσεων (48 χώρες)	-	-	-	Απεριόριστα
Broadband ADSL up to 24Mbps	0,345€/10΄	Απεριόριστο	Απεριόριστο	Απεριόριστο
Mobile Broadband (MB)	-	100	100	100

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ COSMOTE

COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 15	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 25	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 35	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 45	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 55	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 70	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 85	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 100	COSMOTE ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΑ 150
Μηνιαίο Πάγιο	15 €	25 €	35 €	45 €	55 €	70 €	85 €	100 €	150 €
Δωρεάν λεπτά προς προορισμούς COSMOTE	1.500' COSMOTE	1.500' COSMOTE	1.500' COSMOTE	1.500' COSMOTE σταθερά	1.500' και COSMOTE σταθερά	1.500' COSMOTE και σταθερά	1.500' και COSMOTE σταθερά	1.500' και COSMOTE σταθερά	1.500' και COSMOTE και σταθερά
Δωρεάν λεπτά προς εθνικά δίκτυα σταθερής τηλεφωνίας	15' προς εθνικά δίκτυα	50' προς εθνικά δίκτυα	90' προς εθνικά δίκτυα	130' προς εθνικά δίκτυα	220' προς εθνικά δίκτυα	340' προς εθνικά δίκτυα	460' προς εθνικά δίκτυα	580' προς εθνικά δίκτυα	1.000' προς εθνικά δίκτυα
Δωρεάν λεπτά προς λοιπά εθνικά δίκτυα κινητής τηλεφωνίας	15' προς εθνικά δίκτυα	50' προς εθνικά δίκτυα	90' προς εθνικά δίκτυα	130' προς εθνικά δίκτυα	220' προς εθνικά δίκτυα	340' προς εθνικά δίκτυα	460' προς εθνικά δίκτυα	580' προς εθνικά δίκτυα	1.000' προς εθνικά δίκτυα
Δωρεάν SMS προς προορισμούς COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE	1.500 SMS COSMOTE
Δωρεάν SMS προς λοιπά εθνικά δίκτυα τηλεφωνίας	100 SMS προς εθνικά δίκτυα	30 SMS προς εθνικά δίκτυα	30 SMS προς εθνικά δίκτυα	75 SMS προς εθνικά δίκτυα	120 SMS προς εθνικά δίκτυα	200 SMS προς εθνικά δίκτυα	280 SMS προς εθνικά δίκτυα	360 SMS προς εθνικά δίκτυα	650 SMS προς εθνικά δίκτυα
Δωρεάν MB για πλοήγηση στο διαδίκτυο	50 MB	100 MB	100 MB	350 MB	750 MB	1,5GB	1,5GB	1,5GB	1,5GB

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ VODAFONE

Τιμοκατάλογος Vodafone Unlimited

	Unlimited 15 15€ <u>αναλυτικά</u>	απεριόριστη ομιλία προς Vodafone	15' προς άλλα κινητά & σταθερά	απεριόριστα SMS προς Vodafone	100 SMS προς άλλα κινητά	50 MB mobile internet	Χρήση χρόνου ομιλίας στο εξωτερικό με Vodafone Passport
	Unlimited 25 25€ <u>αναλυτικά</u>	απεριόριστη ομιλία προς Vodafone	50' προς άλλα κινητά & σταθερά	απεριόριστα SMS προς Vodafone	30 SMS προς άλλα κινητά	100 MB mobile internet	Χρήση χρόνου ομιλίας στο εξωτερικό με Vodafone Passport
	Unlimited 30 30€ <u>αναλυτικά</u>	απεριόριστη ομιλία προς Vodafone	70' προς άλλα κινητά & σταθερά	απεριόριστα SMS προς Vodafone	30 SMS προς άλλα κινητά	100 MB mobile internet	Χρήση χρόνου ομιλίας στο εξωτερικό με Vodafone Passport
	Unlimited 35 35€ <u>αναλυτικά</u>	απεριόριστη ομιλία προς Vodafone	90' προς άλλα κινητά & σταθερά	απεριόριστα SMS προς Vodafone	30 SMS προς άλλα κινητά	100 MB mobile internet	Χρήση χρόνου ομιλίας στο εξωτερικό με Vodafone Passport
	Unlimited 45 45€ <u>αναλυτικά</u>	απεριόριστη ομιλία προς Vodafone & σταθερά	130' προς άλλα κινητά	απεριόριστα SMS προς Vodafone	75 SMS προς άλλα κινητά	350 MB mobile internet	Χρήση χρόνου ομιλίας στο εξωτερικό με Vodafone Passport

Τιμοκατάλογος Vodafone Unlimited

Unlimited 50
50€
[αναλυτικά](#)

απεριόριστη
ομιλία προς
Vodafone &
σταθερά

190'
προς
άλλα
κινητά

απεριόριστα
SMS
προς
Vodafone

100
SMS
προς
άλλα
κινητά

500
MB
mobile
internet

Χρήση
χρόνου
ομιλίας
στο
εξωτερικό
με
Vodafone
Passport

Unlimited 60
60€
[αναλυτικά](#)

απεριόριστη
ομιλία προς
Vodafone &
σταθερά

280'
προς
άλλα
κινητά

απεριόριστα
SMS
προς
Vodafone

140
SMS
προς
άλλα
κινητά

1.5 GB
mobile
internet

Χρήση
χρόνου
ομιλίας
στο
εξωτερικό
με
Vodafone
Passport

Unlimited 75
75€
[αναλυτικά](#)

απεριόριστη
ομιλία προς
Vodafone &
σταθερά

400'
προς
άλλα
κινητά

απεριόριστα
SMS
προς
Vodafone

200
SMS
προς
άλλα
κινητά

1.5 GB
mobile
internet

Χρήση
χρόνου
ομιλίας
στο
εξωτερικό
με
Vodafone
Passport

Unlimited 100
100€
[αναλυτικά](#)

απεριόριστη
ομιλία προς
Vodafone &
σταθερά

580'
προς
άλλα
κινητά

απεριόριστα
SMS
προς
Vodafone

360
SMS
προς
άλλα
κινητά

1.5 GB
mobile
internet

Χρήση
χρόνου
ομιλίας
στο
εξωτερικό
με
Vodafone
Passport

Unlimited 125
125€
[αναλυτικά](#)

απεριόριστη
ομιλία προς
Vodafone &
σταθερά

760'
προς
άλλα
κινητά

απεριόριστα
SMS
προς
Vodafone

420
SMS
προς
άλλα
κινητά

1.5 GB
mobile
internet

Χρήση
χρόνου
ομιλίας
στο
εξωτερικό
με
Vodafone
Passport

Τιμοκατάλογος Vodafone Unlimited

Unlimited 175

175€

[αναλυτικά](#)

απεριόριστη
ομιλία προς
Vodafone &
σταθερά

1.200'
προς
άλλα
κινητά

απεριόριστα
SMS
προς
Vodafone

800
SMS
προς
άλλα
κινητά

1.5 GB
mobile
internet

Με
Vodafone
Passport
χρήση
χρόνου
ομιλίας
στο
εξωτερικό
καθώς και
χρήση
του όγκου
Mobile
Internet

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ WIND

Νέα Προγράμματα Συμβολαίου WIND								
Πρόγραμμα	WIND XXS	WIND XS	WIND S	WIND M	WIND L	WIND XL	WIND XXL	WIND 3XL
Μηνιαίο Πάγιο	15 €	25 €	35 €	45 €	55 €	70 €	85 €	100 €
Ενσωματωμένη Χρήση								
Λεπτά ομιλίας προς WIND & G	1.500	1.500	1.500	-	-	-	-	-
Λεπτά ομιλίας προς WIND, G & σταθερά	-	-	-	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Λεπτά ομιλίας προς λοιπά εθνικά δίκτυα	15	50	90	130	220	340	460	580
SMS προς WIND & G	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
SMS προς λοιπά εθνικά δίκτυα	100	30	30	75	120	200	280	360
Mobile Internet (MB)	50MB	100MB	100MB	350MB	750MB	1,5 GB	1,5 GB	1,5 GB
Χρεώσεις μετά την κατανάλωση της ενσωματωμένης χρήσης								
Κλήσεις ομιλίας προς εθνικά δίκτυα (€/δευτ)	0,0055 €	0,0055 €	0,0055 €	0,0055 €	0,0055 €	0,0055 €	0,0055 €	0,0055 €
SMS προς εθνικά δίκτυα (€/SMS)	0,1423 €	0,1423 €	0,1423 €	0,1423 €	0,1423 €	0,1423 €	0,1423 €	0,1423 €
Πλοήγηση WEB (€/KB)	0,0001 €	0,0001 €	0,0001 €	0,0001 €	0,0001 €	0,0001 €	0,0001 €	0,0001 €
Πλοήγηση on portal WAP (€/είσοδο)	Δωρεάν	Δωρεάν	Δωρεάν	Δωρεάν	Δωρεάν	Δωρεάν	Δωρεάν	Δωρεάν
Πλοήγηση off portal WAP (€/KB)	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €
Άλλες Χρεώσεις								
Κλήσεις βίντεο προς εθνικά δίκτυα (€/δευτ)	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €	0,0123 €
MMS προς εθνικά δίκτυα (€/MMS)	0,4797 €	0,4797 €	0,4797 €	0,4797 €	0,4797 €	0,4797 €	0,4797 €	0,4797 €
SMS προς διεθνή δίκτυα (€/SMS)	0,2091 €	0,2091 €	0,2091 €	0,2091 €	0,2091 €	0,2091 €	0,2091 €	0,2091 €
Μονάδα Χρέωσης: ανά δευτερόλεπτο Ελάχιστος Χρόνος Χρέωσης: 45 δευτερόλεπτα								
Πρόγραμμα	WIND XL 1000							
Μηνιαίο Πάγιο	93,02 €							
Ενσωματωμένη Χρήση								
Λεπτά ομιλίας προς όλα τα εθνικά δίκτυα	1.000							
Λεπτά βιντεοκλήσεων προς όλα τα εθνικά δίκτυα	1.000							
SMS προς όλα τα εθνικά δίκτυα	1.000							
MMS προς όλα τα εθνικά δίκτυα	1.000							
Mobile Internet (MB)	1.000							
Χρεώσεις μετά την κατανάλωση της ενσωματωμένης χρήσης								
Κλήσεις ομιλίας προς εθνικά δίκτυα (€/δευτ)	0,0057 €							
Κλήσεις βίντεο προς εθνικά δίκτυα (€/δευτ)	0,0123 €							
SMS προς εθνικά δίκτυα (€/SMS)	0,1423 €							
MMS προς εθνικά δίκτυα (€/MMS)	0,4797 €							
Πλοήγηση WEB (€/KB)	0,0005 €							
Πλοήγηση on portal WAP (€/είσοδο)	Δωρεάν							
Πλοήγηση off portal WAP (€/KB)	0,0123 €							
SMS προς διεθνή δίκτυα (€/SMS)	0,2091 €							
Μονάδα Χρέωσης: ανά δευτερόλεπτο								

4.5 VODAFONE

Εισαγωγή

Το παρόν κείμενο παραθέτει τα σχόλια και τις παρατηρήσεις της Vodafone–Πάναφον ΑΕΕΤ (εφεξής Vodafone) αναφορικά με τον 2ο γύρο ανάλυσης για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές αστικών - υπεραστικών κλήσεων και κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα.

Γενικά Σχόλια

Η Vodafone συμφωνεί ότι πρέπει να επιβληθούν στον ΟΤΕ όλες οι προτεινόμενες ex-ante υποχρεώσεις που αναφέρονται στο υπό διαβούλευση κείμενο. Ειδικότερα θεωρεί απολύτως απαραίτητο τον διεξοδικό έλεγχο από την ΕΕΤΤ (πριν το λανσάρισμα) όλων των προϊόντων λιανικής του ΟΤΕ (μεμονωμένα, συνδυαστικά, εκπτώτικα - προσφορές) που σχετίζονται με τις εν λόγω δύο αγορές προς αποφυγή πρακτικών όπως η ληστρική τιμολόγηση, η συμπίεση περιθωρίου ή άλλου είδους πρακτικών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

Αναφορικά με το κείμενο του Παραρτήματος Α («Καθορισμός Μεθοδολογίας Και Γενικές Αρχές Μοντέλου Εξέτασης Των Οικονομικών Προγραμμάτων Μεμονωμένων ή/και Συνδυαστικών Υπηρεσιών Των Επιχειρήσεων Με Σημαντική Ισχύ Στην Αγορά») η Vodafone έχει καταθέσει τις απόψεις της σχετικά με το θέμα αυτό (Αρ. Πρωτ. 18060 / 30-4-2010) στα πλαίσια της δημόσιας διαβούλευσης της ΕΕΤΤ που ολοκληρώθηκε στις 3-5-2010.

Τέλος η Vodafone γενικότερα θεωρεί ότι η προσέγγιση της ΕΕΤΤ όπως αποτυπώνεται στο κείμενο της διαβούλευσης είναι προς την σωστή κατεύθυνση και συμφωνεί με τις θέσεις της όπως διατυπώνονται στα ερωτήματα που τίθενται στο Παράρτημα Γ.

4.6 WIND

1. Γενικά Σχόλια

Η WIND ΕΛΛΑΣ ΑΕΒΕ, στα πλαίσια του 2^{ου} γύρου ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές: α) αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και β) κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών), θεωρεί καταρχήν πως οι προτεινόμενες από την ΕΕΤΤ κανονιστικές υποχρεώσεις για τις ανωτέρω αγορές είναι θεμιτές και απαραίτητες για την ανάπτυξη των αγορών αυτών και για την εξασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού.

Περαιτέρω, επισημάνουμε πως η ανάγκη για ένα εξειδικευμένο και αναλυτικό ρυθμιστικό πλαίσιο αναφορικά με τις υπό εξέταση αγορές λιανικής καθίσταται ακόμα περισσότερο επιτακτική, δεδομένου ότι κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει παρατηρηθεί συνεχής και συστηματική παράβαση του εν ισχύ σχετικού ρυθμιστικού πλαισίου από τον Πάροχο ΟΤΕ που κατέχει ΣΙΑ στις εν λόγω αγορές.

Υπενθυμίζουμε ότι στο πρόσφατο παρελθόν η εταιρεία ΟΤΕ ΑΕ προέβη σε παραβάσεις που αφορούν στην διάθεση στο καταναλωτικό κοινό συνδυαστικών προγραμμάτων τηλεφωνίας και internet δίχως να έχουν εκ των προτέρων εγκριθεί σύμφωνα με την υφιστάμενη διαδικασία καθώς και για τη διάθεση στο καταναλωτικό κοινό συνδυαστικών προγραμμάτων τηλεφωνίας και internet που αποδείχθηκαν εκ των υστέρων ότι οδηγούσαν σε συμπίεση περιθωρίου (margin squeeze).

2. Σχόλια επί του κειμένου

3. Απαντήσεις στις ερωτήσεις της ΔΔ

Ορισμός αγοράς

Ερώτηση Ε1:

Ε1: Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης καθώς και οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας δεν ανήκουν στην ίδια (-ες) αγορά (-ές) προϊόντων που περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας;

Απά
ντη
ση
Ε1:

Θεωρούμε ότι τα συμπεράσματα της ΕΕΤΤ είναι σωστά και δικαιολογούνται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης. Θεωρούμε δε πως είναι προφανές από τη διαμόρφωση του αριθμού συνδρομητών και του όγκου κίνησης ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής δεν ανήκουν στην ίδια αγορά.

Συμφωνούμε με το σχόλιο της EETT ότι οι εν λόγω υπηρεσίες δρουν συμπληρωματικά, ειδικότερα δε και με την εισαγωγή της ΧΕΓ αν και ακόμα δε έχει αξιοποιηθεί εμπορικά από πολλούς Εναλλακτικούς Παρόχους Σταθερής Τηλεφωνίας.

Ερώτηση E2:

E2) Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι αστικές και υπεραστικές κλήσεις ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων (έστω αγορά-A);

Απάντηση E2:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης και ειδικότερα από την εμπορική εξομοίωση των συγκεκριμένων υπηρεσιών που αποδεικνύεται και από τα ίσα μερίδια που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια.

Ερώτηση E3:

E3) Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της EETT ότι οι υπηρεσίες κλήσεων σε μη γεωγραφικούς αριθμούς ανήκουν σε μία αγορά (έστω αγορά-B) η οποία είναι ξεχωριστή από την αγορά A (υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων);

Απάντηση E3:

Θεωρούμε ότι τα συμπεράσματα της EETT είναι σωστά και δικαιολογούνται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης. Ωστόσο, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι σήμερα διατίθενται εμπορικά υπηρεσίες αστικών και υπεραστικών κλήσεων μέσω αριθμοδοτικών πόρων μη γεωγραφικών αριθμών ή/και σύντομων κωδικών με χρήση της τεχνολογίας two step dialing, η οποία ερχόμενη σε πλήρη αντίφαση με τον ανωτέρω διαχωρισμό των αγορών και την προαναφερθείσα ανάλυση, ουσιαστικά χορηγεί δυνατότητα υποκατάστασης της μιας αγοράς με την άλλη, θολώνοντας κατά πρακτικό τρόπο τον ίδιο των διαχωρισμό των αγορών. Θεωρούμε σκόπιμο η EETT να εξετάσει την ανωτέρω δυνατότητα της τεχνολογίας two step dialing και να τοποθετηθεί σχετικά με την συγκεκριμένη δυνατότητα σύμφωνα με τα ανωτέρω αν και στη παρούσα φάση δεν θεωρούμε πως η χρήση της εν λόγω τεχνολογίας είναι τέτοια που να δύναται να αλλοιώσει ή τροποποιήσει τον προτεινόμενο από την EETT ορισμό αγοράς.

Ερώτηση E4:

E4) Συμφωνείτε ότι οι υπηρεσίες managed VoIP μέσω παρόχου δικτύου και οι υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά; Συμφωνείτε ότι θα ήταν πρώιμο να κριθεί ότι άλλες υπηρεσίες VoIP (μέσω παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου) ανήκουν στις ίδιες σχετικές αγορές προϊόντων φωνητικής τηλεφωνίας;

Απάντηση E4:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης με την επιφύλαξη ότι οι συγκεκριμένες υπηρεσίες δεν διαφοροποιούνται εμπορικά από τις «παραδοσιακές» υπηρεσίες τηλεφωνίας. Συμφωνούμε επίσης με τη θέση της EETT πως η συγκεκριμένη αγορά χρήζει συνεχής παρακολούθησης ώστε να αναθεωρηθούν πιθανώς τα σημερινά συμπεράσματα.

Επιπλέον θεωρούμε πως οι υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας δεν πρέπει να διαφοροποιούνται με βάση την τεχνολογία παροχής (POTS, ISDN, managed VoIP).

Ερώτηση E5:

E5) Συμφωνείτε ότι καθεμιά από τις ανωτέρω οριζόμενες αγορές Α και Β αφορά το σύνολο των πελατών είτε αυτοί είναι οικιακοί είτε μη οικιακοί;

Απάντηση E5:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Ερώτηση E6:

E6) Συμφωνείτε ότι το γεωγραφικό εύρος καθεμιάς εκ των ανωτέρω οριζομένων σχετικών αγορών (Α και Β) είναι ολόκληρη η ελληνική επικράτεια;

Απάντηση E6:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης. Επιπλέον, θεωρούμε ότι η εθνική γεωγραφική αγορά, όπως αναφέρεται στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης,

χαρακτηρίζεται από ενιαίες & ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού για το σύνολο της τηλεπικοινωνιακής αγοράς.

Τεστ των 3 κριτηρίων – Χονδρική διαβίβαση στο σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο

Ερώτηση E7:

E7) Συμφωνείτε με την αρχική θέση της EETT ότι τα τρία κριτήρια για τις αγορές Α και Β πληρούνται και, συνεπώς, οι αγορές υπόκεινται σε ex ante ρύθμιση;

Απάντηση E7:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης δεδομένου ότι ως πάροχος τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών με δραστηριότητα στις εν λόγω αγορές παρατηρούμε πως:

- α) στις εν λόγω σχετικές αγορές υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου,*
- β) οι σχετικές αγορές έχουν τέτοια χαρακτηριστικά που δεν θα τείνουν με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και*
- γ) το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του για να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε αποτυχίες που εντοπίζονται στις αγορές αυτές.*

Ειδικότερη ανάλυση για τα ανωτέρω ακολουθεί στην απάντηση της επόμενης ερώτησης E8, όπου με σαφήνεια αναλύεται γιατί υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου, γιατί τα χαρακτηριστικά των αγορών είναι τέτοια ώστε να μην τείνουν με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και τους λόγους για τους οποίους το δίκαιο του ανταγωνισμού από μόνο του, δεν επαρκεί για να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε αποτυχίες που εντοπίζονται στις αγορές αυτές.

Ανάλυση αγοράς

Ερώτηση E8:

E8) Συμφωνείτε ότι οι αγορές Α και Β δεν χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε καθεμία από αυτές;

Απάντηση E8:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης. Ειδικότερα, στη ανάλυση της ενότητας 4 αποδεικνύεται η έλλειψη επαρκών περιθωρίων κέρδους για τις αγορές κλήσεων μέσω ΕΦ/ΠΦ και η ανάγκη για υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη για την είσοδο στην αγορά μέσω ΑΠΤΒ. Η EETT θα πρέπει να εξετάσει την επιβολή διάθεσης υπηρεσιών ΑΠΤΒ με χαμηλότερα κόστη εισόδου, όπως την υπάρχουσα στην ρύθμιση αλλά μη εφαρμοσμένη στην πράξη διάθεση υπηρεσιών ΑΠΤΒ μέσω εικονικής συνεγκατάστασης.

Επισημαίνουμε ότι αν και έχουν γίνει βήματα για την προώθηση του ανταγωνισμού, οι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου παραμένουν υψηλοί και μη παροδικοί και η τάση προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό είναι αργή. Θεωρούμε δε, πως το δίκαιο ανταγωνισμού δίχως την διατήρηση ειδικών κανονιστικών υποχρεώσεων, δεν επαρκεί για να αντιμετωπίσει τις αστοχίες που εντοπίζονται στην αγορά γεγονός που επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι Πάροχοι έχουν αποδείξει κατ' επανάληψη και η ΕΕΤΤ έχει αναγνωρίσει, ότι η εκ των υστέρων απαγόρευση πακέτων που δημιουργούν στρέβλωση στην αγορά δεν επαρκεί για να αποτρέψει την επέλευση ανεπανόρθωτης βλάβης τόσο στην αγορά όσο και στους Παρόχους. Εξού και έχουν ληφθεί κατ' επανάληψη ασφαλιστικά μέτρα που απαγορεύουν την διάθεση πακέτων πριν ολοκληρωθεί ο έλεγχος της ΕΕΤΤ και εκδοθεί η έγκριση της ΕΕΤΤ. Επιπλέον, επισημαίνουμε πως η διατήρηση της υποχρέωσης υποβολής των πακέτων στην ΕΕΤΤ για προηγούμενη έγκριση είναι αναγκαία και ενδεδειγμένη για έναν πάροχο με ΣΙΑ ο οποίος καταφέρνει να διατηρεί τόσο υψηλά μερίδια αγοράς παρά την είσοδο νέων Παρόχων και την έντονη δραστηριοποίησή τους στην αγορά με νέα πακέτα, χαμηλές τιμές και αξιόλογη διαφημιστική δαπάνη. Το γεγονός ότι παρά την προσπάθεια των Παρόχων για απόκτηση μεριδίου αγοράς, το μερίδιο του ΟΤΕ παραμένει το τελευταίο έτος αμετάβλητο έως και με ελαφρώς ανοδική τάση καταδεικνύει την ανάγκη εκ των προτέρων ρύθμισης της αγοράς προκειμένου να δημιουργούνται προϋποθέσεις ισότιμου ανταγωνισμού.

Στην πράξη δε, έχει αποδειχθεί ήδη η χρησιμότητα της προηγούμενης έγκρισης η οποία αποτελεί κάθε άλλο παρά ένα τυπικό βήμα στη διαδικασία διάθεσης των πακέτων του ΟΤΕ. Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ έχει διαπιστώσει κατ' επανάληψη ότι πακέτα που προτείνονται από τον ΟΤΕ οδηγούν σε συμπίεση περιθωρίου κέρδους και έχει απαγορεύσει τη διάθεσή τους. Παρά το γεγονός ότι ο ΟΤΕ έχει υποβάλει κατ' επανάληψη πακέτα προς έγκριση και εύλογα εκτιμάται ότι είναι πλέον σε θέση να γνωρίζει εάν κάποιο πακέτο οδηγεί ή όχι σε συμπίεση περιθωρίου, όχι μόνο εξακολουθεί να διαμορφώνει και να υποβάλει προς έγκριση τέτοια πακέτα, αλλά προχωρά και παρανόμως στην εμπορική διάθεσή τους πριν του γνωστοποιηθεί η απόφαση της ΕΕΤΤ περί έγκρισης ή μη των πακέτων. Επομένως, πέραν του γεγονότος ότι είναι νομικά ορθή και ενδεδειγμένη η διατήρηση των υποχρεώσεων, θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερος υπόψη η πρακτική που ακολουθεί ο πάροχος με ΣΙΑ μέχρι σήμερα ο οποίος έχει δώσει σαφή και αδιαμφισβήτητα δείγματα της τάσης του να διαθέτει στην αγορά προσφορές που οδηγούν σε στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Σε περίπτωση άρσης της σχετικής υποχρέωσης δεν θα αποτελούσε απλώς θεωρητικό κίνδυνο η στρέβλωση της αγοράς με προσφορές που θα μπορούσαν να ελεγχθούν μόνο εκ των υστέρων και αφότου επέλθουν ήδη οι ανεπανόρθωτες συνέπειες της διάθεσής τους στην αγορά, αλλά αντίθετα η μέχρι σήμερα εμπειρία καταδεικνύει ότι είναι απολύτως βέβαιο πως ένας πάροχος που ακολουθούσε αυτή την πρακτική ενώ ρητώς υποχρεούταν να απέχει από αυτήν, θα το επαναλάβει και μάλιστα με πολύ μεγαλύτερη ευκολία, εάν αρθούν οι σχετικές υποχρεώσεις.

Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, η λιανική αγορά δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες θα πρέπει να εξακολουθήσει να υπόκειται σε ex ante ρύθμιση.

Κανονιστικές Υποχρεώσεις του ΟΤΕ

Ερώτηση E9:

E9) Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με Ανώτατα Όρια Τιμών που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ;

Απάντηση E9:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Ερώτηση E10:

E10) Συμφωνείτε με την προτεινόμενη προσέγγιση της EETT σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης στις αγορές Α και Β;

Απάντηση E10:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Ερώτηση E11:

E11) Συμφωνείτε ότι πρέπει να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις κοστολόγησης, υποβολής στοιχείων και λογιστικού διαχωρισμού στις αγορές Α και Β;

Απάντηση E11:

Θεωρούμε ότι η θέση της EETT είναι ορθή και δικαιολογείται τόσο από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης όσο και από την απάντησή μας επί της ερωτήσεως E8 ανωτέρω. Θεωρούμε δε πως το ερώτημα που θα έπρεπε να τεθεί δεν είναι εάν υπάρχει ανάγκη διατήρησης της σχετικής υποχρέωσης, αλλά με ποιους τρόπους η εφαρμογή της υποχρέωσης θα καταστεί αποτελεσματικότερη, ώστε να αποφεύγεται η προφανής παράβασή της από τον πάροχο με ΣΙΑ.

Ερώτηση E12:

E12) Συμφωνείτε ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να διασφαλίζει και να φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν υπάρχει μη εύλογη σύζευξη υπηρεσιών και ότι ο έλεγχος θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Α;

Απάντηση E12:

Θεωρούμε ότι η θέση της ΕΕΤΤ είναι ορθή και δικαιολογείται από την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο κείμενο της Δημόσιας Διαβούλευσης. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις δεσμοποίησης υπηρεσιών και ειδικότερα αυτές της αμιγούς δεσμοποίησης θα πρέπει ο ΟΤΕ να προσκομίζει στοιχεία αναλύοντας τη δεσμοποιημένη υπηρεσία στα επιμέρους τμήματα της, ώστε κάθε τμήμα να ελεγχθεί στο πλαίσιο της αγοράς που ανήκει, ως ανεξάρτητη υπηρεσία και εν τέλει να ελεγχθεί και η δεσμοποίηση ως σύνολο.
